

Kovinska industrija

Brexit in nemško ohlajanje povzročata vse več skrbi

12

8 **Za tehniške poklice skušamo navdušiti tudi deklice**

Intervju z Bogomirjem Straškom

26 **Prednosti in priložnosti slovenske inovativnosti**

Inovacije

40 **»Za nami je eno najboljših let«**

Pomurje

ELRAD International d. o. o.
Ljutomerska cesta 47, 9250 Gornja Radgona

Tel.: +386 2 568 4 300 | Fax: +386 2 561 19 97

E-mail: info@elrad-int.si

Splet: www.elrad-int.si

Na svetovnem trgu nastopamo kot Skupina ELRAD, ki na področju elektrotehnike navdušuje s tehnološko vodilnimi izdelki in storitvami, s katerimi zagotavljamo visoko stopnjo kakovosti in zanesljivosti.

Zadovoljstvo naših kupcev, vodilnih svetovnih proizvajalcev električnih orodij, bele tehnike, malih gospodinjstev aparatov, medicinskih pripomočkov, avtomobilov in izdelkov za prosti čas, dosegamo z vidiki:

RAZVOJNA USMERJENOST, INOVATIVNOST, ZANESLJIVOST

Zavedamo se, da so znanja, izkušnje, kompetence, predvsem pa motiviranost in pripadnost zaposlenih eden nepogrešljivih gradnikov uspeha našega podjetja. Od vsakega posameznika, ki si želi postati del Elrad Team-a, pričakujemo pozitivno naravnost, odgovoren pristop do dela ter h kupcu usmerjeno razmišljanje.

Ogledalo Slovenije

Čez dobrih štirinajst dni bo Gospodarska zbornica Slovenije že enainpetdesetič podelila nagrade za najboljše gospodarske in podjetniške dosežke – gospodarske oskarje direktorjem oziroma voditeljem iz vrst malih, srednjih in velikih podjetij. Sama podelitev ni le poklon najboljšim, ki jih na podlagi številnih kriterijev, še zdaleč ne le ekonomskih, izberejo člani posebne komisije za nagrade pri GZS. Je promocija poslovne odličnosti, družbene odgovornosti, razvoja in inovativnosti. Promocija (vse večjega) ugleda slovenskega gospodarstva.

Čeprav je v javnosti še vedno pogosto zaslediti številne očitke gospodarstvenikom, čeprav je prevladujoče mnenje v medijih nastrojeno proti podjetništvu, nas je pred slabim mesecem prijetno presenetilo poročilo o raziskavi Ogledalo Slovenije, ki meri zadovoljstvo prebivalcev Slovenije s splošnim stanjem. Po tej raziskavi – opravlja jo družba Valicon – se je zadovoljstvo v Sloveniji konec decembra 2018 v primerjavi z decembrom 2012 izjemno povečalo, delež nezadovoljnih z razmerami v Sloveniji pa se je več kot prepolovil. Med institucijami, ki v Sloveniji vzbujajo največ zaupanja, so na prvem mestu mala slovenska podjetja, na drugem pa podjetje, v katerem anketiranci delujejo. In tudi na visokem petem mestu so velika slovenska podjetja. Vsi imajo visoko stopnjo zaupanja. Po drugi strani pa imajo negativno stopnjo zaupanja - da jim več ljudi ne zaupa kot zaupa - sindikati, javni sektor, sodišča, vlada, cerkev, politične stranke in mediji.

Zanimivo je, da kljub temu, da v Sloveniji najbolj zaupamo podjetjem, daleč bolj kot medijem, sindikatom ali politikom, je zaupanje direktorjem kot poklicu še vedno zelo nizko, komaj nekaj odstotkov boljše kot sindikalistom in državnim uradnikom. Očitno so primeri družbeno neodgovornega in tudi kaznivega delovanja nekaterih menedžerjev in

podjetnikov, ki je mnogokrat ostalo celo nekaznovano, utrdili stigmo, da so menedžerji in podjetniki tudi nasploh v večini ne vredni zaupanja. K čemur prispevajo svoje tudi številni mediji, ki pogosto s posploševanjem ocen o slabem upravljanju posameznih podjetij ustvarjajo permanentno nezaupanje slovenskemu menedžmentu. Nekateri to počnejo tudi izjemno zlonamerno, kot npr. v Mladini, kjer je 7. decembra 2018 urednik Grega Repovž v Uvodniku izpostavil, da imamo opravka z menedžersko krizo, ki se kaže v njihovi družbeni neotesanosti, vzvišenosti, nezmožnosti sporazumevanja z delojemalci, nizki produktivnosti, krčenju plač ... In povsem spregleda, da je slovensko gospodarstvo po letih krize že nekaj let v velikem vzponu. Ne le rast BDP, imamo rast dodane vrednosti, plač, zaposlenosti in izvoza. Komu koristi konstantno blatenje menedžerjev s posploševanji in netočnimi podatki? Saj vemo, blati se nekoga zato, da se ga onemogoči in zamenja, ampak pri najboljši volji ne najdem razlage in opravičila za to, da se sesuva celotno slovensko podjetništvo, kar ne počne le Mladina, temveč tudi nekatere politične in sindikalne skupine.

Zato je toliko bolj pomemben rezultat, ki ga je prinesla raziskava Ogledalo Slovenije. V Sloveniji ljudje vedo, da lahko zaupajo gospodarstvu. Le uspešno gospodarstvo lahko zagotovi socialno stabilnost in varno prihodnost. Dokler bodo obstajali uspešnejši in razvitejši od nas, bo to v nas vzbujalo zavist in nezadovoljstvo. Vendar pa hkrati tudi izziv in ambicijo, da jih dohitimo in celo prehitimo. Na tej poti rabimo čim več odličnih. Sedmega marca se bomo priklonili letošnjim nagrajencem GZS. In jih pospremili k nadaljnjim uspehom z željo, da jim bo še naprej uspevalo. In med željami bo tudi ta, da naj jih slovenska zavist in prepogosta zlonamernost ne ovira na njihovi poti. [gg](#)

V Sloveniji ljudje vedo, da lahko zaupajo gospodarstvu. Le uspešno gospodarstvo lahko zagotovi socialno stabilnost in varno prihodnost.

Samo Hribar Milič
odgovorni urednik

Foto: Barbara Reya

Izdajatelj:

Gospodarska zbornica Slovenije
Dimičeva 13, 1504 Ljubljana

Odgovorni urednik:

Samo Hribar Milič

Izvršna urednica:

Barbara Perko

Oblikovanje:

Samo Grčman

Uredniški odbor:

Grit Ackermann, Ariana Grobelnik,
Bojan Ivanc, Tomaž Kordiš,
Janja Leban, Ante Milevoj,
Tajda Pelicon, Katarina Prebil,
Petra Prebil Bašin, Igor Zorko

Uredništvo:

Dimičeva 13, 1504 Ljubljana
01 5898 000
gg.plus@gzs.si

Trženje oglasnega prostora:

Dašis, d. o. o.
gg.trzenje@gzs.si
01 5130 824

Tisk: Present, d. o. o.

Datum natisa: 18. 2. 2019

Distribucija: Pošta Slovenije

Revija Glas Gospodarstva prejmejo člani GZS
brezplačno (1 izvod).

Letna naročnina za dodatni izvod je:
80,00 evrov z vključenim DDV.

Poština za tujino se zaračuna posebej.

Medij Glas gospodarstva izdajatelja Gospodarske
zbornice Slovenije, s sedežem v Ljubljani, Dimičeva
13, je vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo
za izobraževanje, znanost in šport, pod zaporedno
številko 516.

ISSN 13183672

Notranjost revije je natisnjena na recikliranem
papirju Viprint papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.,
ki je za vse papirje pridobila certifikat FSC®, za
nekatero papirje iz grafičnega programa pa tudi
certifikat Ecolabel (okoljska marjetica).

Pri tiskanju smo uporabili okolju prijazne barve na
rastlinski osnovi.

Nagrade GZS

30

Že pol stoletja izbiramo najodličnejše med odličnimi

Vajeništvo

22

Razpisi MGRT

72

Uvodnik

Ogledalo Slovenije

3

Poslovna klima

Ohlajanje kitajskega gospodarstva
vpliva na največje evropsko gospodarstvo

6

Intervju

Za tehniške poklice skušamo navdušiti tudi deklice

8

Kovinska industrija

Brexit in nemško ohlajanje povzročata vse več skrbi
Z vajeništvom in novim laboratorijem bližje potrebam podjetij
Top 100 podjetij kovinske industrije, 2017

12

14

17

Gostujoče pero

Za vzdržno delovanje prehranske verige

21

Vajeništvo

Novi programi vajeništva naslednje šolsko leto

22

Neformalno izobraževanje in usposabljanje

Prek neformalnega izobraževanja do potrebnih spretnosti

24

Inovacije

Prednosti in priložnosti slovenske inovativnosti
Kaj je realna inovativnost?

26

28

Nagrade GZS

Že pol stoletja izbiramo najodličnejše med odličnimi

30

Energetika

Leto investicij in izzivov

33

Posvetovalno telo

25 dejavnosti, združenih v strateškem svetu

37

Tretja razvojna os

Koroško gospodarstvo hitro cesto nujno potrebuje

38

Dogodki

68

Energetika

33

Mediacija

66

Finančni nasvet

74

Pomurje

»Za nami je eno najboljših let« 40
 Najpomembnejši izvozni partnerici Pomurja še naprej ostajata 47
 Nemčija in Avstrija
 Ali se še splača čez mejo po boljšo plačo? 51
 Nekdaj zapostavljena regija počasi postaja mogočna turistična sila 55
 Top 50 podjetij pomurske regije, 2017 61

Turizem

Trajnostni turizem je prihodnost vseh nas 64

Mediacija

Nova Ljubljanska mediacijska pravila 66

Dogodki

Številne novosti na letošnjih sejmih 68

Razpisi

Tako se bodo letos delila sredstva 72

GG svetovalec

Skladi zasebnega kapitala kot partner družin 74
 Kdo, kdaj, kako in kje mora poročati pristojnim 75
 Kreativnosti se lahko naučimo! 76

Delovno pravo

Spremembe, ki jih prinaša Zakon o minimalni plači 77

Nov član

Pogrešali smo informiranost, ki jo nudi zbornica 78

Dobre okoljske prakse

Z minimalnimi vložki do maksimalnih prihrankov 79

Poslovno branje

So napake tudi priložnost ali samo problem? 81

Mednarodni kotichek

82

Stališča

82

Novice

82

Napovednik

82

Ste za vročo ponudbo?

AMZS d.d.

15% popust za člane GZS za organizacijo dogodkov in izvedbo tečaja varne vožnje pri čemer popust ne velja za zakonsko predpisane programe (voznik začetnik, izbris kazenskih točk)

Coaching4me

Nudimo 15 % popust na vse storitve za razvoj kadrov in poslovnih procesov.

Didakta d.o.o.

Podarite knjigo! Za otroke vaših zaposlenih, za poslovne partnerje in vaše zaposlene. 10 % dodatnega popusta!

Ekvilib Inštitut

Članom GZS nudimo 10 % popust na izobraževanje o pripravi trajnostnega oz. nefinančnega poročila.

Onnose Adventures, d.o.o.

Zaposlenim ponujamo 15% popust na vse aktivnosti.

Pro-bit Programska oprema d.o.o.

Nudimo 20 % popust za vklop izbranega modula ali paketa v oblaku

RTCZ d.o.o.

Nudimo brezplačno strokovno svetovanje na področju profesionalnega 3D tiska in 5 % popust pri naročilu do 500€.

clan-clanu.gzs.si

Vas zanimajo ugodnejše ponudbe produktov in storitev?

Želite povečati svojo prodajo in prepoznavnost?

Izkoristite sistem Član-Članu GZS – sistem popustov za produkte in storitve članov GZS.

T: 01 5898 129, andreja.abram@gzs.si

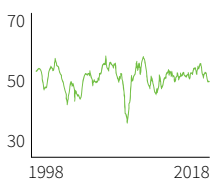
Ohlajanje kitajskega gospodarstva vpliva na največje evropsko gospodarstvo

1,0 %
rast nemškega
gospodarstva v 2019.

Na ohlajanje gospodarske dinamike v območju evra vplivajo predvsem negotovosti glede brexita, trgovinskih vojn in slabšanje razmer v globalni avtomobilski verigi.

Darja Močnik, Analitika GZS

PMI indeks za Nemčijo

Vir: HS Markit

Slovenija je prek trgovinskih tokov zelo vezana na gospodarsko okolje v večjih evrskih državah, ki so velike svetovne izvoznice. Najnovejše napovedi Inštituta IFO Nemčiji pripisujejo 1 % gospodarsko rast, predvsem zaradi težav v avtomobilskem sektorju ter nižjega povpraševanja, predvsem s strani Kitajske. Podjetja v Evropi so nekaj manj optimistična zaradi trgovinske vojne, nevarnosti uvedbe ameriških carin na evropske avtomobile, pomanjkanja usposobljene delovne sile, rastoče mednarodne konkurence, brexita, nestabilnega stanja v Italiji in Franciji.

Nemčija je kot največji izvoznik še posebej izpostavljena svetovnemu gospodarskemu okolju. Kompozitni indeks PMI za Nemčijo je januarja malo porasel (51,2), a je še vedno najnižji vse od decembra 2014. Obseg trgovinske menjave z blagom in storitvami med Slovenijo in Nemčijo po prvih ocenah za 2018 znaša 11,7 mrd evrov, kar je za 6,4 % več kot leto prej in za 45 % več kot v 2008. Slovenija z Nemčijo ustvarja v zadnjih osmih letih relativno velik trgovinski presežek. [gg](#)

10 ključnih podatkov

Rast izvoza **9,7 %** (I-XI 18/I-XI 2017)

V zadnjem četrtletju je bila zaznana šibkejša dinamika blagovnega izvoza, dinamika uvoza pa ostaja na podobni ravni predhodnega četrtletja. Slovenija je v 2018 beležila visoko rast blagovne menjave (izvoz +9,7 %, uvoz +11,4 %), še enkrat višjo kot v območju evra. Ustvarjena rast izvoza izhaja predvsem iz višje prodaje v območju evra. Nadaljuje se tudi visoka rast menjave storitev - predvsem transporta in turizma.

Rast gradbenih del **21,2 %** (I-XI 18/I-XI 2017)

V zadnjem četrtletju 2018 se je nadaljevala ugodna dinamika gradbenih del, ki so se v 2018 okrepila za 21 %. Investicijske aktivnosti države se nadaljujejo, povezane so bile tudi z volilnim ciklom in razpoložljivostjo evropskih sredstev. Nizko število izgrajenih stanovanjskih nepremičnin je ob višjem povpraševanju vplivalo na visok dvig cen stanovanjskih nepremičnin, ki so se približale predkriznim ravnam.

Rast proizvodnje **5,6 %** (I-XI 18/I-XI 2017)

V zadnjem četrtletju v Sloveniji beležimo šibko rast proizvodnje, ki je skladna z upočasnjevanjem konjunktura v EU. Upočasnjevanje beležijo predvsem proizvajalci vozil ter kovinska industrija. Proizvajalci v industriji beležijo 5,6-odstotno rast industrijske proizvodnje.

Rast je visoka predvsem v proizvodnji visokotehnoloških in srednje-visoko tehnoloških proizvodov (7 %). Proizvodni PMI za Slovenijo je najnižji v zadnjih 24 mesecih, v območju evra je najnižji od februarja 2016.

Rast trgovine na drobno pri **0,4 %** (I-XI 18/I-XI 2017)

Šibka zasebna potrošnja se je v zadnjem četrtletju 2018 nekoliko okrepila. Najvišja je bila rast prihodka v trgovini z motornimi vozili (12 %) ter z neživili (5,2 %), medtem ko so bili prihodki v trgovini z živili nižji (-4,6 %), kar je delno tudi posledica krepitve gostinstva. V trgovini z motornimi vozili se je v zadnjem četrtletju rast prodaje umirila (12,8 % v 2018).

Letos izboljšanje gospodarske klime (jan. 2019 +1,4 o.t.)

Gospodarska klima se je v začetku letošnjega leta izboljšala, a je še vedno nižja za 3,7 o.t. od lanskega januarja, predvsem zaradi znižanja kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih ter pri potrošnikih. Kazalnik zaupanja se je najbolj okrepil pri trgovcih, zvišanje pa beležijo še proizvajalci ter v gradbeništvu. Glede na isti mesec v preteklem letu se je kazalnik zaupanja nekoliko znižal v gradbeništvu (nad -5 o.t.), medtem ko je bil v storitvenih dejavnostih višji.

Realna rast bruto plač **3,2 %** (I-XI 18/I-XI 2017)

Povprečna bruto plača je v 2018 nominalno porasla za 3,2 %. Rast plač je bila višja v zasebnem sektorju (4,1 %), ob nižji brezposelnosti in boljših poslovnih rezultatih podjetij. V sektorju države je bila rast plač višja za 2,2 %, v letu 2019 in 2020 pa bo zaradi sprejetega dogovora s sindikati višja.

Rast storitvenih dejavnosti **8,8 %** (I-XI 8/I-XI 2017)

V večini storitvenih skupin je v 2018 zabeležena visoka rast. Prihodek v storitvenih dejavnostih je bil višji za 8,8 %. Najvišjo rast beležijo strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (16,3 %), kar sovpada z rastjo gradbeništvata ter transporta in skladiščenja. Sledijo rasti v prometu in skladiščenju (8,8 %), gostinstvu (8,4 %) ter drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (7,7 %).

1,7 % inflacija (2018/2017)

Medletna rast inflacije je decembra 2018 znašala 1,4 %, povprečna pa 1,7 %. V zadnjem četrtletju so cenovni pritiski popustili (nižje cene nafte in drugih surovin), okrepile pa so se cene storitev. Cene blaga dnevne porabe so bile v povprečju višje za 2,9 %, goriva in energije za 5,7 %. Cene najemnin in storitev za vzdrževanje in popravilo stanovanj so bile višje za 4,5 %, cene trajnega blaga pa nižje za 2,1 %.

Rast prometa potnikov na letališčih **8,2 %** (I-XI 18/I-XI 2017)

Ob rasti turizma se je okrepil tudi zračni promet. Osem odstotkov potnikov več je odpotovalo ali pripotovalo na letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, prepeljanega je bilo za 0,9 % več blaga z letali. Zaradi prihoda velikih križark je bilo za 23 % več prepeljanih potnikov v pristaniščih, prepeljanega blaga pa za 4 %. Cestni transport beleži manjše število prepeljanih potnikov kot v letu 2017.

3,2 % več zaposlenih (I-XI 18/I-XI 2017)

Število delovno aktivnih je novembra 2018 zgolj še za tisoč oseb preseglo število iz novembra 2008. V letu dni so prek tisoč oseb zaposlili v predelovalnih dejavnostih, prek 2 tisoč pa v prometu, gradbeništvu, trgovini ter strokovnih in znanstvenih dejavnostih. Pretežni del dejavnosti se sooča s pomanjkanjem ustreznih delovne sile. Obeti glede zaposlovanja so pozitivni.

Ustvarjajo ogrevalne sisteme, ki odgovorno ravnaajo z energijo

V družbi Weishaupt, d. o. o., trgu ponujajo učinkovite gorilnike na olje in plin, ki ustvarjajo zelo nizke emisije toplogrednih plinov, svojo ponudbo pa širijo tudi na področje obnovljivih virov energije.

Podjetje Weishaupt, d. o. o., iz Celja je hčerinsko podjetje koncerna Max Weishaupt GmbH iz Nemčije, njihov proizvodni program pa je osredotočen na oljne, plinske in kombinirane gorilnike moči do 32 MW. Pomemben segment v proizvodnem programu predstavljajo tudi centralni nadzorni sistemi za upravljanje različnih energetskih postrojenj. Proizvajajo tudi ogrevalne sisteme za individualno potrošnjo, ki uporabljajo fosilna goriva in obnovljive vire energije.

Podjetje Weishaupt, d. o. o., Celje je bilo ustanovljeno konec leta 1991, kot prvo podjetje v samostojni Sloveniji s 100 % nemškimi ustanovitvenimi kapitalom. Že ob ustanovitvi podjetja je bilo jasno definirano, da bo podjetje Weishaupt Celje v nadaljevanju predstavljalo prodajno in strokovno povezavo za pokrivanje trga republik nekdanje Jugoslavije. Tako je kasneje Weishaupt Celje ustanovil hčerinska podjetja v Zagrebu, Beogradu in Sarajevu.

Po besedah Igorja Hermana, direktorja družbe Weishaupt, d. o. o., koncern Weishaupt, kot vodilni globalni ponudnik gorilnikov, svojim kupcem nudi gorilnike in ostale izdelke, ki z najnovejšo tehnologijo pripomorejo k učinkovitemu izgorevanju fosilnih goriv z nizkimi emisijami. Največ gorilnikov prodajo proizvajalcem kotlov, ki za naročnike izvajajo zamenjave toplovodnih ali parnih kotlov. V Sloveniji veliko gorilnikov prodajo tudi proizvajalcu pekarskih peči Gostol Gopan in proizvajalcem asfaltnih baz. Precej gorilnikov prodajo tudi v primeru, ko se investitor odloči za zamenjavo gorilnika zaradi nedoseganja emisijskih vrednosti in s ciljem povečanja učinkovitosti delovanja postrojenja.

Pomik k obnovljivim virom energije

Ker energetske koncepte EU v imenu zmanjševanja emisije CO₂ po letu 2035 predvideva ukinitve uporabe olja kot energenta za ogrevanje, so v koncernu Weishaupt razširili proizvodni program s toplotnimi črpalkami, kolektorji in centralnimi nadzornimi sistemi. Zaradi novo nastalih trendov na trgu je prišlo tudi do reorganizacije v koncernu – tako so ustanovili tri divizije: proizvodnjo energetskih naprav, pridobivanje energije in upravljanje energije.

Zanesljivost, varnost in osebni pristop

»Profesionalen in strokoven pristop v fazi projektiranja in definiranja opreme za ogrevanje je na zelo konkurenčnem globalnem trgu vedno bolj pomemben. Kupcu upravičimo investicijo s sistemsko rešitvijo s kakovostnim dolgoročnim delovanjem,« so prepričljivi v podjetju Weishaupt Celje.

V letu 2019 bodo trg oskrbeli z razširitvijo palete gorilnikov, ki ustrezajo najstrožjim zahtevam nizkih emisij dušikovih oksidov. Poleg tega so v ponudbo v primeru zamenjave gorilnikov na obstoječih parnih kotlih vključili tudi kompletno regulacijo delovanja postrojenja. V segmentu ogrevalne tehnike pa napovedujejo nove tipe toplotnih črpalk in plinskih kondenzacijskih kotlov.

Zanesljiva Weishauptova tehnika

Skupina Weishaupt je eno izmed mednarodnih vodilnih podjetij na področju gorilnikov, kondenzacijskih ogrevalnih sistemov, solarne tehnike, toplotnih črpalk in avtomatizacije zgradb. Po vsem svetu zaposlujejo okoli 3.400 strokovnjakov različnih profilov, v skupino sodi 21 hčerinskih družb, predstavništva in zastopništva pa imajo v 38 državah sveta.

»Ime Weishaupt pomeni zanesljivost, visoko kakovost in najboljši servis. Kot družinsko vodeno, srednje veliko podjetje smo dovolj veliki, da smo s svojo

»Kupcem ponujamo sistemske rešitve na področju ogrevanja, ki morajo kakovostno delovati in upravičiti naložbo,« pravi Igor Herman, direktor družbe Weishaupt, d. o. o.

energijsko tehniko uspešni po celem svetu. Smo pa tudi dovolj majhni, da lahko ukrepamo neodvisno, odgovorno, fleksibilno in dosledno. Pri nas se natančno načrtuje, ustrezno dela in pravilno obračunava. To je zanesljivost v vseh pogledih, za tem stojim s svojim imenom,« pa kupcem in parterjem sporoča Siegfried Weishaupt, prvi mož koncerna Weishaupt.

Za tehniške poklice skušamo navdušiti tudi deklice

Andreja Šalamun, foto: Barbara Reya

»Čisto nobenega razloga ni, da ženske ne bi mogle biti uspešne v tehniških poklicih. Ker potrebujemo dober kader, je za te poklice smiselno navdušiti tudi deklice,« pravi Bogomir Strašek, direktor družbe KLS Ljubno.

Da bi slovenska industrijska podjetja dosegla svoje mednarodne tekmece, bodo morala še veliko postoriti, ugotavlja Bogomir Strašek, prvi mož družbe, v kateri že več desetletij izdelujejo zobate, masne, signalne in industrijske obročje za avtomobilsko industrijo. Strašek od države ne pričakuje posebne pomoči, ampak le primerne delovne pogoje oziroma varno in spodbudno gospodarsko okolje. »To pomeni, da se podjetje ne sme bati najeti posojila za vlaganje v sodobno tehnologijo, če za to nima lastnih sredstev,« pravi. Narobe se mu zdi, da je treba na primer na izjavo državne institucije čakati kar pet mesecev, zaradi česar podjetje zamuja z gradnjo prostorov, v katerih bodo izdelovali nov izdelek za avtomobilsko industrijo. A kljub oviram in zaostrenim razmeram na trgu je družba KLS v samem vrhu svetovne kovinske industrije.

Tako vi kot tudi vaše podjetje pobirate številne nagrade in priznanja, med drugim ste bili izbrani tudi za podjetnika leta. Kako nagrade vplivajo na vaše nadaljnje delo?

Zaradi nagrad nimamo neposrednih ugodnosti na trgu – ne dobimo na primer novega posla. Vendar pa

nam veliko pomenijo, saj lahko kupcem, ki prihajajo iz vseh koncev sveta, pokažemo, kaj je družbeno odgovorno podjetje in kako nas cenita država in okolica. Vse nagrade pomenijo, da si še bolj izpostavljen in prinesejo še dodatno odgovornost, da delaš stvari dobro.

Kako ocenjujete trenutno stanje v slovenski kovinski industriji?

V Sloveniji imamo težave s konkurenčnostjo, a to ne velja samo za kovinsko industrijo, ampak tudi za vse ostale, zlasti pa še za državo. Menim, da je glavni razlog to, da se premalo ukvarjamo s produktivnostjo. O tem se v zadnjem času sicer nekoliko več govori, dolgo pa sem bil samotni jezdec, ki je opozarjal, da je produktivnost treba povečevati in da je ta pravzaprav temelj konkurenčnosti.

V industriji obstajajo tri področja, na katerih je treba doseči popolnost, če hočeš biti dober v mednarodnem okolju. Prvo področje je kakovost proizvodov in storitev. Tudi proizvodno podjetje, kot je KLS, mora paziti, da je kakovost njegovih storitev na zelo visoki ravni. Ne zadošča namreč le kakovosten izdelek, treba

V Sloveniji imamo težave s konkurenčnostjo, a to ne velja samo za kovinsko industrijo, ampak tudi za vse ostale, zlasti pa še za državo.

je biti uslužen, spoznati potrebe odjemalcev in se nanje pravočasno odzvati. To so podrobnosti, ki pa ločijo odlične proizvajalce od dobrih.

Drugo področje je cenovna konkurenčnost, katere temelj je velika varčnost pri vseh stroških. Glavna sestavina cenovne konkurenčnosti je stalno povečevanje produktivnosti, za katero potrebujemo veliko inovacij, predvsem pa avtomatizacijo in robotizacijo posameznih procesov in podjetja. Brez vsakoletnega povečevanja produktivnosti je nemogoče biti konkurenčen. Že če pogledamo dodane vrednosti na zaposlenega, ki jih dosegajo podjetja, ugotovimo, da ima celotna slovenska industrija še veliko dela na teh področjih.

Tretje področje so pravočasne dobave, visoka fleksibilnost in odzivnost na spremembe. Odlično podjetje ne sme zamujati z dobavo. Nikoli ne sme povzročiti zastoja pri svojih odjemalcih!

Kje pa so slovenska kovinska podjetja v primerjavi z evropskimi? Je težava predvsem preizkusa dodana vrednost in produktivnost ali še kaj drugega?

KLS je v svoji tržni niši v samem svetovnem vrhu. Upam si trditi, da je z nami primerljiva le japonsko-korejska družba, vse ostale smo prehiteli. Naša visoka učinkovitost se odraža v dodani vrednosti, ki je nad zelo visokim povprečjem avstrijske kovinske industrije. Vendar pa se je treba zavedati, da se napredka ne da doseči čez noč in da se moramo vedno primerjati z boljšimi od sebe. Kajti če se primerjaš le znotraj Slovenije, so razlike majhne in si lahko hitro nadpovprečen. Poglejmo na primer na športno področje: Olimpija in Maribor sta v slovenskem nogometu odlična, a ko prideta na evropsko tekmovanje, običajno odpadeta že v prvem krogu.

Vse družbe v tej panogi bi si morale nastaviti ogledalo in se zavedati, da se napredka ne da doseči na hitro. KLS je na primer za sedanji uspeh potreboval dve desetletji, potem ko smo se po razpadu nekdanje Jugoslavije nekaj let pobirali. Takratna kriza nas je prisilila, da smo se še bolj obrnili vase ter izboljševali kakovost, cenovno konkurenčnost in pravočasnost dobav. Nikoli pa nismo bili podjetje, ki bi pričakovalo pomoč države v obliki subvencij ali česa podobnega.

Kaj pa bi lahko naredila država, da bi pomagala kovinski industriji?

Veliko bi pomagala, če bi nam zagotovila stabilno in konkurenčno gospodarsko okolje, saj podjetja nimamo časa nenehno iskati rešitve za nove pogoje poslovanja. Edina pot, da dosežemo velike učinke in da lahko optimalno vlagamo v razvoj in opremljenost, je povečana proizvodnja, ki pa jo lahko zagotovimo samo z vstopom na mednarodni trg. Tega se zavedamo vsi, ki vodimo podjetja v tej industriji.

Slovenska kovinska industrija ima torej še veliko dela, vendar pa pri tem potrebuje varno in spodbudno gospodarsko okolje. To pomeni, da se podjetje ne sme bati najeti posojila za vlaganje v sodobno tehnologijo, če za to nima lastnih sredstev. Ljudi je treba

spodbuditi, da se bodo potrudili in dosegli več, ne pa se zgolj zadovoljili z izhodom iz rdečih številok.

Vi se ne zadovoljite zgolj s pozitivnim poslovanjem. Kaj vse je potrebno, da lahko sledite hitremu napredku v industriji?

Naša družba dosega visoko dodano vrednost na zaposlenega – več kot pet let zaporedoma namreč znaša ta več kot 100.000 evrov na zaposlenega, leta 2017 smo imeli celo 130.000 evrov na zaposlenega. A naš cilj ni 130.000 evrov dodane vrednosti. Naš cilj je delati tako dobro, da lahko ob cenah na trgu dobimo dovolj naročil, da lahko damo zaposlenim dobre plače, da lahko redno plačujemo dobaviteljem, da lahko damo nekaj tudi okolju, v katerem živimo, in da lahko vlagamo v razvoj procesov in nove proizvode, v ljudi, v njihovo usposabljanje, jim damo priložnost, da se lahko razvijejo ...

Zaposlenim je treba dovoliti tudi, da naredijo napake. Ko razvijamo še nepoznane tehnologije, izgubimo veliko materiala, časa in denarja, preden pridemo do rešitve. Lani se je v povprečju vsak zaposleni usposabljal 70 ur, pa še nismo naredili vsega, kar bi morali. Vendar ta številka odraža, kako intenzivno se je treba usposabljeti, da lahko sledimo napredku. Poleg robotizacije – KLS je eno najbolj robotiziranih podjetij v širši regiji, saj imamo že več kot 190 robotov in smo daleč nad povprečjem na tem področju – je pomembna tudi digitalizacija. Potrebujemo specialne sisteme, ki so pisani nam na kožo, zato jih razvijajo naše notranje ekipe. Tako lahko povečujemo produktivnost in zanesljivost procesov, ki so pomembni.

Slovenska kovinska industrija ima torej še veliko dela, vendar pa pri tem potrebuje varno in spodbudno gospodarsko okolje. To pomeni, da se podjetje ne sme bati najeti posojila za vlaganje v sodobno tehnologijo, če za to nima lastnih sredstev.

Najbrž velikokrat slišite vprašanje, kaj vas žene ...

Res je. In vedno odgovorim, da me žene odgovornost. Potem ko sem leta 1972, ko je bilo na tem območju 2.200 brezposelnih, začel s kovinsko-predelovalno industrijo v gozdarsko-kmetijskem okolju, se še danes čutim odgovornega za to, da mladim v domačem okolju – vsako leto jih k nam na prakso pride okoli 60 – ponudim priložnost za zaposlitev. Vedno razmišljam o tem, kaj moramo storiti danes, da bomo čez desetletje še vedno tako dobri. Težava je le v tem, da ne vemo, kaj počnejo naši tekmeči in ne vemo, kaj se bo zgodilo na drugih področjih, v drugih dejavnostih.

Avtomobilska industrija, kjer končajo vaši izdelki, je trenutno v obdobju velikih sprememb in prehoda iz motorjev z notranjim izgorevanjem na hibridne motorje in motorje na električni pogon. Vaši izdelki so vsi povezani z motorji na notranje izgorevanje. Kako se prilagajate spremembam?

Na eni strani skušamo ostati v tem delu čim dlje prisotni – trudimo se, da bomo zadnji, ki bomo propadli na tem področju –, na drugi strani pa razvijamo nove izdelke, ki jih bomo lahko prodajali tudi po teh spremembah v avtomobilski industriji.

Na primer?

Trenutno postavljamo novo halo, v kateri bomo proizvajali nov izdelek za pogon električnih in hibridnih vozil. Izdelek, ki bo služil za prenos pogona iz elektromotorja na kolo, je podoben tem, kot jih delamo danes, vendar bistveno bolj zahteven, zato bomo lahko izkušnje, ki jih imamo, koristno uporabili tudi pri novem programu. Smo pa šele v začetni fazi razvoja skupaj s kupci, zato podrobnosti ne morem razkriti.

Ker približno 15 % svojih izdelkov prodamo na Kitajsko, smo lani tam doživeli zelo velik padec prodaje. Ljudje se namreč v tem obdobju težko odločajo za nakup novih avtomobilov, saj je še veliko negotovosti. Sicer pa sem prepričan, da so električni avtomobili naša prihodnost in tej se vsi prilagajamo.

Spremembe v avtomobilski industriji torej že vplivajo na vaše poslovanje.

Seveda vplivajo, pa ne samo te. Trenutno je najbolj aktualno zmanjševanje dizelskih in povečevanje bencinskih motorjev. Naše izdelke uporabljajo oboji, zato to ne bi smelo vplivati na naše poslovanje. A razvoj na področju mobilnosti gre naprej, spreminja pa se v smer, ki bo imela kar občuten vpliv na nas. V drugem polletju lani so se precej zniževala naročila vsem, ki delamo za avtomobilsko industrijo. Zaradi doseženega velikega napredka smo kljub temu dobro poslovali.

Ne gre torej le za spremembe v avtomobilski industriji ...

Ne, tudi drugi vzroki so – na primer nestabilnost na trgu, trgovinska vojna, za katero se pavšalno ocenjuje, da nima nikakršnega vpliva. Na naše poslovanje ima velik vpliv. Prodaja avtomobilov se je na primer v drugem polletju lanskega leta zmanjševala v ZDA, v Evropi in še najbolj na Kitajskem, kjer je dotlej rasla z dvomestno številko. Ker približno 15 % svojih izdelkov prodamo na Kitajsko, smo lani tam doživeli zelo velik padec prodaje. Ljudje se namreč v tem obdobju težko odločajo za nakup novih avtomobilov, saj je še veliko negotovosti. Sicer pa sem prepričan, da so električni avtomobili naša prihodnost in tej se vsi prilagajamo.

Omenili ste, da naročila padajo. Kako ste torej poslovali lani?

Tako proizvodnja kot prodaja sta bili lani za dobre štiri odstotke nižji kot leta 2017, ker so se v drugem polletju naročila znižala. Kljub temu pa smo dosegli dober rezultat in visoko dodano vrednost, ki bo preseгла 110.000 evrov na zaposlenega. To pomeni, da bo naš dobiček visok (več kot 10 milijonov evrov) in da bomo imeli dovolj lastnih sredstev za naložbe v načrtovani razvoj. Vsako leto namreč veliko vlagamo; lani smo v posodabljanje proizvodnih linij in novo opremo vložili 12 milijonov evrov, letos jih bomo okoli 15. Zgradili bomo halo za nov program, podaljšali obstoječo in zgradili še eno manjšo halo, ki bo namenjena odpadnemu materialu. Velike korake smo naredili tudi pri razvoju podpornih procesov, kot sta orodjarna in vzdrževanje. Šli smo korak naprej z digitalizacijo, močnejši smo, kot smo bili kdaj koli prej, pripravljeni na vnovično odprtje trga in hkrati bolj odporni na izzive, ki nas čakajo.

Nišni izdelki, takšni, kot je naš, imajo veliko priložnosti. Odločeni smo, da bomo še vnaprej najboljši in da se ne bomo pustili pregnati, to pa pomeni vsakdanji boj, veliko inovativnosti, iskanje novih rešitev ... Skratka veliko trdega dela.

Večina podjetij v kovinski industriji se sooča s pomanjkanjem kadrov. Tudi vi?

Tudi. V Sloveniji se je v zadnjem času število brezposelnih zmanjšalo za dobrih 30.000 ljudi. Če bi se vsi zaposlili v proizvodnih podjetjih, bi jih bilo še vedno zelo malo za hitro rast, ki poteka v tem času. Ko podjetje naleti na tržno priložnost, potrebuje ljudi.

Lahko sicer vlagamo v robotizacijo in avtomatizacijo, vendar pa za uporabo robotov potrebujemo znanje in primerne ljudi za upravljanje z njimi.

30.000 ljudi že sama po sebi ni velika številka, če pa pogledamo, koliko od teh lahko uporabimo v tehnološko zelo zahtevni proizvodnji, pa ugotovimo, da bolj malo. Potrebujemo kvalificirane poklice (orodjarje, strugarje, rezkalce, mehatronike, vzdrževalce), da krepimo podporne procese, ki so potrebni za učinkovito proizvodnjo, potrebujemo pa tudi inženirje in tehnike, ki so sposobni voditi procese robotiziranja, avtomatiziranja, digitalizacije z visoko ravno kakovosti. In teh kadrov ni dovolj. Ni pa pomembno le tehnično znanje; potrebujemo ljudi, ki so odgovorni, proaktivni, ki imajo ambicijo nekaj narediti. Take ljudi najti pa ni enostavno.

Kako rešujete pomanjkanje ustreznega kadra? Skušate mlade iz okolice navdušiti za delo v vašem podjetju?

Živimo v okolju s posebnimi značilnostmi, med ljudmi imamo ugled in jih zanima zaposlitev v našem podjetju. Še vedno pa je kadra premalo. Poleg tega mora otrok, ko se odloča za poklic, čutiti željo, da bi postal na primer strojnik. Veliko let se na spodbujanju tehničnih poklicev ni delalo in čeprav se v zadnjem času trend obrača, sprememb ne moremo pričakovati čez noč. Trudimo se sicer, da bi dijake čim prej seznanili s tem, kar počnemo, pripeljemo jih na ogleda podjetja in proizvodnje. Posebno pozornost v zadnjem času namenjamo temu, da bi za tehniške poklice navdušili deklince. Na sploh se mi zdi, da je zaposlitev žensk v našem okolju velik problem. Nobenega razloga ni, da bi bila ženska slabša v tehniških poklicih od moških. Morda so celo bolj odgovorne in natančne, tako da obstaja dober razlog, da želimo za te poklice navdušiti tudi ženske. A za to je potreben čas, mi pa kadre potrebujemo danes. Ko se na trgu pojavi priložnost, jo moramo z obema rokama zagrabiti, sicer jo bo naš tekmeec. Takrat potrebuješ ljudi, imeti moraš možnost, da lahko povečaš proizvodnjo ...

Proizvodnjo želite povečati tudi vi, kajne?

Res je, a imamo težave pri gradnji objektov. Z eno halo zamujamo pol leta, ker smo pet mesecev čakali na izjavo Agencije Republike Slovenije za okolje, v kateri piše, da ne potrebujemo študije okoljevarstvenih vplivov za objekt. To smo vedeli že, ko smo pripravljali projekt za objekt, vendar smo morali počakati na izjavo. Hala, ki bi morala biti že končana, je namenjena novemu programu, za katerega stroji že prihajajo. Največja težava pa je, da ne moremo začeti s proizvodnjo novih izdelkov, ki bodo namenjeni pogonom za električne in hibridne avtomobile. Tako pa lahko izgubiš kupce, ker te prehitijo tekmeči. Država bi nam morala pomagati ovire umikati izpod nog, ne pa nam še dodatne nastavlja.

Druga težava, ki bi jo lahko rešila država, je tudi fleksibilnost delovne sile in delovnega časa, saj je v našem poslu veliko nihanj. Med letom je tudi do 50 odstotkov razlike med meseci, ko imamo manjše

potrebe, in tistimi, ko so potrebe velike. Na zalogo ne smemo delati, saj se zaradi zelo hitrih sprememb pogosto zgodi, da kupec takšnega proizvoda ne potrebuje več, ljudi pa tudi ne moremo dati v hladilnik na čakanje in jih vzeti iz njega, ko jih potrebujemo.

Kakšne izzive ste si zastavili za letošnje leto in kakšni so vaši načrti za naprej?

Glede na slabšanje svetovnih gospodarskih razmer v drugi polovici lanskega leta, še zlasti v avtomobilski industriji, kjer mi delujemo, z zaskrbljenostjo pričakujemo, kakšne trende bo pokazal avtomobilski trg v letošnjem letu.

Če ne bo prišlo do nadaljnega poslabševanja, bo naše podjetje letos napredovalo. Zastavili smo si visoke cilje. Planiramo povečanje prodaje za 5 do 10 %, kar nam bo omogočilo, da zadržimo visoke učinke, stabilno poslovanje in ohranimo dodano vrednost na visoki ravni. Veliko dela in energije bomo vložili v posodobitev obstoječih ter razvoj novih proizvodnih procesov in v razvoj novih proizvodov. Za naš nadaljnji napredek potrebujemo nove poslovne prostore. Letos bomo zgradili 5.000 m² proizvodnih hal. Investirali bomo okrog 15 milijonov, od tega bo večji del namenjen vlaganju v novo tehnološko opremo in v nov proizvodni program. Za razvoj in vodenje procesov ter tehnologije bomo zaposlili večje število inženirjev.

Naš obstoječi program zobatih obročev je namenjen zagonu motorjev, sedaj pa smo začeli z razvojem proizvodov za pogon avtomobila, ki jih bodo naši odjemalci vgrajevali v hibridne in električne avtomobile. Ta program bo v naslednjih 20 letih postopoma nadomestil izdelke, ki jih sedaj izdelujemo za zagon motorjev. Naš cilj je, da v letu 2019 ustvarimo osnovne pogoje za začetek prvih serijskih dobav. gg

Ni pa pomembno le tehnično znanje; potrebujemo ljudi, ki so odgovorni, proaktivni, ki imajo ambicijo nekaj narediti. Take ljudi najti pa ni enostavno.

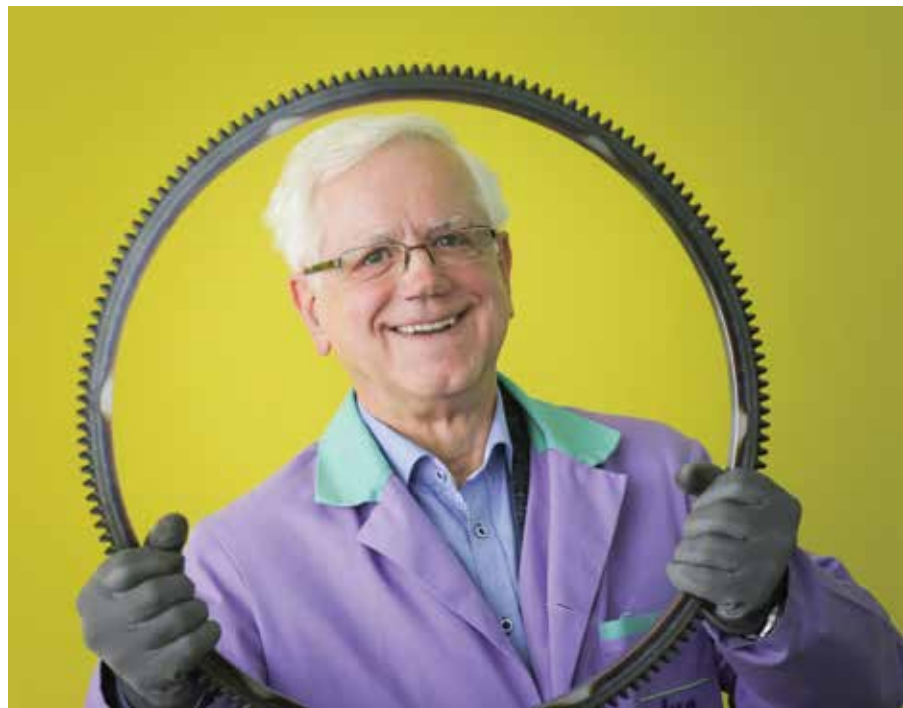

Foto: Depositphotos

Brexit in nemško ohlajanje povzročata vse več skrbi

Letošnje leto prinaša ohladitev v v zadnjih letih hitro rastoči kovinarski industriji. Podjetja skrbi predvsem ohlajanje na nemškem trgu, ki je v največji meri odraz globalnih političnih negotovosti.

Andreja Lončar

Podatkov o tem, kako so lani poslovala podjetja kovinsko predelovalne panoge (največja so Revoz, Adria mobil, Carthago, Odelo, Unior), še ni, saj so zaključna poročila še v pripravi.

Janja Petkovšek iz GZS - Združenja kovinske industrije pa pravi, da podjetja lansko leto ocenjujejo kot dobro. »Pričakujemo rast prihodkov, rast prihodkov, ustvarjenih na tujem trgu, dodane vrednosti na zaposlenega, večje je bilo tudi zaposlovanje,« našteva.

Letos naj bi se rast upočasnila, po besedah sogo- vornice se bo po grobi oceni prepolovila glede na lansko leto. Razlogov za to je več, najpomembnejši je ohlajanje nemškega gospodarstva.

Nemški pesimizem

Münchenski inštitut za ekonomske raziskave Ifo je pred kratkim znižal napoved nemške rasti v 2019 z 1,9 na 1,1 odstotka. Vlada napoveduje še počasnejšo, enoodstotno rast, kar bi bila najmanjša rast v zadnjih šestih letih. Lansko rast Ifo ocenjuje na 1,5 odstotka,

a je inštitut opozoril, da je rast v drugi polovici leta glede na prvo stagnirala.

Glavni vzrok je zastoj v rasti dodane vrednosti nemške industrije, kar vodja oddelka za poslovne cikle in ekonomske napovedi na inštitutu Timo Wollmershäuser pripisuje negotovostim na svetovnih trgih v zadnjem letu. Pri tem omenja morebitno uvedbo tarif v ZDA na uvoz avtomobilov evropskih proizvajalcev, nejasne pogoje izstopa Velike Britanije iz Evropske unije (EU) ter italijanski proračun.

»Pričakujemo rast prihodkov, rast prihodkov, ustvarjenih na tujem trgu, dodane vrednosti na zaposlenega, večje je bilo tudi zaposlovanje,« pravi Janja Petkovšek iz GZS.

Ohlajanje povpraševanja v Nemčiji naj bi letos občutili tudi slovenski izvozniki - med njimi kovinska industrija, ki okrog dve tretjini prihodkov ustvari v tujini. Janja Petkovšek, direktorica Združenja kovinske industrije, napoveduje rast panoge, a se bo ta glede na lani prepolovila.

Foto: Petra Flerin

Podjetja vse dlje po nove kadre

Pomanjkanje ustreznih usposobljenih kadrov je eden glavnih problemov, na katere po besedah direktorice Združenja kovinske industrije Janje Petkovšek opozarjajo podjetja.

V zreškem podjetju Unior so imeli v prvi polovici lanskega leta zaradi rasti avtomobilske industrije povečana naročila na največjem programu izdelave odkovkov (gre za jeklene elemente krmilnih in pogonskih mehanizmov v vozilih). Ker kadra v Sloveniji niso našli, so se odločili zaposliti tujce. S pomočjo kadrovske agencije so oblikovali svojo bazo kandidatov in do zdaj zaposlili okrog 50 tujcev iz držav bivše Jugoslavije – predvsem iz Bosne in Hercegovine (BiH), Srbije, Hrvaške in tudi Makedonije. Ob tem še naprej iščejo nove kadre, predvsem s področja strojništva, elektrotehnike in mehatronike.

Ksenija Štrekelj, direktorica področja Iskanja in selekcije za Slovenijo ter regijo Adriatic v kadrovske agenciji Adecco, potrjuje, da se je v preteklem letu

povečalo zaposlovanje tujcev. »Slovenija je v tem trenutku osredotočena na države, kot so Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Srbija in Makedonija. Pri iskanju visoko specializiranih kadrov je moč opaziti, da se spogleduje tudi z državami, kot so Češka, Slovaška in Poljska. Vendar imajo tudi te države danes že občutno pomanjkanje tehničnega, zdravstvenega in drugega kadra, ker se tudi njihovi prebivalci selijo v države zahodne Evrope, predvsem Nemčijo in Anglijo.«

Po besedah Štrekeljeve se kadrovski manko že pozna tudi v državah bivše Jugoslavije, od koder danes slovenska podjetja črpajo večino tujega kadra. »Tako se dandanes tudi Srbija in Hrvaška ukvarjata z vprašanjem, kje poiskati kader s področja IT, avtomobilske industrije, zdravstva, gostinstva, turizma in hotelirstva in tako dalje,« pravi. Predvsem v Srbiji je to posledica številnih tujih investicij in odpiranja novih podjetij, največ v panogi IT.

Poleg brexita tudi dexit

Izhod Velike Britanije iz EU, tako imenovani brexit, tako na GZS kot v Uniorju izpostavljajo kot eno glavnih političnih tveganj za slovenske kovinarje, katerih pomemben kupec je nemška avtomobilska industrija.

Ta je namreč močno vezana na britanski trg, ki je bil v letu 2016 največji izvozni trg nemške avtomobilske industrije. Tja je prodala 800 tisoč avtomobilov (v ZDA in na Kitajskem sicer prodajo več, a ne gre za izvoz, saj imajo tam svoje tovarne). Združene nemških avtomobilskih proizvajalcev je pred kratkim v sporočilu za javnost opozorilo, da bi bil izhod Britancev iz EU brez dogovora najslabša možna rešitev. Britanske politike pa pozvalo, naj se bolj potrudijo v iskanju rešitev za nadaljnjo trgovino med Veliko Britanijo in EU brez tarif.

Prek teh tokov brexit močno vpliva tudi na izvozniški del slovenske industrije. Naši kovinarji pa so po besedah Janje Petkovšek pozorni tudi na zadnjo napoved največje nemške opozicijske stranke AfD, da si bo prizadevala za nemški izstop iz Evropske unije.

Počasno prilagajanje novi regulativi

Ifo med razlogi za nemški zastoj omenja tudi 'domači' problem, in sicer zaradi prilagajanja avtomobilskih proizvajalcev novim standardom merjenja izpustnih plinov.

Zreški Unior je posledice občutil že lani, ko so sicer poslovali rekordno (prodaja se je glede na leto pred tem povečala za pet odstotkov, s približno 165 na 173 milijonov evrov), a so v drugi polovici leta nekateri večji avtomobilski proizvajalci zmanjšali naročila.

Razlog je bil v tem, pravijo v slovenskem podjetju, ker se sami niso ustrezno pripravili na nov merilni protokol WLTP z veliko bolj strogim testnim režimom merjenja emisij CO2 in porabe goriva. »Ta je

marsikateremu proizvajalcu vozil povzročil ozko grlo s homologacijami novih avtomobilov in zamude pri dobavi vozil kupcem v septembru, posledično pa znižanje naročil vsem dobaviteljem v avtomobilski industriji,« pravijo v zreškem podjetju.

Del rasti stroškov surovin prenesli na kupce

Poleg upočasnjevanja nemškega gospodarstva, kadrovskega manka se pri samem poslovanju slovenskih kovinarjev negotovosti pojavljajo tudi v volatilitosti cen surovin (torej kovin) in cen energentov, pravi Janja Petkovšek.

V Uniorju pravijo, da so se lani poleg cene jekla povečevale tudi cene dodatkov za jekleni odpad in legirne elemente. Kot pravijo, pa jim je s pogajanjem uspelo del tega stroška prenesti na kupce.

Letos bodo zagnali novo, prvo popolnoma robotizirano kovaško linijo, ali jim bo uspelo ponoviti lanski poslovni rezultat, pa bo odvisno predvsem od stanja v avtomobilski industriji, pravijo. Pri tem dodajajo, da ta kljub negotovostim v poslovnem okolju veliko vlaga v razvoj novih izdelkov, kar kažejo rekordna naročila v njihovem programu strojogradnje. **gg**

»Slovenija je v tem trenutku osredotočena na države, kot so Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Srbija in Makedonija. Pri iskanju visoko specializiranih kadrov je moč opaziti, da se spogleduje tudi z državami, kot so Češka, Slovaška in Poljska,« navaja Ksenija Štrekelj iz kadrovske agencije Adecco.

Kovinarska panoga je konec leta 2017 (podatkov za lani še ni) zaposlovala 62 tisoč ljudi, kar je tretjina celotne predelovalne industrije. V 2017 se je ob dvigu dodane vrednosti na zaposlenega za poldrugi odstotek povprečna izplačana plača zvišala za 2,2 odstotka.

Unior po lanskim rekordnim prodajam naprej išče delavce. »Iščemo predvsem kader s področja strojništva, elektrotehnike in mehatronike. Največ odprtih kadrovskih potreb je za obdelovalce kovin – CNC operaterje ter strojne in elektro monterje.«

Z vajeništvom in novim laboratorijem bližje potrebam podjetij

»Zadnjih nekaj let se nam vpis nenehno povečuje,« so besede direktorja škofjeloškega šolskega centra Martina Pivka, ki vzbujajo optimizem glede 'podmladka' v kovinarski industriji. Trenutno se v strojniških programih šola 771 dijakov, ki bodo s pravkar odprtim laboratorijem bližje novim tehnologijam v kovinarski panogi.

Andreja Lončar, foto: Šolski center Škofja Loka

Šolski center Škofja Loka sodeluje s 300 podjetji, od tega ima s 40 sklenjeno posebno konzorcijsko pogodbo.

S septembrom je šolanje za naziv strojnega tehnika v Škofji Loki začelo nekaj več kot 300 dijakov, še 131 pa se jih izobražuje za naziv oblikovalec kovin – orodjar. Škofjeloški šolski center je danes največja šola v Sloveniji za strojniške poklice s 771 dijakov.

Direktor šolskega centra Škofja Loka vzrok za naraščajoče zanimanje za te poklice vidi v zanimanju za področje strojništva in odličnem delu podjetij na škofjeloškem in širšem gorenjskem območju.

Povezovanje z delodajalci je prednostna usmeritev centra, pravi in dodaja, da sodeluje s 300 podjetji (s 40 od teh imajo sklenjeno posebno konzorcijsko pogodbo). »Šola lahko samo v sodelovanju z delodajalci izobrazita tak kader, ki lahko prevzema kompetentne naloge, ko se zaposlijo. Pri tem je odgovornost na vseh straneh: šola mora opraviti svoje

poslanstvo kvalitetno, naloga delodajalcev je, da se v to aktivno vključujejo, naloga dijakov pa, da izkoristijo dane možnosti,« meni Pivk.

Sodobni laboratorij

Nova tehnološka pridobitev centra je učni izdelovalni laboratorij, ki bo deloval na področju strojništva, energetike in lesarstva. »Opremljen je s sodobno tehnološko opremo, ki se bo uporabljala v laboratorijih in delavnicah. Laboratorij podpira procese osvajanja sodobnega tehnološkega znanja v izobraževalnih institucijah, gospodarstvu in pri zainteresirani širši javnosti,« pojasnjuje Pivk.

Dijakom bo v laboratoriju med drugim na voljo petosni CNC-obdelovalni stroj za simultano obdelavo kovin, pet sodobnih simulatorjev z zasloni na dotik za programiranje CNC-strojov, oprema za digitalizacijo procesov, naprava za predstavitev in testiranje novih tehnologij (veriženje blokov ali blockchain), 3D-tiskalnik, digitalizirana polnilnica za električna vozila ter digitalizirani petosni CNC-stroj za področje lesarstva.

Po mnenju Pivka šola s takimi pridobitvami omogoča dijakom, da realizirajo svoje ideje in izboljšajo svoje zaposlitvene možnosti, posredno pa lahko povečuje tudi konkurenčnost gospodarstva.

Šolski center Škofja Loka je za vzpostavitev laboratorija namenil 621 tisoč evrov, od tega so 343 tisoč evrov dobili od Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) ter Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo RS. Gospodarski minister Zdravko Počivalšek se je v družbi šolskega ministra Jerneja Pikala tudi udeležil odprtja v začetku meseca.

Nova pridobitev škofjeloškega centra je s sodobnimi tehnologijami opremljen laboratorij. Na sliki petosni CNC obdelovalni stroj za simultano obdelavo kovin

Vse večje zanimanje za orodjarske poklice

V tabeli so podatki o vpisu v posamezne programe in skupnem vpisu za vse strojniške programe po letih.

Šolsko leto	Oblikovalec kovin - orodjar	Strojni tehnik (srednješolsko strokovno izobraževanje)	Strojni tehnik (poklicno izobraževanje)	Vsi strojniški poklici
2010/11	407	2363	804	6456
2011/12	345	2332	644	6216
2012/13	342	2263	577	6040
2013/14	383	2346	548	6181
2014/15	423	2487	561	6350
2015/16	518	2703	527	6684
2016/17	595	2875	494	6946
2017/18	705	3000	495	7205
2018/19	760	3033	549	7327

Vir: Skupnost strojnih šol Slovenije

Skupno 52 vajencev se kali v 25 različnih podjetjih, v katerih je od enega do največ 13 vajencev.

Premalo vajencev

Medtem v Škofji Loki že drugo leto zapored v okviru pilotnega projekta poskusno uvajajo sistem vajeništva. »V prvem letu se je vpisalo 24 vajencev, kar je pomenilo več kot polovico vseh vpisanih v pilotnem projektu. V letošnjem letu se jim je pridružilo še 23 vajencev v programu oblikovalec kovin-orodjar ter 5 vajencev v programu strojni mehanik,« pravi Pivk.

Skupno 52 vajencev se kali v 25 različnih podjetjih (ta imajo od enega do največ 13 vajencev). »Zanimanje podjetij je večje, kot pa je kandidatov za vajeniška mesta, zato nekateri delodajalci žal ostanejo brez vajencev, čeprav so zainteresirani za ta način izobraževanja,« pravi sogovornik.

Sicer uspešen projekt pa prinaša tudi organizacijski izziv za šolo, predvsem pri usklajevanju urnika. »Vajenci se v podjetjih izobražujejo več kot 50 odstotkov obsega programa. Odprti del programa je prilagojen vsakemu delodajalcu oziroma vajencu posebej. Tako imamo do zdaj 10 različnih predmetnikov za en program,« za konec pove Pivk. [gg](#)

»Šola lahko samo v sodelovanju z delodajalci izobrazita tak kader, ki lahko prevzema kompetentne naloge, ko se zaposlijo,« pravi direktor škofjeloškega šolskega centra Martin Pivk, sicer tudi predsednik Skupnosti strojnih šol Slovenije.

Gradiška ulica 3, SI - 2230 Lenart, Slovenija
T: +386 (0)2 729 16 00, F: +386 (0)2 729 16 10
E-mail: info@tbp.si

Sodobni evropski proizvajalec

Lenarški TBP, proizvajalec bovden potegov za evropsko avtomobilsko industrijo, deluje na trgu že 58 let. Na leto proizvede 70 milijonov bovden potegov za uveljavljene avtomobilске znamke VW, Audi, Porsche, Seat, Škoda, Lamborghini, BMW, Daimler, Volvo, Jaguar, Bentley, Rover, Ford, GM in druge.

Urejeni, sodobno opremljeni in inovativni

Omenjene uspehe dosegajo s pomočjo usposobljenih kadrov in sodobne tehnološke opreme. Močna razvojno-raziskovalna dejavnost pa jim omogoča, da so razvojni dobavitelj in partner uveljavljenim proizvajalcem v avtomobilski industriji. Tudi s pomočjo pridobljenih certifikatov ISO 9001, IATF 16949 in ISO 14001.

Cilj je delo brez napak

Veliko pozornosti namenjajo tudi celovitemu upravljanju s kakovostjo, ki poleg same kakovosti zajema tudi okolje, zdravje in varnost pri delu. Pri tem poudarjajo, da je kakovost skrb vseh zaposlenih, strategija podjetja pa delo brez napak. Družba TBP raste po številnih kazalcih. Količinski obseg proizvodnje so v zadnjih desetih letih povečali za 35 odstotkov, kapital za 100 odstotkov, število zaposlenih pa za 41 odstotkov. Rasti družbe botruje tudi dejstvo, da večino ustvarjenega čistega dobička usmerjajo v razvoj, predvsem v posodobitev tehnološke opreme.

»Poslovni proces je povezan in podprt s sodobnim informacijskim sistemom, kar daje družbi ustrezno prožnost pri komuniciranju s kupci in dobavitelji. Uporaba sistema CATIA omogoča natančen in hiter prenos informacij, zlasti pri razvoju novih izdelkov.«

Mr. Bo

Svet ohranjajo lepši in obstojnejši

Strokovnjaki finskega podjetja Teknos, ki razvijajo zaščitne premaze za kovino in les, podjetjem v številnih panogah pomagajo pri iskanju najboljših rešitev za premazovanje različnih vrst jeklenih konstrukcij, strojev, blokov motorjev in komponent šasije ter tudi druge opreme in komponent iz kovine, plastike ali kompozita.

»Naša družina izdelkov vključuje tako prašne premaze kot mokre barve, zato lahko najdete ustrezen premaz za vsak posamezen projekt in situacijo. Imamo številne izkušnje na področju gradbenih del z jeklenimi konstrukcijami in posebnih zahtev te panoge, vključno z delovnimi fazami, kot so varjenje, montaža in prevoz. Svoje znanje smo izkoristili za ustvarjanje širokega izbora premazov, ki lahko izpolnijo tudi potrebe najzahtevnejših panog. Široko paleto tekočih barv za kovino in prašnih premazov uporabljajo tako v kmetijstvu kot v gradbeništvu, rudarstvu, avtomobilski industriji, energetiki, za zaščito žerjavov, jeklenih in aluminijastih konstrukcij in v železniški industriji,« podrobneje predstavijo svojo ponudbo v hčerinskem podjetju Teknos v Kranju.

Kakovost svojih premazov in skrb za okolje izkazujejo s standardi ISO 9001 in ISO 14001, njihove proti korozijske premazne sisteme pa z mednarodnim standardom ISO 12944.

Razvojni oddelek v službi strank

V Teknosu svoje izdelke nenehno razvijajo tako, da vedno izpolnjujejo najnovejše zahteve lakirnic in strank v kovinarski in lesni panogi. »Pomembni vidiki razvoja so optimizacija postopka barvanja in stroškovna učinkovitost z nizkimi stopnjami emisij hlapnih organskih spojin (HOS), hitro sušenje in priprava, visoka stopnja trajnosti in privlačna površina. Takojšnja in prilagodljiva dobava ter napredna tehnologija omogočata skoraj neomejeno število barv in odtenkov,« še povedo v Teknosu.

Njihove stranke lahko izbirajo iz pestre ponudbe premaznih sistemov, odobrenih po standardu NORSOK M-501. Primerni so za konstrukcijsko jeklo, zunanost opreme, plovil, cevovodov in ventilov, za sežigalne roke in roke žerjavov, izolirane površine rezervoarjev, posod in cevovodov ter za notranje površine rezervoarjev iz ogljikovega jekla.

Zaščita pred požari

Zaradi zagotavljanja varnosti ljudi v zgradbi v primeru požara, morajo primarne strukture zgradbe vzdržati določen minimalni čas. Protipožarni premazi podaljšajo čas, v katerem se jeklo segreje do določene temperature. Ko premaz aktivira vročina, intumescentna barva ustvari penast sloj, ki izolira prenos toplote od ognja na jeklo. Teknos in Hensel sta v tesnem sodelovanju razvila najbolj

učinkovit premazni sistem za zaščito pred korozijo in protipožarne premaze tako na vodni osnovi kot na osnovi topil.

Premazi, znani po vsem svetu

Družinsko podjetje Teknos, ki je začelo leta 1948 delovati v majhnem kokošnjaku na Finskem, se je razvilo v uveljavljeno mednarodno podjetje z industrijskimi premazi za kovino in les. V sedmih desetletjih razvoja se je blagovna znamka Teknos razširila po vsem svetu, zaposlenih pa imajo več kot 1.800 strokovnjakov različnih profilov. Proizvodne obrate imajo v enajstih državah, v matični Finski ter še na Švedskem, Danskem, Nizozemskem, Nemčiji, na Poljskem in Kitajskem, v Rusiji, Maleziji, Liechtensteinu in v ZDA, prodajna podjetja pa v 18 državah. V več kot 20 držav pa svoje izdelke izvažajo prek uveljavljene mreže distributerjev.

Top 100 podjetij kovinske industrije, 2017

Rang	Podjetje	Št. zaposlenih	Čisti prihodki od prodaje	Rast v %	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Dodana vrednost na zaposlenega (EUR)
1	REVOZ d.d.	2.321	1.588.688.908	47,1	99,2	75.756
2	ADRIA MOBIL, d.o.o. Novo mesto	925	349.393.588	8,6	98,5	73.302
3	CARTHAGO d.o.o.	741	202.997.688	33,2	100,0	32.859
4	odelo Slovenija d.o.o.	1.032	179.511.291	46,2	99,8	45.646
5	UNIOR d.d.	1.793	165.272.708	-1,6	89,0	35.177
6	SŽ - VIT, d.o.o.	1.947	115.736.641	3,4	8,4	38.260
7	DANFOSS TRATA, d.o.o.	441	111.655.822	7,9	94,1	82.720
8	ADK d.o.o.	600	111.543.278	21,3	98,9	43.476
9	Akrapovič d.d.	935	106.178.436	15,0	99,0	57.110
10	TRIMO d.o.o.	378	99.157.210	-4,4	88,4	46.679
11	PALFINGER d.o.o.	546	96.745.763	17,7	94,8	48.128
12	Titus d.o.o. Dekani	409	86.884.603	17,7	78,4	60.416
13	STARKOM d.o.o.	300	85.650.946	33,8	97,7	54.969
14	GKN Driveline Slovenija, d.o.o.	394	82.795.449	6,4	90,8	51.896
15	TPV d.o.o.	852	82.118.421	6,3	86,3	33.310
16	Adient Novo mesto d.o.o.	290	81.248.139	33,4	0,2	56.476
17	IMPOL PCP d.o.o.	453	73.538.500	1,2	0,0	37.269
18	ARCONT d.d. Gornja Radgona	653	66.123.943	-4,6	99,0	30.430
19	TBP d.d.	829	60.666.205	2,2	99,8	30.004
20	MELTAL IS, d.o.o.	87	59.904.148	18,8	54,4	32.684
21	IMPOL FT d.o.o.	278	55.964.819	-4,3	0,0	41.670
22	KOVINOPLASTIKA LOŽ d.o.o.	594	53.578.858	6,2	91,2	30.913
23	KLS LJUBNO d.o.o.	239	47.156.697	12,3	92,8	130.563
24	LITOSTROJ POWER d.o.o.	396	44.719.715	13,9	93,7	42.302
25	MDM d.o.o.	97	44.445.873	16,4	35,3	61.498
26	SOGEFI FILTRATION d.o.o.	227	43.648.981	13,1	99,9	36.359
27	MLM d.d.	493	39.522.361	3,4	94,7	24.963
28	SIJ RAVNE SYSTEMS d.o.o.	522	36.955.914	71,3	59,3	34.418
29	BELIMED d.o.o.	223	36.743.410	47,2	97,3	41.481
30	FARMTECH d.o.o.	265	36.698.115	18,3	87,7	35.182
31	KOVIS d.o.o.	144	36.671.054	16,5	95,8	62.616
32	Poclain Hydraulics d.o.o.	284	34.979.796	15,9	90,6	36.980
33	NIKO, d.o.o., Železniki	272	33.611.147	9,9	90,0	47.927
34	LEDINEK ENGINEERING d.o.o.	117	33.363.120	23,9	97,3	56.745
35	YASKAWA Ristro, d.o.o.	141	32.669.121	6,3	94,1	61.497
36	Palfinger Marine d.o.o., Maribor	97	30.968.044	2,3	99,9	38.247
37	Herz d.o.o.	225	30.208.200	35,9	79,2	29.859
38	KOVINAR, d.o.o., Jesenice	55	30.141.653	19,8	44,5	66.307
39	BAUMULLER DRAVINJA, d.o.o.	221	29.893.261	11,3	99,4	31.514
40	REM d.o.o.	143	28.668.581	-20,2	79,1	47.820
41	PIŠEK - VITLI KRPAN, d.o.o.	199	27.796.671	34,0	81,5	38.386
42	ŠUMER d.o.o.	257	27.077.057	13,4	31,7	27.005
43	Aluminium Kety Emmi d.o.o.	377	24.815.895	8,8	74,9	24.906

Rang	Podjetje	Št. zaposlenih	Čisti prihodki od prodaje	Rast v %	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Dodana vrednost na zaposlenega (EUR)
44	BRINOX d.o.o.	177	24.320.927	-22,8	27,8	61.821
45	MEGA-METAL d.o.o.	13	23.636.063	-21,2	96,5	329.302
46	ADRIA TEHNIKA, d.o.o.	227	23.505.737	-0,7	69,4	51.879
47	TAJFUN PLANINA d.o.o.	203	23.288.089	20,4	90,1	40.582
48	AKERS VALJI RAVNE d.o.o.	95	23.144.710	11,6	98,4	73.471
49	SIP, d.d. Šempeter v Savinjski dolini	229	22.757.503	33,5	77,5	38.756
50	Lindab d.o.o.	267	22.605.893	26,8	84,0	16.698
51	HTZ Velenje, I.P., d.o.o.	713	22.437.253	3,7	0,0	36.723
52	GEA VIPOLL d.o.o.	122	21.897.465	19,0	98,7	-8.129
53	AREX d.o.o. Šentjernej	113	21.613.958	33,0	77,5	100.402
54	MONTER DRAVOGRAD d.o.o.	229	21.560.500	4,8	93,6	37.449
55	CONTAINER, d.o.o.	107	21.319.913	44,3	99,2	35.934
56	GOSTOL-GOPAN d.o.o. Nova Gorica	172	20.974.369	18,1	97,9	48.382
57	AGROMEHANIKA, d.d.	133	20.391.171	23,4	54,2	44.501
58	RONDAL d.o.o.	67	20.377.401	17,3	98,2	47.048
59	Silgan Ljubljana d.o.o.	89	20.301.291	-1,0	88,9	48.723
60	KOLEKTOR ORODJARNA d.o.o.	200	20.247.530	5,0	17,0	40.052
61	MAROVIT d.o.o.	220	20.225.953	14,7	95,5	41.160
62	CNC P&K-PUŠNIK d.o.o.	259	19.922.687	2,9	94,4	40.731
63	TRANSPAK d.o.o.	108	19.648.332	7,3	94,9	61.020
64	VALJI d.o.o.	178	19.446.420	-13,7	87,5	28.123
65	ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.	116	19.316.428	19,2	38,0	51.699
66	ALIUS, d.o.o.	101	19.011.923	15,1	98,2	53.665
67	OMEGA AIR d.o.o. Ljubljana	210	18.935.651	10,2	70,7	35.595
68	ROTIS d.o.o.	141	18.701.944	14,6	81,2	37.790
69	CECOMP d.o.o.	28	18.135.431	35,4	17,1	155.240
70	PIPISTREL d.o.o.	106	17.991.073	22,9	95,6	55.689
71	ŠKRLJ d.o.o.	90	17.606.454	6,7	93,0	75.302
72	METALNA SENOVO d.o.o.	144	17.299.659	2,2	84,5	26.563
73	PREIS SEVNICA d.o.o.	189	17.132.306	1,1	99,1	29.247
74	TKO d.o.o.	202	16.941.866	9,3	97,1	30.513
75	I.H.S. d.o.o.	108	16.848.289	10,4	97,7	56.385
76	SVP AVIO d.o.o.	106	16.842.715	42,9	96,7	49.450
77	MAGNETI LJUBLJANA, d.d., Ljubljana	204	16.835.486	8,0	94,1	29.124
78	Gorenje Orodjarna, d.o.o.	238	16.612.486	-9,4	61,7	33.907
79	ROSENBAUER, d.o.o.	98	16.567.180	7,4	57,9	41.845
80	ORO MET d.o.o.	74	16.496.791	17,5	68,0	60.989
81	EMO - Orodjarna d.o.o.	209	16.181.986	21,6	97,6	49.459
82	IMP PUMPS, d.o.o.	102	15.856.648	17,0	92,9	64.613
83	WILLY STADLER d.o.o.	101	15.821.340	-4,2	97,6	74.241
84	DOM-TITAN d.d.	179	15.630.947	0,9	72,7	27.200
85	SYSTEMAIR d.o.o.	97	15.406.586	14,9	50,0	51.577
86	TAM-EUROPE d.o.o.	148	15.083.807	11,6	95,7	15.771
87	ARMATURE d.o.o.	143	15.080.784	13,0	94,6	35.277
88	PODKRIŽNIK d.o.o.	171	15.076.469	26,6	34,2	43.954
89	ITAS-CAS d.o.o.	104	15.012.891	11,0	97,8	36.033
90	LESTRO-LEDINEK d.o.o.	209	14.973.884	28,6	22,1	40.158
91	LPKF d.o.o.	93	14.702.253	3,9	97,2	64.329

Rang	Podjetje	Št. zaposlenih	Čisti prihodki od prodaje	Rast v %	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Dodana vrednost na zaposlenega (EUR)
92	MOS Servis d.o.o.	112	14.652.994	26,2	99,1	56.250
93	UNIFOREST, d.o.o.	47	14.542.041	36,0	55,5	36.265
94	PLUTAL 2000 d.o.o.	83	14.473.482	-4,7	88,9	37.157
95	LIV SYSTEMS d.o.o.	154	14.215.310	18,6	83,3	27.679
96	STAMPAL SB d.o.o.	59	13.850.814	16,2	88,6	58.963
97	BIJOL d.o.o.	42	13.719.507	51,0	6,5	51.860
98	ARCONT IP d.o.o.	127	13.701.598	-1,9	18,1	39.333
99	K.K. Kras Kabine d.o.o.	28	13.654.354	28,5	98,6	48.433
100	I.M.S.S. d.o.o.	109	13.615.774	4,9	99,9	62.793

Vir: GVIN, Ajpes, javna objava

»Metodologija za razvrščanje: največjih 100 družb po ustvarjenem čistem prihodku od prodaje v 2017, v kovinski industriji. Upoštevane so bile dejavnosti SKD: 25 - Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav, 2-mestna SKD je enaka 28 - Proizvodnja drugih strojev in naprav (brez 28.230 - Proizvodnja pisarniških strojev in naprav), 29 - Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic brez (29.310 - Proizvodnja električne in elektronske opreme za motorna vozila), 30 - Proizvodnja drugih vozil in plovil, 33 - Popravila in montaža strojev in naprav, brez 33.130 - Popravila elektronskih in optičnih naprav, 33.140 - Popravila električnih naprav in 33.190 - Popravila drugih naprav), 26.520 - Proizvodnja ur, 27.520 - Proizvodnja neelektričnih gospodinjstkih naprav ter SKD 95.220 - Popravila gospodinjstkih in hišnih naprav in opreme.

STROKOVNJAKI ZA ORODJE

Vrhunska orodja za dovršene izdelke.

gorenjegroup
Gorenje Orodjarna, d.o.o.

CREBONIT GROUP

www.crebonitgroup.com

CREBONIT GROUP je vodilni proizvajalec barv in lakov za zaščito industrijskih proizvodov, infrastrukture, strojne opreme in vozil. Od klasičnih jeklenih konstrukcij pa vse do velikih mostov, od plinskih motorjev do različnih vozil in naprav, naši premazi zaščitijo pred vsemi silami narave ali drugimi eksternimi vplivi.

Z več kot tridesetletnimi izkušnjami vam nudimo širok izbor različnih proizvodov in celotno paleto barvnih tonov. Od specialnih premazov, kot so barve odporne na grafite do okolju prijaznih barv za zgradbe.

Neglede na to, kaj vaš projekt zahteva, naša R&D ekipa ter svetovalci bodo sodelovali z vami in pomagali poiskati popolno rešitev za vas. Naše tehnične ekipe vam bodo stale ob strani skozi celoten proces, da bodo zagotovili natančno in učinkovito aplikacijo premazov.

CREBONIT COATINGS GmbH
Plainbachstraße 12
5101 Bergheim, Austria

MONICOLOR MS d.o.o.
Lendavska ulica 29
9000 Murska Sobota, Slovenija

CHEMCO d.o.o.
Tržaška cesta 132
1000 Ljubljana, Slovenija

info@crebonitgroup.com

CREBOPOX Directprimer ZG14 HS

izziv tradicionalnim antikorozijskim premazom

Posebej zasnovan za zaščito jeklenih konstrukcij v zmernih pa vse hudih korozivnih okoljih CREBOPOX ZG14 HS je dvokomponentni epoksi temeljni premaz z aktivnim cink fosfatnim antikorozivnim pigmentom. Zagotavlja odlično zaščito proti rjavenju, enako uporabi cinkovega silikata.

Kot odziv na zaskrbljenost industrije glede časa sušenja in želji po uporabi premazov z enakimi lastnosti kot cink silikat, nov izdelek s strani CREBONIT GROUP z med premaznim intervalom le 30 minut ponuja vsaj dvakratno hitrejše sušenje kot podobni premazni sistemi, tudi pri visokih nanosih (NDFT nad 200 µm).

CREBOPUR Monocoat ZE58 UHS

UHS premaz - merilo v industriji

CREBOPUR Monocoat ZE58 UHS premaz je posebej zasnovan za uporabo v OEM ACE (kmetijska in gradbena mehanizacija) in avtomobilski industriji. Z znatno krajšim časom sušenja omogoča večjo produktivnost, skrajšuje proizvodni cikel ter povečuje antikorozijsko zaščito.

Inovativna tehnologija ULTRA HIGH SOLID veziva z do 87% suhe snovi skrajša cikel sušenja v serijskih proizvodnih linijah za do 25% ter s tem zmanjšuje porabo energije za 10%. Premaz omogoča sušenje pri bistveno nižjih temperature kot ostali premazi na trgu.

Za vzdržno delovanje prehranske verige

Novela Zakona o kmetijstvu, ki je začela veljati januarja, vzpostavlja pravičnejše odnose v verigi oskrbe s hrano. Zakon definira znatno tržno moč in 23 nedovoljenih ravnanj v verigi in vsa nadaljnja ter pisnost pogodb. Proces prenove poslovnih pogodb je bil predvsem v delu med trgovino in proizvajalci izjemno zahteven. Kazalo je, da se bo pojavilo še kakšno novo nedovoljeno ravnanje, hkrati pa je potekal izjemen pritisk na dobaviteljske cene. Dejanski učinek zakona bomo lahko ocenjevali že v naslednjih mesecih.

Živilska podjetja so najbolj skrbela akcijske prodaje. Časovna obdobja, ko so morali trgovcem živila dobavljati po akcijski ceni, so bila predolga. Akcija je trajala denimo teden dni, blago pa so morali po akcijski ceni dobaviti že prej in pogosto tudi ob koncu akcijskega obdobja. Trgovci so dobaviteljem izrekli tudi nesorazmerne kazni, če jim blaga zaradi višje sile niso mogli dostaviti. Kazen je bila dostikrat višja od vrednosti tovara. Vse aktivnosti, ki jih trgovci izpeljejo skozi dodatne storitve, morajo biti dokazljive in plačljive po ceniku, zato je dajatev v odstotkih posledaj prepovedana.

Nekatere trgovske družbe so sredi lanskega novembra na ustavno sodišče vložile zahtevo za oceno ustavnosti Zakona o kmetijstvu v delu, ki se nanaša na nedovoljena ravnanja in predlagale začasno zadržanje zakonskih določb. Po mnenju vlade so očitki neutemeljeni, saj so določbe zakona skladne z ustavo. Pobudniki pa niso konkretizirali škodljivih posledic, ki naj bi nastale zaradi izvrševanja zakona, in s tem tudi niso izkazali pravnega interesa, ki mora biti neposreden in konkreten. Zato vlada predlaga ustavnemu sodišču, da zadevno pobudo zavrže, saj ne gre za novo in nepričakovano zakonsko ureditev tega področja. Le to je pravno urejeno že od leta 2014

v Zakonu o kmetijstvu. Že od leta 2011 pa je veljal Kodeks dobrih poslovnih praks med deležniki v agro-živilski verigi, s katerim so se deležniki na področju prehranske verige zavezali k pravičnim medsebojnim odnosom.

Ustavno sodišče bo navedeno pobudo obravnavalo prednostno. Potrebno pa je razumeti, da ni težava v zakonu, ampak v nedovoljenih praksah, ki jih zakon rešuje, zato ga pozdravljamo, saj naslavlja enega pomembnih problemov, ki zavirajo razvojni potencial slovenskih živilskih podjetij, in vzpostavlja uravnoteženo razmerje v prehranski verigi. Novela Zakona o kmetijstvu je nastala kot odgovor na opažanja prehranskega varuha in Javne agencije za varstvo konkurence, ki sta zaznala nedovoljene prakse v prehranski verigi, in sicer v škodo dobaviteljem.

Podobne aktivnosti potekajo tudi na ravni EU, kjer je bil sprejet politični dogovor med Evropsko komisijo, parlamentom in Svetom glede vsebine Direktive o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano. Ta direktiva bo predvidoma sprejeta še v mandatu sedanjega Evropskega parlamenta. Slovenski Zakon o kmetijstvu je v navadnih določbah že zdaj skladen s predlogom EU direktive.

Verjamem, da je zakon pomemben korak k vzpostavitvi vzdržnega delovanja prehranske verige. Teško pa razumem očitek, da bo zaradi tega, ker se bodo morali med trgovci in dobavitelji vzpostaviti vzdržni odnosi, na policah manj prostora za slovenske dobavitelje. [gg](#)

Težava ni v zakonu, ampak v nedovoljenih praksah, ki jih zakon rešuje, zato ga pozdravljamo, saj naslavlja enega pomembnih problemov, ki zavirajo razvojni potencial slovenskih živilskih podjetij, in vzpostavlja uravnoteženo razmerje v prehranski verigi.

dr. Tatjana Zagorc,
direktorica GZS – Zbornica
kmetijskih in živilskih podjetij

Foto: Domen Gregl

Novi programi vajeništva za naslednje šolsko leto

Z vajeniško obliko izobraževanja so zadovoljni prav vsi. V naslednjem šolskem letu se širi nabor programov, ki se pridružujejo tej obliki izobraževanja.

Andreja Sever in Ana Žemva Novak, GZS - Služba za razvoj kadrov in izobraževanje

Od pilotne uvedbe vajeništva v šolskem letu 2017/2018 je vajeniške pogodbe sklenilo 180 vajencev v 75 podjetjih. V prvih dveh šolskih letih po uvedbi novega Zakona o vajeništvu, ki je bil sprejet maja 2017, so se v vajeniški obliki izobraževanja izvajali programi oblikovalec kovin-orodjar, mizar, gastronom hotelir, kamnosek, strojni mehanik, papirničar, steklar, slikopleskar.

V šolskem letu 2019/2020 se zgoraj naštetim poklicem pridružujejo tudi poklici električar, mehatronik-operator, zidar in klepar-krovec.

Pomembno vlogo pri izvajanju vajeništva ima tudi Gospodarska zbornica Slovenije, ki skrbi za zbiranje potreb po vajeniških mestih, povezovanje mladine in delodajalcev, verifikacije učnih mest, pregled in registracijo vajeniških učnih pogodb idr. Na GZS spremljamo potek vajeništva za 154 vajencev, za 26 vajencev pa je pristojna Obrtna zbornica Slovenije.

Z vajeništvom zadovoljni vsi

Po prvem obdobju ponovne uvedbe vajeništva ugotavljamo, da so z vajeniško obliko izobraževanja zadovoljni prav vsi. Delodajalci, ki so že sklenili vajeniške pogodbe, zelo pozitivno ocenjujejo ponovno uvedbo vajeništva. Zelo so zadovoljni z mladimi, ki se na ta način šolajo za poklic, saj so zelo motivirani za učenje in željni praktičnega usposabljanja. Seveda se delodajalci zavedajo tudi odgovornosti, ki jo vajeništvo prinaša v podjetja. V podjetju poteka vsaj polovica celotnega izobraževanja in usposabljanja, ki ga zahteva celoten izobraževalni program za našete poklice. To, kar vnaša velik optimizem na to področje, so izjave vajencev, da jim je vajeniški način izobraževanja zelo blizu prav zato, ker pri praktičnem usposabljanju pri delodajalcih lahko takoj uporabijo tista znanja, ki se jih učijo v šoli. V realnem delovnem okolju se takoj spoznajo z aktualno tehnologijo, materiali, postopki dela in procesi, na ta način takoj vidijo, kako se njihove na novo pridobljene veščine udeležijo pri končnih produktih ali storitvah. To dviga njihovo motivacijo tudi za učenje v šoli. Všeč jim je, da se pod vodstvom mentorja vključijo v različne skupine

Foto: Depositphotos

sodelavcev in se tam dobro počutijo, ker pripadajo kolektivu. Različni mojstri jih učijo veščin, ki jih bodo v poklicu potrebovali. Tudi šole poročajo, da so mladi, ki so se vključili v vajeništvo, izredno motivirani za učenje v šoli, učitelji gredo radi v te razrede, osipa v prvem letniku praktično ni bilo in tudi v drugem letniku vajenci zelo uspešno nadaljujejo šolanje.

Že lani so podjetja najavila Gospodarski zbornici Slovenije več kot 700 prostih vajeniških mest (ter več kot 1000 učnih mest za dijake drugih programov izobraževanja), odziv mladih pa je bil precej manjši. En del odgovora za manjši odziv mladine na ponovno uvedbo vajeništva se skriva že v tem, da se v vajeniški obliki izobraževanja izvajajo programi srednjega poklicnega izobraževanja, ki že sicer niso med mladimi najbolj priljubljeni. To težavo skušamo reševati skupaj zbornice in vse srednje šole, ki jih je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS izbralo za izvajanje vajeniških programov. V ta namen izvajamo skupne promocijske aktivnosti v vseh regijah, na katerih sodelujejo poleg zbornic in šol tudi delodajalci in učenci ter njihovi starši. Vzpostavilo se je tesno sodelovanje zbornic in delodajalcev s šolami, ki izvajajo vajeniške programe, kar se samo še krepi in vzbuja upanje, da bomo pozitivne izkušnje prenesli tudi na osnovne šole, starše in mlade, da se bodo v večjem številu odločali za vajeniško obliko nadaljevanja šolanja. Posamična podjetja tudi sama zelo veliko vlagajo v razvoj blagovne znamke podjetja, ki bodo privlačna za mlade.

Že lani so podjetja najavila GZS več kot 700 prostih vajeniških mest.

Informacije o vajeništvu

Kaj je dobro že v osnovi vedeti o vajeništvu?

- Vajeniška pogodba se sklene za obdobje 3 let, za celoten program izobraževanja.
- V podjetju se izvede vsaj polovica programa izobraževanja in praktičnega usposabljanja, za vsakega vajenca se pripravi individualni načrt izvedbe vajeništva (zbornica in šola v sodelovanju s podjetjem), ki je podlaga za vajeništvo v podjetju.
- Vajeniška učna mesta morajo biti verificirana, učna mesta verificira zbornica.
- Mentor nameni usposabljanju vajenca najmanj 20 odstotkov delovnega časa.
- Vajenec je upravičen do vajeniške nagrade (1. letnik – 250 evrov na mesec, če dela vse dni v mesecu, 2. letnik – 300 evrov, 3. letnik – 400 evrov), povračila stroškov za prevoz in prehrano.
- Najava učnih mest za vsako šolsko leto posebej poteka preko zbornic.

Najave se objavijo v skupnem registru na spletni strani Mojaizbira.si, na spletni strani zbornic in na spletni strani MIZŠ. Najave učnih mest so osnovna informacija mladim in njihovim staršem o možnostih sklepanja vajeniških pogodb.

Kaj svetujemo mladim in njihovim staršem?

Mladi in njihovi starši naj premislijo o tem, za kateri poklic, se bodo odločili. Vsi vajeniški poklici so perspektivni poklici, ki zagotavljajo zaposlitev, po koncu srednjega poklicnega izobraževanja kot vajenci pa imajo odprte vse poti za nadaljnje šolanje, če bodo to želeli. Vajeniška oblika izobraževanja zagotavlja spričevalo, ki je enako, kot če bi se šolali v šolski, njim bolj poznani, obliki izobraževanja.

Ko se odločijo za poklic, naj preverijo, katera šola iz zgornjega seznama je njim najbližja. Pokličejo naj na zbornico ali na srednjo šolo iz seznama, da pridobijo več informacij o možnostih sklepanja vajeniške pogodbe. Osnovne informacije o možnosti vajeniške oblike izobraževanja pa lahko pridobijo tudi pri svetovalnih delavcih na osnovnih šolah.

Kaj svetujemo podjetjem?

Podjetja naj najavijo vajeniška učna mesta. Čim prej naj se povežejo z zbornico in šolami, ki izvajajo vajeništvo, da se skupaj dogovorimo za informiranje in motiviranje mladine in staršev za vpis v vajeniške programe izobraževanja. Če še nimajo verificiranih učnih mest in usposobljenih mentorjev, naj se čim prej dogovorijo z zbornico, da se prične postopek verifikacije učnih mest. [gg](https://www.gzs.si/vajenistvo)

Vsi delodajalci, ki želijo na novo skleniti vajeniško pogodbo za enega ali več zgoraj naštetih poklicev, lahko pridobijo več informacij na povezavi <https://www.gzs.si/vajenistvo>, oz. po elektronski pošti: ana.zemva.novak@gzs.si ali telefonu 01 58 98 531.

Programi in vključene šole v vajeniški sistem v šolskem letu 2019/2020

MIZŠ je 21. 1. 2019 objavilo razpis šolskih programov in šol za šolsko leto 2019/20. Vajenci bodo v šolskem letu 2019/20 lahko izbirali med 12 vajeniškimi programi na 21 različnih šolah v 10 regijah po Sloveniji.

GORENJSKA REGIJA

- OBLIKOVALEC KOVIN – ORODJAR: Šolski center Škofja Loka, Srednja šola za strojništvo
- MIZAR: Šolski center Škofja Loka, Srednja šola za lesarstvo
- SLIKOPLESKAR: Šolski center Kranj, Srednja ekonomska, storitvena in gradbena šola, Kranj
- ZIDAR: Šolski center Kranj, Srednja ekonomska, storitvena in gradbena šola, Kranj
- ELEKTRIKAR: Šolski center Kranj, Srednja tehniška šola, Kranj
- STROJNI MEHANIČAR: Šolski center Škofja Loka, Srednja šola za strojništvo

GORIŠKA REGIJA

- OBLIKOVALEC KOVIN – ORODJAR: Šolski center Nova Gorica, Strojna, prometna in lesarska šola
- MIZAR: Šolski center Nova Gorica, Strojna, prometna in lesarska šola

JUGOVZHODNA SLOVENIJA

- OBLIKOVALEC KOVIN – ORODJAR: Šolski center Novo mesto, Srednja strojna šola
- MIZAR: Šolski center Novo mesto, Srednja gradbena, lesarska in vzgojiteljska šola
- ZIDAR: Šolski center Novo mesto, Srednja gradbena, lesarska in vzgojiteljska šola
- MEHATRONIK OPERATER: Šolski center Novo mesto, Srednja elektro šola in tehniška gimnazija
- STROJNI MEHANIČAR: Šolski center Novo mesto, Srednja strojna šola

KOROŠKA REGIJA

- MIZAR: Šolski center Slovenj Gradec, Srednja šola Slovenj Gradec in Muta

OBALNO-KRAŠKA REGIJA

- GASTRONOMSKE IN HOTELIRSKE STORITVE: Srednja šola Izola
- MEHATRONIK OPERATER: Srednja tehniška šola Koper

OSREDNJE SLOVENSKA REGIJA

- OBLIKOVALEC KOVIN – ORODJAR: Strokovno izobraževalni center, Ljubljana Bežigrad
- MEHATRONIK OPERATER: Strokovno izobraževalni center, Ljubljana Bežigrad
- KAMNOSEK: Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola Ljubljana
- ZIDAR: Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola Ljubljana
- PAPIRNIČAR: Strokovno izobraževalni center, Ljubljana Bežigrad

PODRAVSKA REGIJA

- OBLIKOVALEC KOVIN – ORODJAR: Tehniški šolski center Maribor, Srednja strojna šola
- SLIKOPLESKAR: Srednja gradbena šola in gimnazija Maribor
- KLEPAR – KROVEC: Šolski center Ptuj, Strojna šola Ptuj

POMURSKA REGIJA

- GASTRONOMSKE IN HOTELIRSKE STORITVE: Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci

SAVINJSKA REGIJA

- STEKLAR: Šolski center Rogaška Slatina
- STROJNI MEHANIČAR: Šolski center Velenje, Strojna šola
- ELEKTRIKAR: Šolski center Velenje, Elektro in računalniška šola

POSAVSKA REGIJA

- STROJNI MEHANIČAR: Šolski center Krško – Sevnica, Srednja poklicna in strokovna šola Krško

Prek neformalnega izobraževanja do potrebnih spretnosti

Programi NIU – neformalno izobraževanje in usposabljanje ponujajo nova znanja za opravljanje poklicnih del in nalog, po katerih povprašujejo delodajalci.

Petra Mauer

Brezposelna oseba se vključi v proces izobraževanja in usposabljanja pri izbranem izvajalcu, ki izvaja določen izbran program neformalnega izobraževanja in usposabljanja.

Cilji programov NIU, ki so financirani iz Evropskega socialnega sklada in iz slovenskega proračuna, so zmanjšati brezposelnost, povečati zaposljivost oseb, opremiti kandidate z novimi znanji ter delodajalce z različnimi ukrepi motivirati k zaposlovanju.

Poleg formalne izobrazbe se dandanes v ospredje vse bolj postavljajo tudi neformalno pridobljena znanja in izkušnje, ki imajo čedalje večjo vrednost še posebej v obrtniških poklicih. Spretnost, pridnost in želja po opravljanju konkretnega dela so marsikdaj še odlična odskočna deska, ki lahko vodi k zaposlitvi. Z vključitvijo v programe NIU udeleženci pridobijo nova znanja, spretnosti in kompetence za opravljanje del in nalog v okviru poklicev, po katerih je ta trenutek ogromno povpraševanja.

Razmere na trgu dela kažejo na dejstvo, da pomanjkanje kadrov postaja vse pomembnejši omejitveni dejavnik poslovanja podjetij. Ocenjuje se, da bo v prihodnjih letih težava še vedno aktualna, zato je potrebno že danes razmišljati o pridobitvi kompetenc, ki bodo za delodajalce zanimive. Usmeriti se je smiselno v poklice, po katerih je in po katerih bo

veliko povpraševanja ter se izogibati področjem, kjer je že sedaj konkurenca huda in kjer so že kadrovske presežki.

Program poteka tako, da se brezposelni vključijo v proces izobraževanja in usposabljanja pri izbranem izvajalcu, ki izvaja določen izbran program neformalnega izobraževanja in usposabljanja. Udeleženci pridobijo znanje in v nekaterih programih tudi praktične izkušnje na konkretnem delovnem področju, ob zaključku programa pa pridobijo potrdilo o uspešnosti v programu z opisom pridobljenih znanj in spretnosti (kompetenc), kar posledično pomeni, da se jim povečajo zaposlitvene možnosti in s tem dostop do trga dela.

Kdo se lahko vključi?

Pogoj je prijava v evidenci brezposelnih pri zavodu za zaposlovanje, seveda pa je dobrodošla še želja po napredovanju, osebni rasti in učenju ter motiviranost za pridobitev nove zaposlitve. Namen programa je povečati udeleženčeve možnosti za zaposlitev, konkurenčnost na trgu dela zaradi novo pridobljenih spretnosti, izkušenj in veščin.

Med delodajalci je trenutno veliko povpraševanja po kuharjih, natakarjih, upravljalcih CNC strojev. Ravno za opravljanje teh poklicev lahko udeleženci prek programa NIU pridobijo vsa potrebna znanja.

Kaj lahko storijo potencialni udeleženci?

Potencialni udeleženci se lahko glede možnosti vključitve v program in predpisanega postopka za vključevanje v programe aktivne politike zaposlovanja pogovorijo z osebnim svetovalcem ali svetovalko pri uradu za delo, kjer so prijavljeni. Kdor ustreza pogojem, bo napoten k izvajalcem ter dobil povrnjene upravičene stroške (dodatek za prevoz in aktivnost).

»Ne bi bila, kjer sem, če se ne bi vključila v program«

Ena izmed vključenih v program je tudi Elena Ujčič. Podrobnosti o programu usposabljanja, ki se je imenoval Osnove tehniškega risanja z materiali in CNC ter ga je izvajal Šolski center Postojna, je izvedela med pogovorom s svojo osebo svetovalko, nato se je vanj tudi vključila. Po zaključku je pridobila še javno veljavno listino - certifikat NPK Operater/Operater na CNC stroju, praktično usposabljanje je nato opravljala pri podjetju Kern.

»Dodeljena sem bila na oddelek mehanskega brušenja, opravljala sem razna ročna dela, pa tudi lažjih strojnih se nisem branila. Najtežje od vsega mi je bilo merjenje izdelkov in uporaba merilnih sredstev,« pojasni in nadaljuje: »Resnično ne vem, zakaj je v tem poklicnem profilu tako malo žensk. Tudi sama ne bi bila danes, kjer sem, če bi se odločala na podlagi ogleda delovnega procesa v podjetju pred vstopom v usposabljanje,« iskreno prizna. Elena še pravi, da ji je vključitev v program neformalnega izobraževanja in usposabljanja prinesla nova znanja, nove sodelavce, nove prijatelje, predvsem pa to, da je sebi dokazala, da zmore. gg

Vključeni v programe NIU v 2016 in 2017 na »deficitarnih področjih«, zaposlitev 12 mesecev po zaključku programa najkasneje do konec septembra 2018

	vključeni	izhod v zaposlitev	% zaposlenih
Strojništvo in obdelava kovin	404	291	72,03
Socialno delo in svetovanje	190	137	72,11
Hotelirstvo in gostinstvo	73	40	54,79
Transportne storitve	791	532	67,26
Varovanje oseb in premoženja	525	427	81,33
SKUPAJ	1.983	1.427	71,96

Rezultati so spodbudni

V okviru NIU se izvajajo programi za pridobitev splošnih kompetenc in programi za pridobitev poklicno specifičnih kompetenc.

Skupni podatki izhodov v zaposlitev so dobri, saj kažejo da je 2.435 od 3.830 oseb, vključenih v programe NIU v letih 2016 in 2017, dobilo zaposlitev 12 mesecev po zaključku programa (op. a. podatki do konec septembra 2018). To pomeni, da je bil izhod v zaposlitev kar 63,58 %.

Če pa pogledamo podatke o vključitvah ter izhodih v zaposlitev samo za programe za pridobitev poklicno specifičnih kompetenc, po katerih

delodajalci najbolj povprašujejo, so rezultati še dosti bolj spodbudni. To so programi s področja strojništva in obdelave kovin (varilci, ključavničarji, CNC operaterji ipd.), socialnega dela (socialni oskrbovalec na domu), gostinstva (pomočnik kuharja), transporta (vozniki tovornih vozil, viličarjev) in varovanja oseb (varnostniki).

Kar 1.427 od 1.983 oseb, ki so bili vključeni v programe na teh »deficitarnih« področjih, je dobilo zaposlitev 12 mesecev po zaključku programa. To pomeni, da je bil izhod v zaposlitev iz teh programov kar 71,96 %.

Kar 1.427 od 1.983 oseb (71,96 %), vključenih v programe na deficitarnih področjih, je dobilo zaposlitev 12 mesecev po zaključku programa.

Aluminium Kety Emmi d.o.o.

"Aluminiju dajemo sijaj!"

proizvaja bogato in raznoliko paleto polizdelkov, vgradnih elementov ter izdelkov, ki so proizvedeni

- z mehansko in površinsko obdelavo (lasten obrat za eloksiranje) ekstrudiranih aluminijastih profilov,
- z montažo aluminijastih komponent z drugimi materiali (kovinski, plastični, leseni elementi, steklo) in
- s hladnim preoblikovanjem - profiliranjem tankostenskih aluminijastih, jeklenih, bakrenih trakov.

Oskrbuje podjetja iz najrazličnejših industrijskih branž, še zlasti:

INDUSTRIJO BELE TEHNIKE,

INDUSTRIJO MEDICINSKE
TEHNIKE IN OPREME,

POHIŠTVENO INDUSTRIJO,

ELEKTROINDUSTRIJO,

- kuhinjsko pohištvo
- pisarniško pohištvo
- kopalniško pohištvo
- vrtno pohištvo

AVTOMOBILSKO INDUSTRIJO IN
INDUSTRIJO VOZIL,

GRADBENIŠTVO ITD.

aluminium kety
emmi

Prednosti in priložnosti slovenske inovativnosti

Inovacijska zavest v Sloveniji se počasi dviguje, vendar pa je problematično, da se miselnost prične intenzivno širiti šele v času visokega šolanja.

dr. Aleš Ugovšek, GZS - Tehnološki razvoj in inovativnost

Slovenija je **131 %** nad povprečjem EU po številu objav v mednarodnih znanstvenih publikacijah.

Rangiranje najrazličnejših opredmetenih ali neopredmetenih zadev je »šport«, ki je prisoten skozi celotno zgodovino človeštva. To omogoča primerjavo ter predstavlja uporabno orodje za morebitne izboljšave ob predpostavki, da je rangiranje objektivno. Nič drugače ni na področju inovativnosti, kjer različne organizacije rangirajo države glede na njihovo inovacijsko moč. V tem prispevku so pod drobnogled vzeti globalni inovacijski indeks (Global Innovation Index – GII), evropska inovacijska lestvica (European Innovation Scoreboard – EIS) in evropska eko-inovacijska lestvica (European Eco-Innovation Scoreboard – Eco-IS).

GII rangira države sveta od leta 2007, v zadnjem poročilu (GII 2018) pa Slovenijo med 126 državami uvršča na 30. mesto. Na prvem mestu najdemo Švico, ki je tam že od leta 2011, sledita ji Nizozemska in Švedska, med prvimi desetimi pa je kar deset evropskih držav. Med prednostmi Slovenije izpostavlja število znanstvenih in strokovnih objav (3. mesto), vlaganje gospodarstva v raziskave in razvoj (5. mesto), enostavno reševanje finančne nesposobnosti oz. insolventnosti, število ISO 9001 certifikatov in

število registriranih blagovnih znamk (vsi 9. mesto). Med največjimi pomanjkljivostmi Slovenije najdemo obseg bruto investicij (94. mesto), izdatke za računalniško programsko opremo (91. mesto) in enostavnost pridobivanja kredita (88. mesto). Poudariti velja, da so tako lestvica GII 2018 kot njeni posamezni indikatorji odraz stanja iz leta 2017 in da ti indikatorji niso enaki, kot jih uporablja metodologija za razvrstitev držav po EIS 2018, katere začetki segajo v leto 2001.

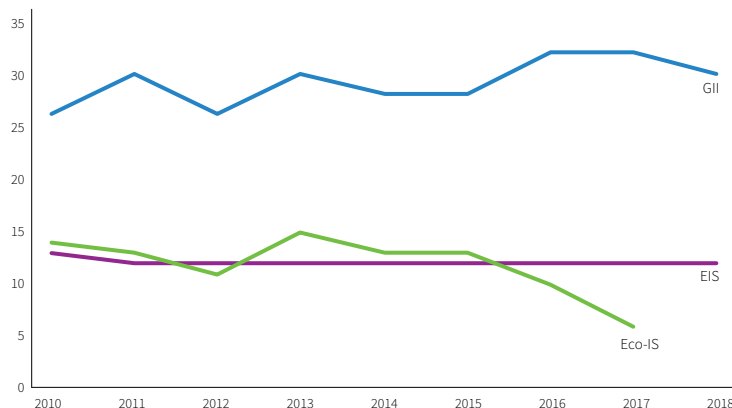
Slovenija v skupini močnih inovatorjev

EIS 2018 med 28 članicami EU uvršča Slovenijo na 12. mesto in v skupino močnih inovatorjev (strong innovators), ki predstavlja drugo najmočnejšo skupino. V to se uvrščajo še Nemčija, Avstrija, Francija, Belgija in Irska, medtem ko med inovacijske voditelje (innovation leaders) sodijo Švedska, Danska, Finska, Nizozemska, Združeno kraljestvo in Luksemburg. Ključne prednosti, pri katerih je Slovenija vsaj 30 odstotkov nad povprečjem EU, so visoko število novih doktorjev znanosti in prebivalcev s terciarno izobrazbo, število podjetij, ki zagotavljajo IKT usposabljanja, in število prijavljenih blagovnih znamk, kar izpostavlja tudi GII 2018. Slovenija izrazito izstopa po številu objav v mednarodnih znanstvenih publikacijah (131 odstotkov nad povprečjem EU). Na drugi strani so ključne pomanjkljivosti Slovenije (pod 50 odstotkov povprečja EU) nizko število tujih doktorskih študentov, izdatki tveganega kapitala, število mednarodnih (PCT) patentnih prijav in izvoz na znanju temelječih storitev. Prostor za izboljšave je še v finančni podpori razvoju in raziskavam v javnem sektorju, internih inovacijah v MSP, zaščiti dizajna, zaposlovanju in hitro rastočih podjetjih in citiranosti objavljenih znanstvenih publikacij.

Med najboljšimi na področju eko-inovacij

Če se Slovenija po inovacijski moči na globalni in evropski ravni ne uvršča med najboljše, pa je to drugače na področju eko-inovacij. Na aktualni lestvici Eco-IS 2017 je Slovenija namreč uvrščena med eko-inovacijske voditelje (Eco-I leaders) in je v elitni

Uvrstitev Slovenije na treh inovacijskih lestvicah med letoma 2010 in 2018

skupini na 6. mestu med 28 članicami EU. V to skupino se uvrščajo še Švedska, Finska, Nemčija, Luksemburg in Danska. Eko-inovativnost (in aktivnosti s področja krožnega gospodarstva) prednjači v velikih podjetjih, ključna področja pa so avtomobilska industrija in elektro mobilnost, energetska učinkovitost zgradb in trajnostna gradnja, učinkovite elektronske naprave, tehnologije pametnega merjenja in farmacija. Gonilne sile eko-inovativnosti ostajajo privatni sektor, nevladne organizacije in občine. Slovenija je nadpovprečno ocenjena v štirih od petih kazalnikov (investicije, aktivnosti, rezultati in socialno-ekonomski rezultati), medtem ko je precej pod povprečjem EU na področju učinkovitega ravnanja z viri. Izrazito nad povprečjem EU je Slovenija v številu publikacij s področja eko-inovacij, saj presega indeks EU za kar 2,5-krat. Kot pozitivno velja posebej poudariti še medijsko izpostavljenost eko-inovativnosti, zaposlenost in prihodek v eko-industrijah ter število podjetij, ki so vpeljale inovacije z okoljsko koristjo končnega uporabnika. Z naskokom največ rezerv ima Slovenija v zmanjšanju emisij toplogrednih plinov ter v porabi materiala, vode in energije.

Na podlagi analize treh izpostavljenih lestvic in širšega poznavanja področja lahko zaključimo, da v Sloveniji mnogokrat primanjkuje poguma in na določenih področjih tudi kakovosti. Še vedno je premalo inoviranja v MSP, inovacijsko in razvojno okolje pa ni na dovolj visokem nivoju, da bi uspešno privabili večje število tujih strokovnjakov in talentov. Vsekakor so v Sloveniji velik premik v pozitivno smer naredile nepovratne finančne spodbude za razvojne projekte, ki pa so bile v nemalo primerih porabljene za drugačne

Foto: Depositphotos

namene, kot bi morale biti. Inovacijska zavest v Sloveniji se počasi dviguje, vendar pa je problematično, da se miselnost prične intenzivno širiti šele v času visokega šolanja. V tem morda tiči srčica slovenskega preboja med inovacijske voditelje, saj se razvoj inovacijske mentalitete odrasle osebe prične že v ranem otroštvu, v krogu družine, vrtčevskem okolju in naprej v osnovnošolskem sistemu. V ta obdobja pa smo vpeti vsi. **gg**

Slovenija je v elitni skupini držav, ki sodijo med eko-inovacijske voditelje.

SKLADIŠČNA OPREMA "KIT"

- Skladiščni regali
- Skladiščni regali s podestom
- Trgovinski regal
- Konzolni regal
- Paletni regal
- Arhivski regal
- Razni vozički

Kakovostna skladiščna oprema "KIT" z enostavnim sistemom sestavljanja, ki se prilagodi vsakemu prostoru in potrebam, je izjemno učinkovita in ima veliko nosilnost.

GARDEROBNE IN ARHIVSKE OMARE

- Klasične omare
- Šolske omare
- Gasilske omare
- Perforirane omare
- Omare s pregradno steno (HACCP STANDARD)
- Omare z več prekati
- Kartotečni predalniki

Priročne kovinske omare za podjetja, bolnice, trgovine, šole ipd. barvno prilagodimo ambientu in opremo glede na potrebe uporabnikov.

Kaj je realna inovativnost?

Rad prebiram kolumne. Na podlagi zapisanega namreč dobim boljši občutek o avtorju in ga začutim, kako razmišlja. Z novim letom v Glasu gospodarstva pričenjamo s kolumnami na temo inovativnosti, v katerih bo(m)do razmišljali različni slovenski inovatorji. Za prvo kolumno sem izkoristil privilegij, da jo napišem sam.

Pred dobrim letom in pol, ko sem bil zaposlen še v prejšnjem podjetju, sem imel kot prejemnik zlatega nacionalnega priznanja GZS za inovacijo čast, da sem na eni izmed regionalnih podelitev nagovoril takratne nagrajence. Moje predavanje je imelo naslov »Kako biti (realno) inovativen?«, razmišljal pa sem o tem, kaj v resnici je realna inovativnost. Z namenom, da ne ostanem sam s svojimi mislimi in da slišim razmišljanja drugih, sem kontaktiral nekaj znancev in prijateljev, predvsem pa ostale prejemnike zlatih nacionalnih priznanj GZS za inovacije, s katerimi sem se spoznal pred tem.

Pogosto namreč razpravljamo o tem, kaj so inovacije, kdo inovira in kaj je smisel inovacij. Čez čas in ko širše preučimo različne vidike, ugotovimo, da je inovativnost veliko več kot le stereotipna definicija. Povezana je s trgom, uporabnikom, branžo, podjetjem, inovatorjem, politikom, okoljem in vestjo. Povezana je z realnostjo vsakodnevnega poslovanja podjetja in delovanjem širše družbe. Tako pridemo do pojma realne inovativnosti.

Matej Golob iz podjetja CorpoHub je slikovito dejal, da »realno inovativnost na trgu stranke vlečejo v svojo smer. Neizogibno, kot gravitacija«. Barbara Šubic iz M Sore verjame, da »ima realna inovativnost trg in končnega kupca, ki je zanjo pripravljen odšteti svoj denar ne glede na to, ali jo v resnici potrebuje ali ne«. Matjaž Filo iz BSH meni, da »je realna inovativnost, ko izvirnost tvojega izdelka prepozna kupec in si ga zato želi bolj od izdelkov tvojih konkurentov«,

medtem ko Boris Horvat iz Abeliuma poudarja, da je »realna inovativnost vse tisto, kar ovrednoti idejo; zadovoljitev skrbno izbrane realne potrebe končnega uporabnika z uporabno rešitvijo, ki jo je mogoče prodati.«

Alexis Zrimec iz javne agencije Spirit Slovenija je prepričan, da »realna inovativnost ne ustvarja potencialov, ampak rezultate, njen učinek pa je korist za kupca in zaslužek za podjetje.« Anton Kastrevc iz Adrie Mobil pa dodaja, da je »realna inovativnost tisti proces, ki prinaša rešitve, ki jih v času lahko uporabiš. Vedno prinaša s seboj tudi nekaj tveganja, ki ga moramo biti pripravljeni sprejeti.« Tomaž Mrak iz Hidrie povezuje »realno inovativnost z materiali, tehnologijami in specifičnimi znanji na drugačen - svobodomiseln način, kar prepozna in potrebuje okolica oziroma kupec«, Jurij Pešec iz BSH pa meni, da je »realna inovativnost ideja in so "sanje", ki nastanejo v nekem trenutku ali pa že dalj časa "žgejo" inovatorja in se skozi razvojni proces kakor uspešen tržni produkt pojavijo na tržišču.«

»Vse inovacije so realne, le ciljne vrednosti njihovih učinkov so lahko nerealne,« je zapisala direktorica centra odličnosti InnoRenew CoE Andreja Kutnar, Mojca Marizeti iz Iskraemeca pa zaključuje, da se »realna inovativnost rodi, ko vrhunsko znanje, out-of-the-box (izven okvirjev, op. p.) razmišljanje in ustrezne socialne kompetence rešijo realen problem sedanjosti in vplivajo na to, kako bomo delali v prihodnosti.«

Kaj je torej realna inovativnost? Glede na moje osebno razmišljanje in izkušnje ter izpostavljene misli bi lahko v eni povedi povzel, da je realna inovativnost pot čustev, potreb in želja do cilja, ki povzroči obojestransko zadovoljstvo (za ponudnika in uporabnika) in zagotavlja varno ter zdravo prihodnost vsem ostalim. gg

Realna inovativnost je pot čustev, potreb in želja do cilja, ki povzroči obojestransko zadovoljstvo (za ponudnika in uporabnika) in zagotavlja varno ter zdravo prihodnost vsem ostalim.

dr. Aleš Ugovšek,
GZS - Tehnološki razvoj
in inovativnost

Foto: Uroš Tatič

Joint UNCITRAL-LAC Conference on Dispute Settlement Ljubljana, 9. April 2019

Vabimo vas na mednarodno konferenco o reševanju sporov - **Joint UNCITRAL-LAC Conference on Dispute Settlement**, ki jo organizirata Stalna arbitraža pri GZS in UNCITRAL. Konferenca bo potekala v torek 9. aprila 2019 v prostorih Gospodarske zbornice Slovenije.

Na dogodku bomo gostili ugledne strokovnjake s področja reševanja sporov in povezali udeležence z vsega sveta; arbitre, odvetnike, pravnike iz gospodarstva, mednarodno usmerjene podjetnike ter predstavnike državnih institucij.

Obravnavali bomo:

- Nove instrumente za izvršitev poravnav doseženih v mediaciji;
- Pospešeni arbitražni postopek;
- Gradbene spore;
- Odškodnine v mednarodni arbitraži.

Dan po konferenci (10. aprila 2019) bo potekalo tradicionalno mednarodno arbitražno tekmovanje Ljubljana Willem C. Vis Pre-Moot. Pridružite se nam kot arbiter in podprite naše bodoče kolege pri pripravi na tekmovanje Willem C Vis Moot na Dunaju. Udeležba je tudi odlična priložnost za druženje z arbitražnimi strokovnjaki iz širše regije.

Veselimo se srečanja z vami.

KDAJ:

9. april 2019

KJE:

Gospodarska zbornica Slovenije, Dimičeva 13, Ljubljana, Slovenija

KDO:

odvetniki, arbitri, pravniki iz gospodarstva, mednarodno usmerjeni podjetniki in predstavniki državnih institucij.

Več informacij in program konference:
www.sloarbitration.eu

STALNA ARBITRAŽA
PRI GOSPODARSKI
ZBORNICI SLOVENIJE

Stalna arbitraža pri Gospodarski zbornici Slovenije je samostojna institucionalna arbitraža, ki deluje pri Gospodarski zbornici Slovenije in je od nje neodvisna. Spore rešujemo že od leta 1928, ko je bilo ustanovljeno takratno Razsodišče za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Global Solutions for Regional Disputes.
www.sloarbitration.eu

Že pol stoletja izbiramo najodličnejše med odličnimi

Gospodarska zbornica Slovenije bo že enainpetdesetič podelila Nagrade GZS za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke.

Mojca Osojnik, GZS - Služba za strateško komuniciranje in marketing, foto: Barbara Reya

Nagrada je priznanje za določen dosežek in pomeni vsakomur izmed nas potrditev naših ciljev, uporabljenih poti, vloženega napora in doseženih rezultatov. Čeprav je Nagrada GZS podeljena posamezniku, vodilnemu v podjetju, pomeni priznanje celotnemu kolektivu.

Nagrada je bila ustanovljena leta 1968 s Sklepom o ustanovitvi nagrade Borisa Kraigherja za izjemne dosežke trajnejšega pomena v organizaciji in vodenju gospodarskih organizacij, ki odločilno vplivajo na izboljšanje ekonomskega položaja gospodarskih subjektov. Prve »republiške« nagrade so bile podeljene predvsem za razvoj in vodenje podjetja, a že leta 1975 so bili pri dodelitvi nagrade upoštevani dosežki trajnejšega pomena v gospodarstvu, kar velja še danes.

V petdesetih letih je nagrado prejelo 362 gospodarstvenic in gospodarstvenikov, med njimi so bili tudi profesorji. Tako sta bila med prvimi prejemniki nagrade prof. ddr. Vilijem Rupnik in prof. dr. Alojzij Vadnal z Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, ki sta s svojim raziskovalnim delom tesno sodelovala s podjetji.

Izmed skupno 26 prejemnic nagrade v preteklih petdesetih letih, je bila prva nagrajenka leta 1975 Milica Ozbič, direktorica Planike, Kranj. Planiko s 3.460 zaposlenimi je postavila na vodilno mesto v obutveni industriji Jugoslavije, uvedla številne

reforme v organizaciji in vstopila na mednarodne trge. Med zadnjimi nagrajenkami je v letu 2018 prejela nagrado dr. Flora Cvetka Tinauer, direktorica družbe EBA.

Vsa imena nagrajencev so zapisana na stenah Doma gospodarstva in verodostojno prikazujejo zgodovinski zapis nagrad kot takih, hkrati pa posredno tudi zapis slovenskega gospodarskega razvoja. Podrobnejši prikaz le-tega s predstavitev nagrajencev najdemo tudi v monografiji »Portreti dosežkov v gospodarskem razvoju Slovenije«, ki je izšla leta 2014 in se letno dopolnjuje. Pri izdaji monografije je sodeloval tudi leta 2011 ustanovljeni Klub nagrajencev. Njegov takratni predsednik Jože Stanič, nagrajenec leta 1996 kot predsednik poslovnega sistema Gorenje, je v uvodniku k monografiji napisal: »Knjiga je zanimiva tudi zato, ker prikazuje družbenoekonomske razmere pred osamosvojitvijo in po njej, torej vlogo direktorjev v dveh različnih obdobjih. Gospodarjenja v socializmu in v času liberalne ekonomije na mikro-ravni ni mogoče tako ostro ločevati. Tudi ustvarjanje pozitivnih rezultatov, skrb za plače, usmerjenost v razvoj in konkurenčnost so se zahtevali takrat in se zahtevajo tudi danes.«

In res je tako. Kandidaturo za nagrade obravnava sedemčlanska Komisija za nagrade GZS, v kateri sodelujejo bivši nagrajenci. Pri svojem delu upošteva splošne in razvojne rezultate, rezultate poslovanja in

Če se ozremo na uspehe slovenskih podjetij in blagovnih znamk, smo lahko ponosni na trenutno stanje.

*Janez Škrabec,
Riko*

tržne rezultate, ki so zajeti v 69 ocenjevalnih kriterijih. Skupno je lahko podeljeno največ 10 nagrad, tri za velike gospodarske družbe, tri za srednje, tri za male in mikro družbe ter ena nagrada kot priznanje samostojnemu podjetniku. V ocenjevanju se upoštevajo rezultati zadnjih treh do pet let. Medijsko izpostavljenost posamičnih primerov nezakonitih ravnanj preteklih nagrajencev je predsednik komisije, Janez Škrabec, direktor družbe Riko in nagrajenec leta 2008, v lanskem intervjuju za Glas gospodarstva med drugim komentiral: »Če se ozremo na uspehe slovenskih podjetij in blagovnih znamk, smo lahko ponosni na trenutno stanje. Pa ne le zaradi pozitivnih

bilanc, povišane stopnje izvoza in števila zaposlenih, temveč tudi na stanje družbene odgovornosti, ki jo podjetja prevzamejo nase. In zato je prav, da govorimo o dobrih praksah – tako izpostavljam najboljše in vzpostavljamo dobre trende.«

Tako skozi pol stoletja Gospodarska zbornica Slovenije vsako leto izbere najodličnejša podjetja med odličnimi. In s svojim delom bomo nadaljevali. V Sloveniji so še številna podjetja, ki si zaslužijo to najvišjo gospodarsko nagrado.

Bodite ponosni nase in svoje uspehe in tudi drugi so in bodo ponosni na vas! gg

Nagrada
Gospodarske
zbornice Slovenije

Ustvarjamo prihodnost

7. marec 2019, ob 18. uri,
Cankarjev dom,
Linhartova dvorana

Generalni pokrovitelj

PORSCHE
SLOVENIJA

Sponsor odličnosti

Zlati pokrovitelj

Bronasti pokrovitelji

SDD Banka

Mali pokrovitelj

Glavni pokrovitelj pogostitve

Skupina GEN razvoj usmerja v nizkoogljične vire električne energije

Preteklo leto je bilo za skupino GEN uspešno. S proizvodnimi objekti so poslovali stabilno in presegli načrte. Tudi v letu 2019 bo skupni cilj vseh njihovih dejavnosti zagotavljanje zanesljive oskrbe odjemalcev z električno energijo.

»Za skupino GEN kot energetska skupina je ključno, da svojim porabnikom skozi vse leto zagotavljamo zanesljivo oskrbo s cenovno ugodno in nizkoogljično električno energijo. Tako uresničujemo svoje osnovno poslanstvo in hkrati uspešno poslujemo,« pravijo v skupini GEN. Poudarijo, da je to učinek sinergij med proizvodnimi, trženjsko-prodajnimi in razvojno-investicijskimi dejavnostmi v skupini GEN ter rezultat predanega dela 1.300 usposobljenih in angažiranih zaposlenih ter vodstev njihovih družb.

V preteklem letu presegli načrte

S proizvodnimi objekti so v preteklem letu presegli načrte. To še posebej velja za jedrsko elektrarno Krško in hidroelektrarne na Savi. Prav tako so uspešno optimizirali nabavo nadomestne energije ob rednem remontu v NEK. Odlično so izkoristili naravne hidrološke danosti in dosegali ugodne ekonomske učinke kombinacije jedrske in hidro energije. Na področju trgovanja in prodaje pa so z GEN-I dosegli predvidljivo dobre rezultate, tako na segmentu električne energije kot plina.

Nadaljujejo intenzivno investicijsko dejavnost

Osredotočajo se na učinkovito in varno obratovanje vseh svojih elektrarn, hkrati pa nadaljujejo intenzivno investicijsko dejavnost, tj. z aktivnostmi za izgradnjo HE Mokrice in dodatnega plinskega bloka (PB 7) v TEB. V NEK bodo nadaljevali z varnostno nadgradnjo, na področju trgovanja in prodaje pa se bodo usmerjali v razvoj novih storitev in orodij za učinkovito trgovanje z električno energijo.

Konkurenčni v vseh podnebnih in energetskih scenarijih

»Naš razvoj je usmerjen v nizkoogljične vire za proizvodnjo električne energije. Poleg stalnega dograjevanja vodnih virov, ki pa ne predstavljajo zanesljivega vira v različnih naravnih pogojih, je jedrska energija razvojna nuja ne samo za GEN, ampak tudi za Slovenijo in Evropo. Še posebej, če potrebi po razogljčenju proizvodnje dodamo še spremembe na strani porabe, predvsem intenzivnejši razvoj e-mobilnosti in elektrifikacijo ogrevanja/hlajenja, je GEN s svojim poslovnim modelom konkurenčen v vseh podnebnih in energetskih scenarijih,« poudarijo v skupini GEN. Jedrska energija je, kot pravijo, temelj zanesljive in konkurenčne oskrbe z nizkoogljično električno energijo, na katero naravni pogoji bistveno ne vplivajo. Ob tem pa velja poudariti, da s premišljenimi investicijami v zanesljivo in stabilno

obratovanje obstoječe jedrske elektrarne in v načrtovano izgradnjo novega bloka JEK 2 v skupini GEN izvajajo konkretne ukrepe, tako za omejevanje izpustov toplogrednih plinov kot za blažitev posledic podnebnih sprememb.

Jedrska energija del energetske mešanice prihodnosti

V skupini GEN se zavzemajo za projekt JEK 2, nanj so pripravljeni, potrebujejo pa jasno politično voljo: »Če z reševanjem podnebno-energetskih izzivov mislimo resno, potem moramo to tudi odločno pokazati in sprejeti ukrepe, ki so dokazano učinkoviti. Jedrska energija je nedvomno ključen del energetske mešanice prihodnosti.«

Leto investicij in izzivov

Po uspešnem letu 2018 je energetika v leto 2019 vstopila s pričakovanjem novega energetskega koncepta in investicij, ki naj bi zagotovile dolgoročno vzdržnost energetskega sistema, med njimi so drugi blok termoelektrarne Brestanica, transformatorska postaja Cirkovce, daljnovod Cirkovce-Pince in vrsta manjših, a nič manj pomembnih investicij.

Andraž Sodja, foto: GEN Energija

Že ob koncu za energetiko uspešnega leta 2018 sta energetska zbornica in direktorica Agencije za energijo Duška Godina opozarjala, da je treba čim prej sprejeti energetske koncepte, ki bo podal usmeritve za bodoči razvoj energetike. Ta pa prinaša številne izzive, povezane s prehodom na čistejšo energijo, trajnostno rabo naravnih virov, konkurenčnost in zanesljivost oskrbe z energijo.

Po besedah predstavnice skupine GIZ Distribucija Karin Zagomilšek Cizelj leto 2019 predstavlja prvo leto desetletnega obdobja 2019-2028, za katerega so slovenska elektrodistribucijska podjetja pripravila desetletni načrt razvoja. V minulem desetletnem obdobju (2008-2017) so EDP realizirala 1,1 milijona vlaganj v elektrodistribucijsko infrastrukturo. Po novem desetletnem načrtu razvoja, ki je pripravljen v dveh variantah, pa je po osnovni predvideno 1,2 milijarde evrov vlaganj, po razširjeni pa 1,6 milijarde evrov, pri čemer razširjena varianta upošteva obveznosti in potrebe, povezane s prehodom v nizkoogljično družbo. Slednje se nanašajo na ustvarjanje pogojev za mrežno integracijo novih naprav od električnih vozil, toplotnih črpalk, klimatskih naprav in drugega ter virov male elektrarne in soproizvodnje v skladu s sprejeto opredelitvijo prehoda v nizkoogljično družbo.

Investicijska vlaganja bodo namenjena predvsem izgradnji bolj močnih omrežij, kar je nujno zaradi naraščajočih potreb uporabnikov, prebivalstva in gospodarstva. Načrtovano razogljičenje prometa in klimatizacije bo te potrebe še dodatno povečalo. Zaradi vse večjih zahtev po kakovosti in zanesljivosti oskrbe z električno energijo ob vse pogostejših izrednih vremenskih razmerah bodo potrebna vse bolj robustna omrežja. Hkrati pa bo treba zagotoviti napredna omrežja, ki bodo omogočala aktivno vlogo uporabnika, napredne storitev fleksibilnosti odjema in proizvodnje ter naprednega upravljanja distribucijskega sistema. Do 2025 naj bi elektrodistributerji vse slovenske uporabnike opremili s sistemi naprednega merjenja, pravijo v GIZ distribucija.

Kot še opazuje elektrodistributerji, potrebe uporabnikov, prebivalstva in gospodarstva ter širše

sprejete razvojne opredelitve trajnostnega razvoja in prehoda v nizkoogljično družbo narekujejo povečanje vlaganj zlasti v elektrodistribucijska omrežja, na katera bodo priključena vsa električna vozila, vse toplotne črpalke, klimatske in druge naprave ter vse male in večina srednjih elektrarn na obnovljive vire in soproizvodnje z visokim izkoristkom. »V letu 2019 od večjih sprememb pričakujemo sprejem nove evropske energetske zakonodaje, dopolnitev energetskega zakona, sprejem nacionalnega energetskega podnebne načrta in zaključek priprav za sprejem novega energetskega koncepta Slovenije,« pravijo.

Večji interes, večji stroški

Distributerji se soočajo tudi z velikimi stroški na področju integracije obnovljivih virov energije zaradi velike razpršenosti le teh. V minulih letih so mrežno integrirali več kot 5.200 proizvodnih virov. V zadnjih letih spet narašča interes za priključevanje novih objektov, kar je zaradi razpršenosti proizvodnih virov v elektrodistribucijsko omrežje povezano s precejšnjimi stroški. Pogosto so potrebne ojačitve omrežja, regulacije napetosti in druge prilagoditve. »Elektroinštitut je izračunal, da lahko stroški mrežne integracije proizvodnih virov v distribucijsko omrežje dosežejo tudi 450 evrov/kW. Tako lahko dosedanje stroške mrežne integracije 550 MW razpršenih proizvodnih virov v omrežja EDP ocenimo do 250 milijonov evrov. Če bo v naslednjem desetletju treba mrežno integrirati 852 MW novih razpršenih proizvodnih obnovljivih virov energije, kot predvidevajo

Investicijska vlaganja bodo namenjena predvsem izgradnji bolj močnih omrežij, pojasnjujejo v GIZ distribucija.

sprejeti akcijski načrti, bi to lahko zahtevalo do 400 milijonov dodatnih investicijskih stroškov v EDP, ki jih bo treba pokriti iz omrežnine,« ocenjujejo.

Slovenija v ospredju

Po informacijah Elesa Slovenija uspešno zasleduje vrsto ciljev in je marsikje celo v prednosti pred drugimi evropskimi državami, zato so mnenja, da ima slovenska energetika čas za trezen premislek, ne pa brezglavo kopiranje rešitev drugih držav.

»Po deležu proizvedene električne energije iz brezogljnih virov je Slovenija daleč pred Nemčijo. Predlani smo jih prekašali za 44 odstotkov, če pa to primerjamo s povprečjem držav Evropske unije smo za 22 odstotkov boljši. Počakajmo na nadaljnji razvoj tehnike, tehnologije, uvajajmo pilotne projekte, v katere vključujemo slovensko pamet in gospodarstvo, in se ne zaletimo, tako, kot smo se s sončnimi elektrarnami leta 2010,« pravijo.

Eles letos čaka največ investicij v zadnjem desetletju. »Izvajamo projekt Sincro Grid, NEDO, v kratkem bomo objavili javni razpis za drugo fazo izgradnje Tehnološkega središča Beričevo, katerega osrednji del bo nov center vodenja prenosnega omrežja. Do avgusta bomo objavili razpise za izgradnjo Razdelilne transformatorske postaje Cirkovce, do konca leta pa, če bo šlo vse po sreči, tudi razpise za izgradnjo daljnovoda Cirkovce – Pince 2×400 kilovoltov. Ob

vsem tem imamo še kup manjših investicij vrednih od sto tisoč do pet milijonov evrov,« naštevajo. Investicijsko-rekonstrukcijska vlaganja naj bi letos dosegla 71 milijonov evrov, v obdobju 2019-2021 pa kar 279 milijonov evrov. Vse naštete investicije naj bi bile zaključene do leta 2021. V naložbenem programu za leta od 2019 do 2028 bo poudarek na optimalnem izkoristku obstoječega omrežja.

Največje spremembe v prihodnosti pričakujejo v smeri proizvodnje električne energije iz razpršenih obnovljivih virov, medtem ko se bodo klasični viri, predvsem tisti na fosilna goriva, opuščali, nove jedrske elektrarne pa so praviloma nezaželene. Ocenjujejo pa, da s trenutnimi tehnologijami globalno ne moremo preiti na pretežno večinski delež proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov vetra in sonca, uresničili jo bomo lahko le z razvojem baterij,

elmont

KRŠKO

Elmont d.o.o. Krško,
Cesta krških žrtev 135e
8270 Krško, Slovenija

T: +386 7 49 12 500
F: +386 7 49 12 521

E: info@elmont-kk.si
www.elmont-kk.si

SIA

ISO 9001 Q-2117
ISO 14001 E-598
ISO 45001 H-166

Po poti
odličnosti

STROKOVNOST

KAKOVOST

ZANESLJIVOST

baterijskih sistemov in sistemov za obvladovanje napetosti v elektroenergetskih omrežjih. Napovedi pristašev obnovljivih virov so trenutno neizvedljive, v omejenem obsegu pa strahovito drage, zdravilo pred zaletavanjem v nepreverjene tehnologije pa je čim prej sprejeti Energetski koncept Slovenije in čim prej izdelani podrobni, realni akcijski načrti.

Pravi čas za investicije

Po besedah generalnega direktorja GEN Energija Martina Novšaka v letu 2019 v skupini GEN nadaljujejo z intenzivno investicijsko dejavnostjo. »Na prvem mestu je učinkovito in varno obratovanje vseh naših obstoječih elektrarn. V Nuklearni elektrarni Krško z uspešno in pravočasno izvedbo investicij skrbimo za učinkovito in zanesljivo proizvodnjo, kar pomembno prispeva k stabilnosti celotnega slovenskega elektroenergetskega sistema,« pove Novšak. Izvajajo aktivnosti za izgradnjo zadnje hidroelektrarne na spodnjem toku Save, HE Mokrice, načrtujejo gradnjo dodatnega plinskega bloka (PB 7) v Termoelektrarni Brestanica. Skupna vrednost investicij, ki jih bodo letos izvajale družbe v skupini GEN, je načrtovana na ravni 110 milijonov evrov. Razvoj v skupini GEN je usmerjen v nizkoogljicne vire, in sicer kombinacijo vodne in jedrske energije. Osrednja razvojna projekta sta zato izgradnja drugega bloka jedrske elektrarne ter hidroelektrarn na srednji Savi.

»Opažamo postopno povečanje zanimanja za investicije v energetska infrastrukturo v naši soseski. Potrebe po električni energiji tudi pri nas naglo naraščajo, uvažamo že skoraj petino vse električne energije,« o tem, da je čas pravi za investicije, pove Novšak. Proizvodnja električne energije je uravnoteženo razpršena po raznolikih, v velikih meri stabilnih virih, od katerih sta dve tretjini že danes nizkoogljicni. »Ob dobro vzpostavljeni energetska infrastrukturi splošna javnost neposredno ne čuti potreb po ključnih investicijah. V velikem delu elektrogospodarstva, tudi v izvozno usmerjenem gospodarstvu, pa se zavedamo, kako pomembno bo z investicijami v nadomestne vire ohraniti zelo visoke standarde zanesljive in konkurenčne oskrbe z električno energijo tudi v prihodnjih desetletjih,« poudarja Novšak. »Uporabiti moramo vse razpoložljive čiste, nizkoogljicne vire energije in tehnologije, s katerimi imamo dobre izkušnje in s katerimi lahko zadostimo potrebam po energiji. V Sloveniji pravo rešitev ponuja kombinacija jedrske energije in obnovljivih virov – med slednjimi glavno prispevajo hidroelektrarne, ki skupaj z jedrsko elektrarno prispevajo okoli dve tretjini vse proizvodnje in kar okoli 97 % vse električne energije, proizvedene brez izpustov CO₂. Te tehnologije se med seboj dobro dopolnjujejo in so konkurenčne brez subvencij, ki bi bremenile končne kupce.« gg

»V Sloveniji pravo rešitev ponuja kombinacija jedrske energije in obnovljivih virov,« meni generalni direktor GEN Energija Martin Novšak.

INŽENIRING

MONTAŽA

VZDRŽEVANJE

Jedrska, farmacevtska, energetska & procesna industrija

Numip d. o. o.
Cvetkova ulica 27, 1000 Ljubljana, Slovenia
Podružnica Krško: CKŽ 135 e, 8270 Krško

www.numip.si
info@numip.si

Jedrska: +386 (0)7 49 12 433
Farmacevtska: +386 (0)7 49 12 451
Energetska in procesna: +386 (0)7 49 12 420

Gradnja HE Mokrice prinaša Občini Brežice številne koristi

Ivan Molan, župan Občine Brežice

Teh se zelo dobro zavedajo tudi občani Brežic, zato gradnjo podpirajo, blokira pa jo društvo iz Ljubljane.

O primernosti izrabe energetskega potenciala spodnje Save je bilo govora že zelo davno, do izgradnje, če odštejemo hidroelektrarno (HE) Vrhovo, pa je prišlo šele po letu 2000 na podlagi posebnega zakona. Zakon in podpisana koncesijska pogodba sta določila tudi potrebno ravnovesje med interesi države po energetskem izkoriščanju Save in interesi lokalnih skupnosti, vzpostavljeno je bilo tudi primerno sodelovanje. Občine so tako dajale soglasja k programom infrastrukturnih ureditev za vsako HE posebej, same priprave in gradnjo pa so spremljali posebni odbori. Zdaj, ko se približujemo gradnji zadnje HE na spodnji Savi, to je HE Mokrice, velja izpostaviti številne pridobitve, ki jih izgradnja HE Mokrice predstavlja za prebivalce Občine Brežice.

Zaščita pred poplavami

Sestavni del projekta gradnje HE Mokrice so tudi ureditve, ki varujejo vsa naselja in kmetijske površine pred poplavami in škodljivim delovanjem reke Save in pritokov. S tem se bo pomembno izboljšala kakovost življenja v vaseh Loče, Mihalovci, Rigonce, Čatež ob Savi, Krška vas in Velike Malence in smotrnost obdelave kmetijskih površin, ki so bile doslej prepogosto izpostavljene poplavam.

Izboljšanje prometa

Predvidena je izboljšava infrastrukturnih ureditev, ker bo v sklopu jezovne zgradbe zgrajen premostitven objekt, ki bo omogočal vzpostavitev lokalnega prometa med obema bregovoma reke Save, kar bo olajšalo prometno komunikacijo lokalnemu prebivalstvu. Ob gradnji HE Mokrice bo zgrajen tudi nov most čez Savo pri naselju Čatež ob Savi, ki bo predstavljal začetek nove vzhodne obvoznice Brežic.

Možnosti za namakanje, vodne športe in rekreacijo

Z vzpostavitvijo akumulacijskega bazena HE Mokrice bo v obdobju suš in nizkih pretokov reke Save zagotovljen znatno višji nivo podtalnice v zaledju, kar bo skupaj z možnostjo namakanja iz akumulacije pomembno pripomoglo k učinkovitejšem kmetovanju na vplivnem območju.

Akumulacijski bazen HE Mokrice bo omogočil razvoj vodnih športov in rekreacijo ob in na vodnih površinah, ob nasipih se vzpostavljajo sprehajalne in kolesarske poti, vzpostavljena bo tudi možnost za novo rečno povezavo med Termami Čatež in mestnim središčem Brežic s turističnimi ladjicami. Izvedba predvidene renaturacije potoka Gabernica bo omogočila ureditev dolgoletnih neurejenih lastniških razmerij na vodnih zemljiščih, ki so posledica regulacije tega potoka.

Preskočiti je treba še ljubljansko oviro

Zaradi vsega navedenega ni naključna tudi visoka javna podpora projektu gradnje HE Mokrice med občani občine Brežice. Nedavna raziskava javnega mnenja v občini Brežice je pokazala, da kar 87 % anketiranih podpira gradnjo HE Mokrice in dokončanje projekta HE na spodnji Savi. Gradnji HE Mokrice ne nasprotuje nobena civilna iniciativa, projekt podpirajo tudi vse ribiške družine na območju Posavja.

Občina Brežice si prizadeva, da bi prišlo do začetka gradnje HE Mokrice še letos. Ne moremo namreč razumeti, da ob visoki politični in lokalni podpori temu projektu in po 12 letih raznih postopkov zdaj začetek gradnje blokira društvo iz Ljubljane, ki je zoper izdano okoljevarstveno soglasje za HE Mokrice sprožilo tožbo na Upravnem sodišču. Država bo morala vzpostaviti mehanizem, s katerim bo preprečila, da skupine posameznikov pod krinko javnega interesa neutemeljeno s postopkovnimi manevri in zavlačevanjem v nedogled onemogočajo pomembne razvojne projekte naše države.

25 dejavnosti, združenih v strateškem svetu

Z delovanjem je začel Strateški svet za kolektivno dogovarjanje/bipartitni socialni dialog, katerega namen je utrditev oblikovanja dobrih praks na področju kolektivnega dogovarjanja v dejavnostih gospodarstva.

Metka Penko Natlačen, Pravna služba GZS

Upravni odbor GZS je na seji 5. decembra 2018 ustanovil Strateški svet za kolektivno dogovarjanje/bipartitni socialni dialog kot svoje posvetovalno telo. Svet bo deloval na področju sklenjenih kolektivnih pogodb dejavnosti v gospodarstvu. Namen delovanja je utrditev oblikovanja dobrih praks na področju kolektivnega dogovarjanja v dejavnostih gospodarstva.

Pomembno za celotno gospodarstvo

Prva seja sveta je potekala 17. januarja 2019. V strateškem svetu je preko članov ali interesnih članov združenih 25 dejavnosti, ki sklepajo kolektivne pogodbe dejavnosti. Kot člani so pritegnjeni k delu Strateškega sveta vodje pogajalskih skupin, kot njihovi namestniki pa direktorji združenj/zbornic dejavnosti skleniteljic kolektivnih pogodb dejavnosti. Njegovo delovanje je pomembno ne le za delodajalske organizacije skleniteljice, ampak tudi za celotno gospodarstvo, saj ima 14 kolektivnih pogodb dejavnosti status razširjene veljavnosti in s tem veljajo za vse delodajalce v teh dejavnostih.

Strateški svet bo pri svojem delovanju predvsem zagotovil celovito in transparentno informiranje združenj/zbornic dejavnosti o vseh pravnih, ekonomskih in strateških vprašanjih, pomembnih za bipartitni socialni dialog. V njem bo potekala razprava in se bodo oblikovala stališča kot podpore združenjem/zbornicam dejavnosti predvsem pri izvajanju sektorskega bipartitnega socialnega dialoga, pa tudi oblikovanju aktualnih stališč za parlament, Državni svet in Ekonomsko socialni svet.

Koordinator delovanja Strateškega sveta je izvršni direktor Mitja Gorenšek, njegova sekretarka pa namestnica direktorice Pravne službe Metka Penko Natlačen. Za strokovno podporo delovanju Strateškega sveta je zadolžena Pravna služba GZS, za ekonomsko pa Analitika GZS.

Podpora pripravi novega plačnega sistema

Na prvi seji je svet obravnaval nekatere najbolj aktualne teme bipartitnega socialnega dialoga: izhodišča za spremembo plačnega sistema v gospodarstvu, učinke Zakona o minimalni plači na tarifne priloge kolektivnih pogodb dejavnosti. Prisotni so dali podporo pripravi novega plačnega sistema, da bi lahko prehiteli negativne učinke uveljavitve Zakona o minimalni plači v letu 2020. Prisotni vodje pogajalskih skupin so poročali o stanju pogajanj posameznih kolektivnih pogodb. Sekretarka Strateškega sveta je kot pooblaščenka v kolektivnem sporu glede Kolektivne pogodbe za poklicne novinarje poročala, da je vrhovno sodišče v revizijskem postopku potrdilo odločitev sodišča druge stopnje, v kateri je bilo ugodeno zahtevku predlagatelja. Odločilo je, da kolektivna pogodba za poklicne novinarje že po samem zakonu od 6. maja 2009 delodajalcev ne zavezuje več.

Seje so se udeležili predstavniki prav vseh kolektivnih pogodb dejavnosti gospodarstva. S svojo udeležbo in aktivnim sodelovanjem pri poteku seje so podprli njegove usmeritve in nadaljnje delovanje. Naslednja seja tega organa bo 11. aprila 2019. [gg](#)

14 kolektivnih pogodb dejavnosti ima status razširjene veljavnosti in s tem veljajo za vse delodajalce v teh dejavnostih.

Foto: Depositphotos

Koroško gospodarstvo hitro cesto nujno potrebuje

»Neizpodbitno dejstvo je, da se projekt, ki se je uradno začel leta 2004, vleče predolgo, posledice pa najbolj občutimo prebivalci Koroške,« opozarjajo predstavniki koroškega gospodarstva.

Barbara Perko

Časovnica ostaja takšna, kot je predvidena v protokolu, zagotavljajo na pristojnem ministrstvu.

»Razpadajoče ceste so zaradi neurejenega financiranja njihovega vzdrževanja in razvoja kot posledice kratkovidne politike slovenskih vlad od konca devetdesetih let pa do danes povzročile odrezanost Koroške od preostalih delov Slovenije. Rezultat tega so slabši pogoji za razvoj našega gospodarstva, turizma, navsezadnje pa tudi za kvaliteto življenja naših ljudi, ki tukaj živijo,« poudarja GZS - Koroška gospodarska zbornica. »Dejstvo je, da smo danes na prelomni točki, ki bo pokazala, ali se bo projekt izvedel ali pa bo zaradi takšnih in drugačnih razlogov obstal na zaprašenih policah kot vrsta podobnih projektov.« Sredi januarja so predsednika vlade Marjana Šarca pozvali, naj vlada skupaj s pristojnimi ministri in drugimi organi, ki so vključeni v izvedbo projekta izgradnje severnega kraka 3. razvojne osi (3RO), stori vse, da se projekt izvede v rokih, določenih s protokolom.

Na treh lokacijah bi lahko začeli letos

Vodja sektorja za ceste v Direktoratu za kopenski promet Ministrstva za infrastrukturo RS Zvonko

Zavasnik je konec januarja članom upravnega odbora Savinjsko-šaleške gospodarske zbornice zagotovil, da je 3RO eden od prioritarnih infrastrukturnih projektov sedanje vlade. Gradnja naj bi bila po zadnjem časovnem načrtu končana leta 2024. Na treh lokacijah bi se dela lahko pričela v letošnjem letu. »Lokacije, na katerih se pospešeno izvaja vse aktivnosti, se nahajajo na območju priključka Podgorje, na območju priključka Gaberke in na območju viadukta Škalsko jezero. Dela se bodo pričela na prvi lokaciji, za katera bodo izpolnjeni vsi zakonsko določeni pogoji za pričetek gradnje objektov,« pravijo na Darsu. Ministrstvo za infrastrukturo ob tem dodaja, da bo začetek odvisen od odkupov zemljišč na omenjenih odsekih, pridobivanja potrebnih soglasij in projektiranja.

»Del severnega dela 3RO je še vedno v fazi mirovanja do odločitve ustavnega sodišča. Projektant je, če bo ustavno sodišče odločilo v prid projektu, v pripravljenost, da takoj prične z deli,« pravijo na ministri. »Na delu od Slovenj Gradca preko Otiškega vrha do Holmca poteka faza umeščanja dvo- oziroma štiripasovnice v prostor.«

Čakajo na rezultate raziskav

Deležniki so se v zadnjem obdobju sešli na več sestankih, da bi uskladili pristop k izvajanju projekta. Opredeljen je bil prvi nabor del, ki se bo izvedel kot prva faza gradnje, v nadaljnjem preučevanju pa je tehnologija gradnje na preostalem 17 kilometrov dolgem odseku, pojasnjujejo na Darsu. Koliko časa bodo trajale posamezne faze, je tako po besedah Darsa nemogoče povedati, dokler niso opravljene vse geološko-geotehnične raziskave, znani pogoji gradnje, projektne rešitve usklajene z mnenjedajalci, izvedene arheološke raziskave ter analizirani ostali pogoji gradnje po posamezni etapi.

Pogovori med predstavniki koroških občin in ministrstva so potekali tudi na temo navezovalnih cest, ki so povezane s projektom 3RO in za katere so bila predvidena kohezijska sredstva. Dogovorjeno je bilo, da občini Ravne na Koroškem in Mestna občina Slovenj Gradec skupaj z RRA Koroška pripravijo natančno specifikacijo predvidenih postavk, ki bi bile lahko del ukrepa sofinanciranja iz kohezijskih sredstev za južno obvoznico Slovenj Gradca in vzhodno obvoznico Raven na Koroškem, s predvideno časovnico in oceno stroškov. [gg](#)

Kaj pa južni del 3. razvojne osi?

Projekt južnega dela 3RO od avtoceste A2 do meje z Republiko Hrvaško poteka v okviru treh ločenih odsekov, in sicer na odseku 1 od avtoceste A2 (Mačkovec) do priključka Maline, na odseku 2 od priključka Maline do Metlike, s krakom do Črnomlja ter na odseku 3 od Črnomlja do Vinice. Gradnja prvega odseka bo potekala v dveh fazah. Za prvo fazo – odsek od avtoceste A2 do priključka Osredok, v dolžini 5,5 kilometra – poteka pridobivanje nepremičnin, priprava projektne in investicijske dokumentacije za traso in premostitvena objekta preko Krke ter ostale terenske raziskave, ki so potrebne za pričetek gradnje. Pridobitev gradbenega dovoljenja je predvidena v prvi polovici letošnjega leta in še letos pričetek gradnje. Pododsek naj bi bil dokončan do konca leta 2022. Gradnja druge faze projekta od Osredka do Malin, ki vključuje tudi predor Gorjance, je predvidena v letih 2022 do 2026. Za drugi odsek od priključka Maline do Metlike oz. Črnomlja je zaključen postopek prostorskega umeščanja, v teku pa so usklajevanja in ostale aktivnosti za čimprejšnjo realizacijo.

Dela se bodo pričela na prvi lokaciji, za katera bodo izpolnjeni vsi zakonsko določeni pogoji za pričetek gradnje objektov, pravijo na Darsu.

POMURSKO SREDIŠČE ZA PRETOVOR IN SKLADIŠČENJE

Podjetja v skupini Murska transport d. o. o. so na skupni lokaciji v Pomurju in širše prisotna že več kot 25 let.

Podjetje Frbežzar skrbi v skupini podjetij za logistiko, skladiščenje in razvoz pošiljk doma v Pomurju, bližnji okolici (Avstrija, Hrvaška in Madžarska) in preostali Sloveniji. Murska transport opravlja prevoze po tujini Avstriji, južni Nemčiji, Madžarski, Sloveniji in Avstriji.

Distribucijski center ter novo sodobno regalno skladišče ima kapaciteto 1200 palet v visokih regalih in dodatnih 500 m² talnih površin. Skladišče je opremljeno z najnovejšo skladiščno tehniko.

Storitve centra zajemajo:

- pretovarjanje,
- kratkoročno - dolgoročno skladiščenje,
- enostavna dela na blagu,
- prepakiranje in sortiranje blaga,
- distribucija skladiščenega blaga po Pomurju, Sloveniji in bližnji okolici,
- usluge z viličarji.

»Za nami je eno najboljših let«

Robert Grah, direktor Pomurske gospodarske zbornice (PGZ), pravi, da imajo pomurske gospodarske družbe zadnjih nekaj let pozitiven trend poslovanja. »Za nami je eno najboljših let, kar se tiče rasti zaposlenosti, izvoza in investicij,« je zadovoljen.

Nina Šprohar

Leto začenjajo optimistično, a previdno

Grah izpostavlja predvsem izvozno naravnost pomurskih podjetij in upad števila brezposelnih. »Po zapolnjenih naročilih in kapacitetah v predelovalnih dejavnostih se povečuje tudi neto čisti prihodek, ki presega rekordni dve milijardi evrov in pol ter se približuje trem milijardam. Najbolj stabilne gospodarske panoge v regiji so kovinsko predelovalna industrija, ki tudi največ zaposluje, elektro in živilska industrija ter gradbeništvo,« pojasni, a opozori, da je pred njimi še veliko izzivov, ker se že čuti »ohlajanje gospodarstva in zakonsko napovedan visok dvig plač«. Kaj to pomeni za Pomurje? »Precejšnje težave bo to predstavljalo predvsem za panoge in delovna mesta, ki ne dosegajo več kot 20 tisoč evrov dodane vrednosti na zaposlenega (povprečje v Pomurju je sicer 32.500 evrov). Takšnih delovnih mest je v Pomurju skoraj tri tisoč,« razloži Grah, a pripomni, da imajo v več kot 270 podjetjih, ki zaposlujejo skoraj 4 tisoč ljudi, vseeno pozitiven trend. »Ta podjetja ustvarijo povprečno med 55 in 70 tisoč evrov dodane vrednosti na zaposlenega in generirajo večino regijskega neto čistega dobička,« pravi.

Tako so izzivi gospodarstva po Grahovem mnenju v tem letu usmerjeni predvsem v smeri davčne razbremenitve dela in spremembe dohodninske lestvice v

Foto: Arhiv podjetje Paradaiz

korist neto prejemnikov (več neto plače zaposlenim za enak bruto strošek delodajalca). »Posledično mora sledi temu še dvig produktivnosti in dodane vrednosti,« opominja Grah. Kot velik izziv izpostavlja tudi digitalizacijo poslovanja in zagotavljanje ustreznega števila kvalificiranih kadrov, prav tako pa bo potrebno pridobiti še kakšno novo tujo investicijo in vzpodbuditi nov naložbeno investicijski cikel že obstoječih podjetij. »Leto torej začenjamo, glede na trende zadnjih let, optimistično, vendar previdno,« zaključuje Grah.

Veliko povpraševanje in rast cen gradbenih materialov

Iztok Polanič, predsednik uprave v podjetju Pomgrad, pravi, da je stanje v gradbeništvu trenutno dobro, smo namreč sredi visoke gospodarske rasti in zato imajo vsi gradbinci v Sloveniji svoje zmogljivosti polno zasedene, vendar se kljub temu soočajo s številnimi izzivi. »Pomgrad se v zadnjem obdobju močno usmerja na področje internacionalizacije, kjer smo v zadnjih letih naredili velik napredek, saj v tujini izvajamo nekaj pomembnih poslov. Tudi na domačem gradbenem trgu zaključujemo več gradbenih projektov,« pravi in doda, da je med pomembnejšimi dejavniki, ki vplivajo na gradbeništvo, tudi rast cen.

Foto: Roman Wolf

Direktor Pomurske gospodarske zbornice (PGZ) Robert Grah poudarja, da bo treba pridobiti še kakšno novo tujo investicijo in vzpodbuditi investicijski cikel v že obstoječih podjetjih.

Rast izvoza (v 000)

»Pričakujemo, da se bo trend naraščanja cen storitev in materiala ter tudi stroškov dela v gradbeništvu nadaljeval tudi v prihodnje. Zaradi povečanega povpraševanja cene materialov, najema gradbene mehanizacije ter ostale opreme konstantno naraščajo že nekaj časa,« pojasni Polanič. Dodaten izziv predstavlja tudi nepredvidljivo nihanje števila projektov oziroma investicij, zaradi česar je v gradbeništvu izjemno težavno načrtovati na daljši rok. Vseeno pa je bilo za Pomgrad leto 2018 uspešno. »Lani smo zaključili z gradnjo hotela Orchid na Plitvicah, izstopa pa tudi gradnja stanovanjskih blokov na Švedskem, ki jih gradimo z lastno operativo in slovenskimi izvajalci. Med infrastrukturnimi projekti so trenutno naši najpomembnejši projekti nadgradnja železniškega odseka Pesnica - Šentilj, nadgradnja odseka železniške proge Poljčane - Slovenska Bistrica ter gradnja podvoza na Ljubljanski ulici v Mariboru,« izpostavi Polanič. Pomgrad bo tudi v letošnjem letu iskal nove izzive tako v Sloveniji kot v tujini, s poudarkom na izvajanju infrastrukturnih in industrijskih projektov. »Pričakujemo tudi nekaj novih razpisov s področja cestne in železniške infrastrukture, pri čemer upamo, da bo država izpolnila svojo obljubo o načrtovanih investicijah. V leto 2019 smo sicer vstopili precej zasedeni. Pomembno je, da pridobivamo projekte, ki zaposlujejo celoten sistem Pomgrada,« zaključil Polanič.

Velik izziv predstavlja birokracija

»Stanje gospodarstva v Pomurju se iz leta v leto izboljšuje. Glavna kriza po propadu velikih zaposlovalcev v regiji (Mura, Pomurka, Nafta Lendava in drugi) je tako rekoč mimo, v vmesnem času pa so se razvila nekatera nova podjetja s produkti z višjo dodano vrednostjo, ki so sposobna konkurirati tako na domačem kot tudi na tujih trgih,« pravi Livija Bukovec iz podjetja Paradajz, v okviru katerega

Foto: Arhiv Pomurske mekarne

deluje združenje Lušt. Bukovčeva zaznava tudi večji optimizem tako med podjetniki kot med prebivalci regije, saj »Pomurje beleži največji porast plač v letu 2018 v državi«. Te so sicer še zmeraj med najnižjimi, vendar v podjetju Paradajz verjamejo, da ne več za dolgo. S kakšnimi izzivi se soočajo? »V veliki meri s preveč birokratsko Slovenijo in njenimi postopki, saj je naša dejavnost vezana na postavitve visoko tehnoloških rastlinjakov, ki pa se po slovenski zakonodaji obravnavajo kot vsak drugi objekt velikih dimenzij, pa čeprav gre za opravljanje oziroma nadaljevanje kmetijske dejavnosti na kmetijskih površinah. Vsi ti postopki, tako sprememba namembnosti zemljišč kot tudi presoja vplivov na okolje, so v percepciji podjetniškega dožemanja časa predolgi in prepočasni, saj v najboljšem primeru trajajo vsaj tri leta,« meni Bukovčeva. »Za primerjavo - v Avstriji taisti postopki trajajo tri mesece,« pojasni. »Bistveno hitreje bi se lahko razvijali, če bi bili postopki enostavnejši in

Nepredvidljivo nihanje števila projektov oz. investicij izjemno otežuje načrtovanje na daljši rok, o enem od izzivov v gradbeništvu pravi Iztok Polanič, predsednik uprave Pomgrada.

izberi
in uživaj

Foto: Arhiv podjetja Paradajz

hitrejši, posledično bi imelo več ljudi zaposlitev, bilanca uvoza zelenjave v Slovenijo bi bila nižja, samooskrba pa večja,« še doda.

Naslednji izziv podjetju predstavlja energetika, v njihovem primeru geotermija, kjer, kot pravijo, spet trčijo ob počasne mline državnih inštitucij in pretirano zaščitništvo. »V letu 2018 smo zaključili tri večje naložbe v skupni višini okrog štirih milijonov evrov. Tako smo realizirali naložbo v 2,4 hektarja

velik visokotehnoški rastlinjak, ki je pretežno namenjen specialnim sortam paradižnika Lušt (češnjev, slivov, volovski ...), naložbo v nadgradnjo ogrevalnega sistema s toplotnimi črpalkami in pa naložbo v LUŠTno domačijo v velikosti tisoč m². V LUŠTni domačiji obiskovalcem z vodenimi ogledi prikažemo način naše vzgoje paradižnika, mogoče so tudi degustacije, v trgovinskem delu pa še nakup tako našega paradižnika Lušt kot tudi pridelkov in izdelkov drugih ponudnikov iz Pomurja,« Bukovčeva povzame preteklo leto. Zaradi omenjenih naložb so v letu 2018 povečali prihodke za okrog 30 odstotkov, obiske in ogledje njihove pridelave pa za kar 600 odstotkov. Kako bo v prihodnje? »V letu 2019 pričakujemo okrog 10 tisoč obiskovalcev LUŠTne domačije, okrog 4.600 ton paradižnika Lušt, predvsem pa uspešno presojo vplivov na okolje in gradbeno dovoljenje za naš nov 2,2 hektarja velik projekt, ki ga nameravamo zgraditi v prihodnjem letu,« pravi Bukovčeva. Trud in trdo delo sta se izplačala, saj so lani prejeli dve nagradi – za Pomursko podjetje leta 2017 v kategoriji malih podjetij, ki jo podeljujeta Pomurska gospodarska zbornica in regijski tednik Vestnik, ter nominacijo za Dravsko-pomursko gazelo 2018 oziroma uvrstitev med tri najhitreje rastoča podjetja na dravsko-pomurskem območju.

GLUTEN / GLUTINE
JAJCA / JAJA / UOVA
SOJA / SOIA
FREE

AVE

ČAS ZA NAJBOLJŠE

www.ave.si

2019
**PRODUKT
LETA**
IZBRAN ^{TUDI} ZA OKUS

Hvala za zaupanje!

Vsako leto polovico prihodka investirajo v razvoj

Štefan Pavlinjek, direktor podjetja Roto, meni, da je »gospodarska klima zelo ugodna, naročila pa enaka ali malo manjša v primerjavi z lanski.« Njihova prednost je, kot pravi Pavlinjek, močan razvoj, s katerim si utirajo pot na svetovno tržišče. »Država bi morala urediti re-investiranje prihodka, da bi lahko držali tehnološki nivo proizvodnje. Smo zelo inovativni in imamo velik potencial v ljudeh, ki želijo graditi kariero na domačih tleh,« pojasni in doda, da vsako leto investirajo kar polovico prihodka v razvoj. »V lanskem letu smo, poleg novih izdelkov, razvili tudi plastični

pointon in prvi trislojni polietilenski gliser, dolg štiri metre. V prihodnje želimo ponuditi celotno skupino plovil za rentanje na morju, danes pa imamo poleg kajakov in kanujev v proizvodnji tudi male jadnice in čoln,« še doda.

»Mlekarstvo je izredno živa panoga«

V Pomurskih mlekarnah menijo, da je Pomurje regija z neizkoriščenim potencialom. »Definitivno obstaja še veliko možnosti za razvoj, kar je v zadnjem času možno zaslediti tudi v pogovorih na nacionalni ravni. Čeprav je primarni cilj ponovna oživitev kmetijskih površin, ima Pomurje zaradi svoje strateške lege veliko gospodarskih možnosti tudi v drugih sektorjih. Največja slabost je zagotovo odhajanje kadrov v sosednjo Avstrijo, kar seveda predstavlja izziv za tukajšnja podjetja,« pravi Natalija Rebrica iz Pomurskih mlekarn. Doda, da je mlekarska industrija izredno živa panoga, razmere na trgu (suša, cena mleka na evropski in svetovni ravni) pa imajo velik vpliv na podjetje. »Visoka kakovost mleka in mlečnih izdelkov ostaja osnovna usmeritev družbe, ker lahko le tako zadržimo in še okrepimo položaj na trgu. Del te strategije je tudi čim večja povezanost z domačimi proizvajalci in zbiralci mleka,« razloži. V začetku leta so v Pomurskih mlekarnah uvedli novo sistematizacijo delovnih mest

»Smo zelo inovativni in imamo velik potencial v ljudeh, ki želijo graditi kariero na domačih tleh,« pojasnjuje Štefan Pavlinjek iz podjetja Roto.

Foto: Arhiv Pomurske mlekarnice

UGODEN NAJEM PROIZVODNIH PROSTOROV

- **PROIZVODNI PROSTORI:** od 80 - 500 m² (možnost samostojnih enot po 100 m²)
- **LOKACIJA:** Murska Sobota, Pleše 9a (tik ob vzhodni obvoznici povezani do avtoceste)
- **UREJENA INFRASTRUKTURA:** elektrika, plin, voda, internet (optika), parkirišče, sejna soba, kuhinja
- **UREJENO POSLOVNO OKOLJE:** vključene storitve za start-up in scale up podjetja (industrija 4.0)
- **DATUM IZGRADNJE:** 2003 (energetski razred A)
- **CENA:** od 349 €/mesec (MOŽNOST SUBVENCIJE V VIŠINI 1 LETNE NAJEMNINE)
- **KONTAKT:** Pomurski tehnološki park, Pleše 9a, 9000 Murska Sobota, www.p-tech.si; Marjetka Jakob, T: 02 5308 232, marjetka@p-tech.si

DIGITALNO INOVACIJSKO VOZLIŠČE ZA AGILNO PROIZVODNJO (ROBOTIKA in AVTOMATIZACIJA)

PONUDBA ZA PROIZVODNA PODJETJA:

- Finančna podpora do 200.000 €.
- Tehnična in netehnična pomoč z dostopom do "premiernih" tehnoloških ponudnikov
- Podpora pri zasebnosti podatkov in kibernetiki varnosti s strani EU ekspertov
- Usposobitev in nadgradnja znanja iz področja "agilne proizvodnje"
- Podpora pri pridobivanju javnih sredstev in ugodnih kreditov

PONUDBA ZA SISTEMSKO INTEGRATORJE:

- Finančna podpora do 30.000 €.
- Mentorstvo glede uporabe in sodelovanja na "skupni platformi" in komercializaciji
- Top storitve zbiranja sredstev z dostopom v mrežo 1.024 privatnih investorjev
- Direktni dostop do ponudnikov komponent in nosilnih raziskovalnih organizacij za sprejemanje razvitih rešitev

KONTAKT: mag. Marko Močnik;
T: 02 530 82 00; marko@p-tech.si

V Pomurskih mlekarnah vidijo Pomurje kot regijo z neizkoriščenim potencialom, kjer obstaja še veliko možnosti za razvoj.

ter zaposlili nove sodelavce, še posebej pa so okrepili sektor vzdrževanja. Istočasno se je trem četrtinam zaposlenih plača povečala za približno 10 do 15 odstotkov. »O konkretnih načrtih posodobitev ter vlaganji bi v tem trenutku še težko govorili, saj v družbi potekajo aktivnosti preverjanja dosedanjih postopkov in proizvodnih procesov, vsekakor pa načrtujemo investicije v posodobitev proizvodnih programov,« pravi Rebrica. »V zadnjem obdobju smo uspeli doseči določene dogovore za povečano prodajo mleka v prahu na domačem trgu, intenzivno pa obdelujemo tudi izvozne trge in verjamemo, da nam bo uspelo pridobiti nove kupce za tovrstno proizvodnjo. Prodajni program mora biti vedno predmet preverjanja na trgu. To seveda pomeni tudi opuščanje kakšnih izdelkov, še bolj pa se zavedamo nujnosti uvajanja novih produktov, ki bodo zanimivi za potrošnike,« še pojasni. **gs**

Foto: Arhiv Pomurske mlekarnice

Artex

- Regalni sistem Megarack (paletni, polični, pretočni, steborni oz. drive-in, push-back, itn..)
- Polični sistem Maxirack
- Polični sistem Pikorack
- Konzolni regali
- Jekleni podesti

Artex,
 tovarna skladiščne opreme d.o.o.
 Kolodvorska 43, 9220 Lendava, Slovenija
 T: +386 (0) 2 577 62 57
 F: +386 (0) 2 577 62 51

PROJEKTIRANJE

PROIZVODNJA

MONTAŽA

**RAZSTAVLJAMO NA SEJMU LOGIMAT
 STUTTGART 19-21.2, hala 5 - D41**

www.artex.si

Čiste prostore zagotavljajo tudi za najbolj zahtevne naročnike

Ljutomersko podjetje Cleangrad je v Evropi uveljavljeno ime pri zagotavljanju čistih prostorov, prodrli pa so v najbolj zahtevne panoge in podjetja.

V Cleangradu čiste prostore praviloma oblikujejo po individualnih zahtevah, opremljajo jih glede na različne projekte in potrebe naročnikov, kot so proizvodnja izdelkov v farmaciji in prehrabni industriji, njihove stranke pa so tudi mikroelektronska podjetja, laboratoriji, operacijske sobe in bolnišnice ter proizvajalci raznovrstnih sterilnih proizvodov. Podjetje ima svoj sedež v Ljutomeru, kjer je tudi proizvodnja, poleg tega pa ima še hčerinska podjetja v Avstriji, Švici in Srbiji ter predstavništva v Belgiji, Rusiji, Švici, Turčiji in Egiptu.

Kot izkušeni izdelovalci sten, stropov in vrat nudijo tako posamezne elemente kot rešitve na ključ oziroma za naročnika projektirajo, instalirajo in validirajo njihove čiste prostore. Ti so sestavljeni iz sten iz aluminija, hpl-a, inoxa ali kerocka, kanalov za ekstrakcijo zraka, stropov, krilnih vrat ter dodatkov, kot so denimo zaščitni bumperji, predajne komore in pohištvo za čiste sobe.

Inovativni in preverjeni izdelki

V svojem razvojnem oddelku raziskujejo in uvajajo novosti na področju kontroliranih območij oziroma tehnologiji čistih prostorov. Njihovi izdelki so narejeni po mednarodno priznanih normah iz področja sterilne tehnologije, glede ognjevarnosti in pohodnosti stropnih elementov pa so certificirani s strani Zavoda za gradbeništvo Slovenije, ZAG. Cleangradove montažne ekipe so izšolane po GMP in SCC**; podjetje deluje v skladu z ISO 9001:2015, ISO 14644, VDI 2083, SCC**, izdelki pa ustrezajo GMP in FDA ter imajo CE oznako.

Vsak element ima svojo serijsko številko, kar omogoča sledljivost. Vsak posamezni panel je v primeru okvare

možno tudi hitro zamenjati. Na celotnem področju Evrope zagotavljajo servis v roku 48 ur in oskrbo z rezervnimi deli.

Trije dejavniki konkurenčnosti

Cleangrad sodeluje z uveljavljenimi evropskimi podjetji, kot so Pfizer, GlaxoSmithKline, Octapharma in Novartis, na trgu pa svojo konkurenčnost nenehno utrjujejo s kakovostjo, fleksibilnostjo, zanesljivostjo in konkurenčnimi cenami. »Našo veliko prednost pred konkurenco predstavljajo predvsem trije dejavniki; rešitve po meri kupca, ki nastanejo v našem lastnem razvojnem centru, in to, da nimamo serijske proizvodnje, kar pomeni bolj kakovostno in natančno izdelavo po meri narejenih izdelkov ter na drugi strani prednost, da lahko delamo več projektov hkrati. Tretji dejavnik pa je naša fleksibilnost. Po eni strani smo dovolj majhni, da se lahko prilagajamo zahtevam svojih kupcev

tako pri izdelkih kot tudi dobavnih rokih, po drugi strani pa dovolj veliki, da lahko realiziramo tudi večmilijonske projekte,« poudarjajo v Cleangradu.

Iščejo nove trge in kadre

Vse povedano se izkazuje v uspešnem poslovanju; leta 2018 so ustvarili okoli 10 milijonov evrov realizacije, kar je podobno kot leto pred tem. Lani so prodrli tudi na nova trga, v Nemčijo in na Madžarsko, ter na teh trgih takoj dosegli enako realizacijo kot na trgih Beneluxa, kjer so prisotni že vrsto let. »Tudi letošnji načrti so usmerjeni v osvajanje novih trgov in pridobivanje novih kupcev, velik poudarek bomo namenili tudi razvoju in iskanju novih kadrov,« še povedo v Cleangradu.

Regijska štipendijska shema za Pomurje: Izobraževanje, skladno s potrebami gospodarstva

PORA je partnerska institucija RRA za Pomurje in odgovorna za področje človeških virov. V obdobju 2017–2022 bo javni zavod PORA nosilec regijske štipendijske sheme za celotno regijo Pomurje na podlagi javnega pooblastila, ki ga je izdalo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Upravičeni delodajalci so javni zdravstveni zavodi, gospodarske družbe in samostojni podjetniki, štipendije pa so lahko povezane s katerim koli izobraževalnim programom. Projekt traja do konca leta 2022; štipendijo naj bi v tem času sofinancirali 180 dijakom ali študentom za vsaj 30 pomurskih podjetij.

Do 70 % sofinanciranje za deficitarne poklice

Konec septembra 2018 je PORA za šolsko leto 2018/19 objavila razpis za delodajalce v Pomurju, da se prijavijo za sofinanciranje kadrovske štipendije, ki so sofinancirane v višini 50 % izplačane štipendije (maksimalno do 30 % minimalne plače), deficitarni poklici (določeni v dokumentu 'Politika štipendiranja 2015–2019') pa lahko pridobijo 70-odstotno sofinanciranje izplačane kadrovske štipendije.

Prijave delodajalcev do konca aprila

»Višino štipendije določijo delodajalci. Štipendira se lahko na vseh nivojih izobraževanja (razen doktorskega študija) in za vse poklice,« povedo v zavodu PORA. Prijave podjetij za sofinanciranje štipendij so možne vse do 30. aprila 2019 oz. do porabe sredstev. Kot še pojasnijo v Zavodu, lahko podjetje pogodbo o štipendiranju sklene tudi med šolskim oz. študijskim letom, vendar je štipendist načeloma upravičen do štipendije od začetka šolskega/študijskega leta.

Delodajalec, ki predstavlja nosilca projekta, mora izpolnjevati pogoje, določene v razpisu, s kadrovskim štipendistom pa sklene pogodbo o štipendiranju za trenutni izobraževalni program. Ta vsebuje obvezne določbe po razpisu, med drugim, da bo delodajalec/štipenditor mesečno izplačeval štipendijo na transakcijski račun štipendista najkasneje do 15. dne v mesecu za pretekli mesec. Kadrovski štipendist je dolžan opraviti delovno prakso pri delodajalcu/štipenditorju v trajanju vsaj en mesec (najmanj 160 ur) v vsakem šolskem/študijskem letu, najkasneje v dveh

mesecih po zaključku štipendirane izobraževanja pa skleniti pogodbo o zaposlitvi na ustreznem delovnem mestu s polnim delovnim časom za najmanj eno leto.

Objavljen tudi že javni poziv 2019/2020

Javni poziv, namenjen zbiranju potreb delodajalcev po kadrovske štipendijah v šolskem/študijskem letu 2019/2020, je objavljen od novembra lani, s ciljem informiranja dijakov in študentov o vseh razpoložljivih kadrovske štipendijah pred izbiro izobraževanja in jih usmeriti k vpisu na izobraževalne programe, ki so skladni s poklicnimi potrebami gospodarstva v regiji.

Potrebo po kadrovske štipendijah lahko prijavi delodajalec s sedežem na območju Pomurja, ki želi prvič podeliti kadrovsko štipendijo v šolskem/študijskem letu 2019/2020.

Več informacij lahko pridobite na spletni strani PORA: <http://www.pora-gr.si/index.php/stipendijska-shema-pomurja>, na e-mail naslovu: info@pora-gr.si ali na telefonski številki 564 82 08.

Več o projektu na nivoju celotne države in o vseh ostalih projektih v okviru sofinanciranja iz evropskih skladov pa najdete na strani www.eu-skladi.si

Najpomembnejši izvozni partnerici Pomurja še naprej ostajata Nemčija in Avstrija

»Pomurska podjetja so izjemno izvozno naravnana, saj izvoz predstavlja skoraj milijardo evrov skupne realizacije,« pravi Robert Grah, direktor Pomurske gospodarske zbornice (PGZ), Nemčija in Avstrija pa predstavljata že več kot polovico celotnega izvoznega trga.

Nina Šprohar

»Vselej iščemo nove možnosti plasmaja opreme na tujih trgih«

»V gospodarski konjunkturi je običajno, da se obseg investicijskih projektov povečuje, tako smo tudi pri nas v zadnjih treh letih zaznali izredno povečanje obsega del in vedno večje ter zahtevnejše projekte tako doma kot v tujini,« pravi Mitja Bensa, direktor podjetja Artex. V zadnjih letih so realizacijo povečali za skoraj 50 odstotkov, hkrati pa se je povečala tudi produktivnost, ki je posledica vlaganja sredstev v razvoj in tehnologijo ter znanje. »V podjetju vidimo možnosti za izboljšave predvsem v dvigu kvalitete in skrajšanju dobavnih rokov, s tem pa se povečuje tudi možnost pridobitve dodatnih naročil. Letos bomo osredotočeni predvsem na ustrezno kadrovsko strukturo in boljšo organizacijo v proizvodnji ter iskanje novih poslovnih partnerjev v razvitem delu Evrope,« doda Bensa.

»Že vrsto let imamo poslovne partnerje v Avstriji, Nemčiji, Hrvaški, Srbiji, na Madžarskem in v Romuniji. Sodelovanje je, še posebej v zadnjih letih, uspešno in nimamo težav s terjatvami, saj vedno gradimo dolgoročni odnos in nudimo kompletno tehnično podporo,« pravi Bensa. Na februarjem sejem logistične opreme LogiMAT v Stuttgartu se bo Artex ponovno sestel s partnerji in pretehtal možnosti za še boljše nadaljnje sodelovanje, hkrati pa, kot pravi Bensa, vselej iščejo nove možnosti plasmaja opreme na drugih razvitih trgih. Trenutno imajo v teku nekaj večjih in nekoliko bolj specifičnih projektov za domače kupce in za nemškega kupca. »Načrtujemo tudi gradnjo prizidka k upravni stavbi, saj zdajšnja ne zadostuje današnjim standardom, ki jih zaposleni pričakujejo od uspešnega podjetja. S hčerinskim podjetjem Linox Solution prav tako izvajamo zahtevne projekte za avtomobilsko in kemično industrijo. Za letošnje leto računamo, da bomo uspeli dvigniti realizacijo za

najmanj pet odstotkov, kar se tiče dobička, pa je le-ta odvisen od trga in davčne politike,« še pove Bensa.

Širjenje distribucije Radenske

Radenska je že vrsto let prisotna na tujih trgih, njihove izdelke pa lahko danes najdemo kar v 21 tujih državah. »Med njimi je ena ključnih prav Avstrija, ki poleg Hrvaške in Italije predstavlja največji izvozni trg,« pravi Alenka Dujanovič, specialistka za odnose z javnostmi v podjetju Radenska. Sodelovanje na avstrijskem tržišču je, trdi, v zadnjih letih stabilno, pri čemer je njihov izziv za nadaljnjo širitev povezan predvsem s prepoznavnostjo blagovne znamke Radenska na trgu vod, kjer prevladujejo močne domače, lokalne blagovne znamke. »Naše aktivnosti so zato ciljno usmerjene predvsem na regije, ki so geografsko in kulturno bližje Sloveniji, saj je tam njihova prepoznavnost večja. Na avstrijskem trgu dobro sodelujemo z lokalnimi distributerji pijač,

Z dvigom kvalitete in skrajšanjem dobavnih rokov se povečuje možnost pridobitve dodatnih naročil, poudarja Mitja Bensa, direktor podjetja Artex.

Radenska se usmerja predvsem na regije, ki so geografsko in kulturno bližje Sloveniji, saj je tam njihova prepoznavnost večja.

Radensko pa lahko najdemo v trgovskih verigah Spar in Rewe. V prihodnje nameravamo to sodelovanje še okrepiti predvsem v smeri širitve distribucije naših izdelkov,« cilje povzame Dujanovičeva in doda, da pri tem veliko stavijo tudi na širitev ponudbe z novimi, kakovostnimi izdelki, ki sledijo trendom – te bodo predstavili v letošnjem letu.

Roto si ne želi biti le dobavitelj, temveč partner

Štefan Pavlinjek, direktor podjetja Roto, pa pravi, da trenutno sodelujejo s kar 52 državami, »eden največjih kupcev je sosednja Avstrija, z mnogimi avstrijskimi podjetji pa sodelujemo tako razvojno kot

Foto: Arhiv Roto

Foto: Arhiv Radenska

v produktih«. S podjetjem KTM so del vsakoletnega razvoja novega motorja za dirko Pariz-Dakar, kjer imajo praktično možnost izkoristiti svoje znanje in opremo za tako zahtevne izdelke. »Za naše kupce si želimo biti ne le dobavitelj, temveč partner, ker v tem slučaju sodelujemo že pri snovanju izdelka, razvoju, testiranju in tudi pri vstopu na trg,« še pove Pavlinjek.

gg

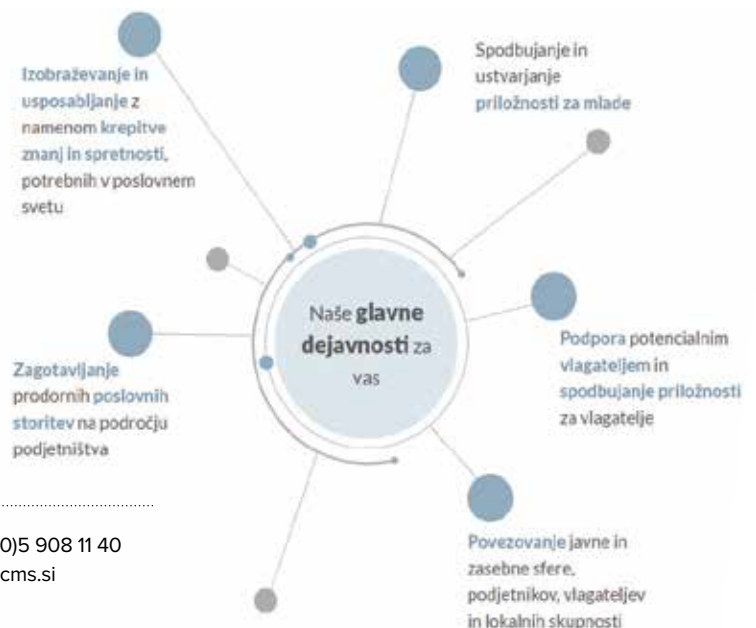
RAZVOJNI CENTER MURSKA SOBOTA

z znanjem in izkušnjami na voljo podjetnikom in potencialnim podjetnikom

Razvoj Pomurja je tesno povezan s podjetji, ki tu delujejo. Za uspešno delovanje podjetij pa je velikega pomena prav razvitost regije. Gre torej za neločljivo povezanost, pri kateri sta sodelovanje in spodbudno okolje ključna.

Prav pri razvijanju in podpori tega vam želimo v **Razvojnem centru Murska Sobota zagotavljati pomoč** – v obliki rednega in ažurnega obveščanja o dejavnostih, razpisih in dogodkih s področja spodbujanja podjetništva in gospodarstva. Da boste **vedno na tekočem o dogajanju v regiji** in širše ter da ne boste poslušali o izgubljenih priložnostih, temveč o njih govorili kot o priložnostih, ki ste jih s pridom izkoristili.

Z veseljem vam bomo tudi **svetovali** na vseh tistih področjih, ki jih pokrivamo s svojimi strokovnimi kadri – pri **prilagoditvi poslovnih načrtov, marketingu in vodenju podjetij, pa tudi pri internacionalizaciji podjetij, razvojnih priložnostih, možnostih investiranja ter državnih spodbudah.**

Zlitje vrhunske japonske tehnologije in slovenske prilagodljivosti

Daihen Varstroj, ki je del japonske grupacije Daihen, trgu ponuja vrhunske rešitve s področja varjenja, ki jih prilagodi posameznemu kupcu.

Lendavsko podjetje Daihen Varstroj je proizvajalec varilnih aparatov, rezalne tehnike in robotskih varilnih sistemov. Ustanovljeno je bilo leta 1964 in letos praznuje 55-letnico delovanja. Na trgu robotizacije je znano po svojih rešitvah s področja varjenja, kjer se ponajbolj z več sto instaliranimi robotskimi sistemi po vsej Evropi. V Lendavi zaposlujejo 160 oseb.

So del japonske globalne korporacije Daihen, ki letos praznuje 100-letnico delovanja. Ta se lahko pohvali z največ registriranih patentov s področja elektroobločnega varjenja na svetu, kar je zasluga dela

več kot 4.200 zaposlenih v celotni korporaciji. V Evropi deluje s treh lokacij, poleg Lendave tudi v Nemčiji (Mönchengladbach in München).

Edini razvijalec in proizvajalec v širši regiji

Svoje konkurenčne prednosti v Daihen Varstroju gradijo na vrhunski japonski tehnologiji in slovenski prilagodljivosti. Stavijo na celovite rešitve s področja rezanja in varjenja, vrhunsko robotsko tehnologijo, ki sloni na izredni natančnosti in zanesljivosti, delovanje po načelih Industrije 4.0. So tako imenovani Single source proizvajalec, kar pomeni, da ena ekipa inženirjev razvija tako varilne izvore kot robote ter programsko opremo, periferne enote, senzoriko in potrošne dele ter gorilnike.

Rast in uspešno poslovanje

V letu 2018 so ustvarili za 14 milijonov evrov prihodkov in pol milijona dobička pred davki. V zadnjih letih (2017–2018) so dodano vrednost na zaposlenega dvignili za 30 odstotkov, prodajo pa za skoraj 20 odstotkov.

Tudi letos nameravajo rasti z dvomestnimi števkami. Zadali so si posodobitve podjetja in izboljšanje učinkovitosti in organizacije dela, vpeljevanje novih izdelkov s področja robotizacije, rezanja (laserski razrez) in inverterjskih varilnih izvorov.

Vpeti v lokalno okolje

V Daihen Varstroju pa ne pozabljajo tudi na razvoj svojega kraja in celotnega Pomurja. Sodiijo med pomembnejše zaposlovalce, sodelujejo z ustanovami in šolami v širši regiji, so sponzorji več lokalnih društev ...

PROMO

Poslovno svetovanje, računovodski servis, in usposabljanje za podjetništvo

mag. Zlatko Erlih, univ. dipl. ekon., direktor podjetja SUN Gornja Radgona, d. o. o.

V podjetju SUN Gornja Radgona, d. o. o., v katerem se ukvarjamo s poslovnim svetovanjem, računovodskimi storitvami in usposabljanjem za podjetništvo, smo 1. februarja praznovali 27 let. V tem času smo ustvarili mnogo stvari, na katere smo z razlogom ponosni in ta energija nas vleče naprej.

Poslovno svetovanje za delujoča podjetja

Danes so naše poslovne vezi na področju svetovanja stkane široko po državi in med našimi odjemalci so tudi največja slovenska turistična podjetja, podjetja s področja živilskopredelovalne industrije, s področja kovinsko predelovalne industrije in podjetja iz t. i. avtomobilskega grozda, ki z našo pomočjo uspešno prijavljajo svoje projekte za pridobitev subvencij. Mi poskrbimo za obveščeno in pripravo na prihajajoče razpise ter skupaj pripravimo kakovostne in uspešne vloge.

Poslovno svetovanje za 'start-up' podjetja

Poslovno svetovanje 'start up' podjetjem in predvsem posameznikom, ki pri reševanju težave svoje brezposelnosti iščejo izhod v podjetništvu, je eden temeljev, na katerem je nastala odločitev o ustanovitvi podjetja SUN Gornja Radgona, d. o. o. in temu dodajamo t. i. 'after care' svetovanje.

Kakovosten računovodski servis z davčnim svetovanjem

Računovodske storitve in finančno svetovanje sodita v področje utečenega dela podjetja, zanje pa poskrbi naša ekipa dobro usposobljenih sodelavk, ki svoje znanje nenehno posodablja.

Našo odličnost kaže tudi trikratna zaporedna uvrstitev med prve tri najboljše servise na izboru za NAJ RAČUNOVODSKI SERVIS.

Na poti k dvigu kakovosti svojih storitev 6 let uporabljamo E-računovodstva, svojo kakovost pa utrjujemo s pridobljenim standardom izvajalca računovodskih storitev pri Zbornici računovodskih servisov.

Usposabljanje za podjetništvo

Ker smo bili na začetku zelo močno vezani na pomoč novo nastajajočim podjetjem, smo pripravili številne delavnice, ki so tej ciljni skupini odpirale vpogled v področja posameznih podjetniških poslovnih funkcij.

Mladi in podjetništvo – v preteklosti

Že leta 1994 smo prvič testno poskusili z uvajanjem kulture podjetništva in podjetnosti med mlade osnovnošolce in pripravili priročnike ter delovne zvezke. Usposobili smo malo četo mentorjev in smo pionirji uvajanja podjetništva v osnovne šole. Program podjetniških krožkov v osnovnih šolah po Sloveniji smo izvajali vse do leta 2005. In končno, program 'Podjetniški krožek za osnovnošolce' smo prodali Republikli Črni gori, ki je na osnovi naše strokovne literature pripravila izbirni predmet 'Podjetništvo'.

In danes – priprava mladih za podjetništvo

Podjetje SUN, d. o. o. je v letu 2017 pripravilo prijavo na razpis Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in bilo skupaj s projektnimi partnerji izbrano za izvajanje projekta 'Mladi podjetniki – s podjetniškim usposabljanjem do uspešnega podjetja'. Namen projekta je organizirati in izvesti program usposabljanj za ciljno skupino mladih brezposelnih oseb, starih od 15 do vključno 28 let, vpisanih v evidenco Zavoda RS za zaposlovanje, ki imajo stalno prebivališče v vzhodni kohezijski regije Slovenije in jih preko strokovnega preverjanja poslovne ideje pripeljati do utemeljene ustanovitve podjetja.

Sun d. o. o.

Vrtna ulica 22, 9250 Gornja Radgona

T: +386 (0)2 564 30 10

F: +386 (0)2 564 30 10

E: info@sun.si

www.sun.si

Ali se še spleča čez mejo po boljšo plačo?

»Gospodarska moč pomurske regije se krepi in trenutno beležimo upad števila brezposelnih na najnižjo raven v zadnjih dvajsetih letih. Rast zaposlovanja je tako trčila ob zgornji zid razpoložljivega števila iskalcev zaposlitve,« pravi Robert Grah, direktor Pomurske gospodarske zbornice (PGZ).

Nina Šprohar

»Velik izziv predstavlja digitalizacija poslovanja, še večji pa zagotavljanje ustreznega števila kvalificiranih kadrov. Tu je zelo pomemben izobraževalni sistem: na eni strani imamo potrebe gospodarstva po specifičnih poklicih, na drugi strani pa pomanjkanje ustreznih izobraževalnih programov – nujna je vzpostavitev vajeniških programov izobraževanja,« meni Grah.

Neugodna struktura brezposelnih

Na Območni službi Zavoda za zaposlovanje Murska Sobota beležijo ugodna gibanja. »V oktobru 2018 je bilo na Območni službi Murska Sobota 37.657 delovno aktivnih prebivalcev, kar je za 833 oseb oziroma 2,3 odstotka več kot oktobra 2017 (v Sloveniji za 3,2 odstotka več). Stopnja registrirane brezposelnosti je oktobra 2018 znašala 12,4 odstotka (v Sloveniji 7,9 odstotka). V primerjavi z oktobrom 2017 se je stopnja registrirane brezposelnosti na tem območju znižala za 1,6 odstotka (v Sloveniji se je znižala za 0,9 odstotka). Konec decembra 2018 smo beležili 6.356 registriranih brezposelnih oseb, kar je za 788 oseb oziroma 11,0 % manj kot decembra 2017 (v Sloveniji za 7,7 % manj),« opaža Stanislava Perčič, direktorica območne službe.

»Kljub ugodnim kazalnikom beležimo izredno neugodno strukturo brezposelnih oseb. Tako imamo 50,2 odstotka žensk, 44,9 odstotka starejših od 50 let, 54,9 odstotka dolgotrajno brezposelnih, 28,4 odstotka invalidov (v Sloveniji je delež 17,4 odstotka) ter 40,2 odstotka takšnih ljudi z osnovnošolsko izobrazbo,« pojasnjuje.

»Priliva mladih z ustreznimi kompetencami ne bo«

V obdobju od januarja do decembra 2018 so delodajalci Območni službi Murska Sobota sporočili 6.081 prostih delovnih mest, v enakem obdobju leta 2017 pa 5.691, kar predstavlja 6,5 odstotka več prostih delovnih mest (PDM). Največ prostih delovnih mest je bilo objavljenih v predelovalnih dejavnostih, gradbeništvu, izobraževanju, zdravstvu in socialnem

varstvu, trgovini, vzdrževanju ter gostinstvu. »Rast zaposlenosti je napovedana tudi za naslednje leto in predvideva povečanje za 2,1 odstotka,« pravi Perčičeva.

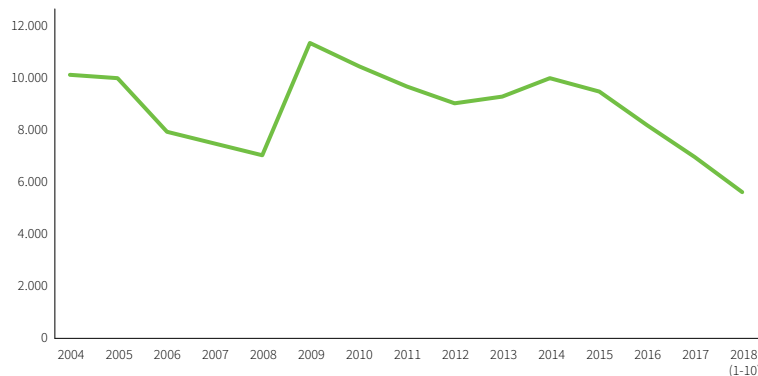
S programi aktivne politike zaposlovanja želijo povečati zaposlenost brezposelnih oseb, vplivati na odpravo strukturnih neskladij ter omogočiti brezposelnim osebam, da si pridobijo znanja, kompetence in spretnosti, ki so potrebne na trgu dela. »V letu 2018 smo v Pomurju v okviru APZ v programe zaposlovanja vključili 3.197 oseb,« še pove Perčičeva.

Veliko povpraševanja in (pre)malo primernih kandidatov

»Podjetja potrebujejo veliko število novih sodelavcev, zato so pogoji naklonjeni kandidatom. Praktično ni več področja, na katerem podjetja ne bi imela težav s pridobivanjem primernih kandidatov,« pravijo v zaposlitveni agenciji Adecco. V Pomurju se podjetja soočajo s podobnimi izzivi kot drugje po Sloveniji, poleg tega pa je zaradi bližine Avstrije veliko konkurence tujih podjetij. »Nekateri kandidati iščejo priložnosti v podjetjih v Avstriji, ki lahko ponudijo boljše pogoje. Podjetja v Pomurju pa iščejo večje število delavcev v proizvodnji, najrazličnejše tehnične

Natalija Rebrica iz Pomurskih mlekarne anomalije vidi že v izobraževalnem sistemu. »Mlekarske šole v Sloveniji več ni, zato smo uvedli sistem mentorstva, kjer se mlajši sodelavci učijo mlekarstva od starejših kolegov,« pojasni.

Število registriranih brezposelnih

kadre, zaposlene za delo na gradbiščih, voznike in prodajalce,« še dodajo.

Varis Lendava ustanavlja lastno akademijo

»Gradbeništvo še vedno velja za predvsem moško panogo, pri nas pa se trudimo, da na različne načine, recimo z izobraževanjem in zaposlitvami, tradicionalno moška delovna mesta zasedajo ženske,« pravi Sabina Sobočan, direktorica podjetja Varis Lendava. Poleg uravnoteženosti med spoloma dajejo velik poudarek tudi politiki raznolikosti in multikulturalnosti. »Novim kadrom omogočamo hitro prilagoditev novemu delovnemu in družbenemu okolju. K temu je pripomogel tudi program mentorstva, s katerim prenašamo znanje s starejših na mlajše. Znanje na mlajše prenašamo tudi tako, da smo mentorji različnim dijakom in študentom pri pripravi seminarskih, diplomskih in magistrskih nalog,« pojasni Sobočanova. Zaradi širjenja poslovanja se soočajo s pomanjkanjem kadrov, zato zdaj vzpostavljajo lastno akademijo. »V okviru akademije bomo izvajali interna usposabljanja, pozornost pa bomo namenili predvsem karierni in osebnostni rasti vsakega posameznika,« še doda Sobočanova.

Tudi v podjetju Roto se soočajo s pomanjkanjem delovne sile. »Zaradi bližine ljudje odhajajo v Avstrijo.

Foto: Depositphotos

Problem je, da na prodajni strani ne moremo dvigovati cen in tudi stroški dela so v Sloveniji veliki,« pove direktor podjetja Roto, Štefan Pavlinjek. [gg](#)

Iztok Polanič, predsednik uprave v podjetju Pomgrad, opaža, da je eden izmed ključnih izzivov zagotovo pomanjkanje ustreznega tehničnega kadra, s čimer se, po njegovem mnenju, soočajo praktično vsa gradbena podjetja v Sloveniji.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

KOMPETENCE
TPK 2018 - 2022

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Javni razpis pridobivanja temeljnih poklicnih kompetenc v letih 2018 do 2022 ponuja nove priložnosti z BREZPLAČNIMI

TEČAJI TUJIH JEZIKOV

(nemščina, angleščina, francoščina, italijanščina, španščina ...)

TEČAJI RAČUNALNIŠTVA

(osnovni računalniški tečaji, Excel, PowerPoint, socialna omrežja, mobilne aplikacije ...)

TEČAJI PO MERI

(komunikacija, zdrav življenjski slog, trajnostni razvoj, energetika, e-bančništvo ...)

PRIPRAVE NA CERTIFICIRANJE VAŠEGA ZNANJA

(iz tujih jezikov, računalništva, ZUP-a ...)

Ne oklevajte in zgrabite izobraževalno priložnost ter priložnost osebne rasti. Izobraževanje je namenjeno zaposlenim in iskalcem zaposlitve. Prednost pri vključitvi imajo starejši od 45 let s končano največ štiriletno srednjo šolo. Vključite se lahko na lastno pobudo ali na pobudo vašega delodajalca.

Konzorcijski partnerji projekta:

Ljudska univerza Murska Sobota | 02 536 15 63, www.lums.si

Ljudska univerza Lendava | 02 578 91 92, www.lulendava.si

Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona | 02 564 87 14, www.lu-gradgona.si

Lokalna razvojna fundacija za Pomurje | 02 538 13 54, www.lrf-pomurje.si

Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer | 02 585 87 10, www.gfml.si

Pomembni v Evropi in nepogrešljivi v lokalnem okolju

Varis Lendava je eden najboljših proizvajalcev gotovih kopalnic v Evropi. Preteklo leto so zaključili uspešno, realizirali so tudi precej obsežno naložbo v modernizacijo in optimizacijo razvojno-logističnega centra. Načrtujejo še kar nekaj investicij, širjenje pa prinaša tudi potrebo po novih kadrih. V Pomurju so pomemben zaposlovalec in podpornik.

V podjetju Varis Lendava so v 41 letih delovanja izdelali več kot 90.000 kopalnic, med drugim so opremili hotele, kot so Sheraton, Hampton by Hilton, Novotel, Motel One, Intercity, Holiday Inn, Hiex, Scandic in Steigenberger. Gotove kopalnice pa niso edini prepoznavni produkt podjetja; sem sodijo še dizajnerski radiatorji ter betonski elementi za skate parke in pump track steze – posebni poligoni, namenjeni kolesarjem in rolkarjem. V letu 2018 so končali z razvojem novega izdelka, in sicer žarne stene, namenjene za pokopališča. Intenzivno pa delajo tudi na razvoju lesenih kopalnic.

Večino izvozijo v Nemčijo

Skupina Varis zaposluje 257 ljudi. Skoraj tri četrtine svoje proizvodnje izvozijo v Nemčijo, kjer imajo že 15-odstotni tržni

delež. Prisotni so še v Švici, Avstriji, na Hrvaškem, Madžarskem, Danskem, Švedskem, Sloveniji ... Njihova vizija pa je postati vodilni evropski proizvajalec gotovih kopalnic za vse vrste objektov.

V načrtu so nove investicije

V prihodnosti ima podjetje v načrtu kar nekaj investicij, pri tem pa bodo morali zadostiti novim kadrovskim potrebam. »Zaradi širjenja poslovanja imamo pomanjkanje kadrov, zato vzpostavljamo lastno akademijo, v okviru katere bomo izvajali interna usposabljanja, pozornost pa namenili karierni in osebnostni rasti vsakega posameznika. Takoj bi zaposlili 25, 30 delavcev, predvsem keramičarje, monterje, zidarje, pleskarje, elektroinštalaterje, ključavničarje, inštalaterje in delavce brez poklica za delo v betonarni,« pravi direktorica Sabina Sobočan. V Varisu pa so preteklo leto zaključili z naložbo v modernizacijo in optimizacijo razvojno-logističnega centra v višini 1,1 milijona evrov.

Vedno korak pred konkurenco

Svoj uspeh v Varisu pripisujejo temu, da so vedno korak pred konkurenco, srce podjetja pa so njihovi zaposleni. »Vemo, da vsak

»Trudimo se, da smo korak pred konkurenco, srce podjetja pa so naši zaposleni,« pravi Sabina Sobočan, direktorica Varisa Lendava.

hodi v službo zato, da si zasluži plačo, ob tem pa je vendar pomembno tudi zagotavljanje varnosti. Torej, da delavec ve, da so plačani vsi prispevki, da prejme regres za letni dopust, da bo prejel nagrado za poslovno uspešnost preteklega leta in ob koncu leta še božičnico, med letom in ob koncu leta pa dobijo izplačan tudi dodatek za prisotnost,« poudarja Sobočanova.

Dejavni v svoji občini

Občina Lendava ima bogato gospodarsko tradicijo, za razvoj gospodarstva pa ima pomembno vlogo tudi geografska lega – tromeja med Slovenijo, Madžarsko in Hrvaško. »V času velikega pomanjkanja delovne sile, še posebej za delo v gradbeništvu, je namreč obmejni položaj s Hrvaško in z Madžarsko pomembna prednost za naše podjetje,« pravi sogovornica. Poudarja tudi, da je zanje poleg heterogenosti v podjetju pomembna tudi večja heterogenost na ostalih področjih. Zato so vsako leto pokrovitelj maturantskega plesa dvojezične srednje šole Lendava, podpirajo tudi različne športne klube in športne, kulturne in druge dogodke.

Prodirajo v tujino, doma pa mladim omogočajo zaposlitev

Lendavsko podjetje VIRS je lansko leto zaključilo zelo uspešno. V ožjem in vse bolj tudi širšem okolju je vedno bolj prepoznavno – tudi kot atraktiven delodajalec. Poleg zastopstev varilne opreme veliko vlagajo tudi v lasten razvoj, v lokalnem okolju pa uspešno sodelujejo s šolami in fakultetami.

Začetki podjetja VIRS, d. o. o. segajo v leto 2002, pod sedanjim imenom pa deluje od registracije v letu 2004. Takrat so se ukvarjali predvsem z zastopstvi renomiranih proizvajalcev varilne in rezalne opreme. Danes dejavnost podjetja zajema tudi ponudbo rešitev za avtomatizacijo in robotizacijo varjenja. »To je plod lastnega znanja in razvoja. V ta namen smo v zadnjih letih v širitev kapacitet in opreme namenili okoli 1,5 milijona evrov,« povedo v podjetju, ki trenutno zaposluje 35 oseb.

Dolgoletne izkušnje in stalno izpopolnjevanje

»Naša največja konkurenčna prednost so znanje in dolgoletne izkušnje na področju varjenja, rezanja in gradnje strojev. Kupci so v nas prepoznali kot kompetentnega partnerja in se radi vračajo. Sodelujemo tudi z najbolj znanimi proizvajalci v kovinskopredelovalni dejavnosti,« pove direktor podjetja Renato Pahor. V zadnjih letih so poslovanje razširili tudi na sosednje države, v katere vse več izvažajo.

»Svoje rešitve avtomatizacije in robotizacije ves čas izpopolnjujemo in kupci imajo možnost integracije naših rešitev v svoje poslovne sisteme, kar je v skladu s smernicami Industrije 4.0. S pomočjo dodatne programske opreme (WeldCockpit), ki je plod našega lastnega razvoja, lahko kupci na naših rešitvah varjenja med drugim spremljajo učinkovitost dela,« še pove sogovornik. Za nemalo strank so z leti postali sistemski partner in nekatere rešitve razvijajo skupaj z njimi ali po njihovih željah. Zadnjih nekaj let so uspešno predali v

Proizvodnja velikih robotskih aplikacij za adaptivno varjenje.

uporabo kar nekaj inteligentnih aplikacij s t.i. adaptivnim varjenjem.

2018 eno najuspešnejših, v 2019 bodo izobraževali nove zaposlene

Leto 2018 je bilo za podjetje eno najuspešnejših. Ustvarilo je 8 milijonov evrov prihodkov, kar predstavlja skoraj 70-odstotno rast glede na leto 2017. Večji del dobička so reinvestirali v širitev kapacitet in opreme za potrebe razvojnega oddelka. Glede na rast tržnega deleža na področju avtomatizacije in robotizacije varjenja in rezanja tako v Sloveniji kot v sosednjih državah, trenutno že pripravljajo projektno dokumentacijo za nadaljnjo širitev proizvodnih prostorov.

»V zadnjem času se nam je pridružilo kar nekaj novih sodelavcev. Da bodo nekega dne lahko postali kompetentni, je naša naloga, da znanje postopno prenašamo na mlajšo generacijo,« poudarjajo pomen izobraževanja, ki ga imajo v načrtu za letošnje leto.

Za razvoj lokalnega okolja

Podjetje VIRS zaposluje veliko mladih inženirjev tehničnih smeri in na ta način pomaga pri vračanju mladih v Pomurje po zaključku študija. V zadnjih letih so se odločili za štipendiranje študentov strojništva in elektrotehnike, saj se tudi sami soočajo z izzivi pri iskanju novih sodelavcev. V lokalnem okolju sodelujejo s tehničnimi šolami in fakultetami. »Pomagamo jim pri definiranju kadrovskega potreb gospodarstva v našem okolju. Z veseljem sprejemamo tudi dijake in študente, ki prihajajo k nam na obvezno praktično usposabljanje. Upam, da na tak način prispevamo k razvoju Pomurja in k boljšemu življenju ljudi v njem,« zaključuje direktor podjetja.

Nekdaj zapostavljena regija počasi postaja mogočna turistična sila

Krovna turistična organizacija v Pomurju je v sklepni fazi nastanka predvsem na pobudo Odbora za turizem pri Pomurski gospodarski zbornici. Ta je že pripravil osnutek delovanja in upravljanja regionalne destinacijske organizacije (RDO), za zdaj pa to funkcijo opravljajo posamezni lokalni turistično informacijski centri (TIC), društva in zavodi.

Nina Šprohar

Tropski vrt v Dobrovniku

Elizabeta Horvat iz Zavoda za okolje in turizem Dobrovnik pravi, da letno sprejmejo približno 60.000 gostov, večinoma tujcev. Prevladujejo Madžari, Avstrijci in Hrvati, sledijo pa Rusi, Francozi, Belgijci in Nemci. »Naša najstarejša turistična destinacija je Bukovniško jezero z energetskimi točkami, Vidovo kapelico, Vidovim izviro, pravljicnim in pustolovskim parkom, ki ponujajo aktivnosti vsem ciljnim in starostnim skupinam,« pove Horvatova. V Hiši rokodelstev lahko obiskovalci preizkusijo svoje rokodelske sposobnosti in ustvarjajo z glino, ličjem, šibjem in drugim. »Dve destinaciji sta edinstveni v Evropi. Prva je tropski vrt podjetja Ocean Orchids z rastlinjakom, kjer letno vzgojijo okoli dva milijona orhidej. Druga pa je Učna pot Sonce in planeti, ki v naravi prikazuje velikosti in medsebojne razdalje planetov v pravih razmerjih,« izpostavi Horvatova. Za privabljanje gostov uporabljajo različne pristope. »Udeležujemo se sejmov, kot so Alpe Adria, Potovanje Budimpešta, Agra, predstavljamo se na stojnicah po Sloveniji, svoje destinacije promoviramo v tiskanih medijih in na spletu ter ljudi obveščamo o novostih po elektronski pošti,« pojasni Horvatova. Doda še, da za podjetja in skupine izvajajo tudi team buildinge ter oddajajo prostore za piknik na Bukovniškem jezeru, za večje skupine pa naročijo tudi dostavo koles, če gosti želijo.

»Želimo si še več povezovanja deležnikov in znamenitosti«

V Gornji Radgoni, mestu sejmov in penine, največ obiskovalcev opažajo na gradu Negova, v Domu penine ter v muzeju Špital. »Gostom ponujamo tudi vodene ogled Gornje Radgone in Bad Radkersburga (avstrijske Radgone), pogosto pa se odločajo tudi za voden ogled gradu Negova, v katerem je uradno

središče Svetovne zveze za fotografsko umetnost,« pojasnijo v enoti TIC Gornja Radgona. »V muzeju Špital pa si obiskovalci lahko ogledajo razstavo Radgonski mostovi in spoznajo geološke značilnosti, arheološke zanimivosti ter etnološko in umetniško dediščino zahodnega dela štajerskega Pomurja,« pravijo. Kakšni so načrti za prihodnost turizma v Gornji Radgoni? »Povpraševanje z leti narašča, zato si želimo še več povezovanja deležnikov in znamenitosti ter nadaljnji razvoj kulturnega, vinskega in gastronomskega turizma,« še pojasnijo.

Precejšnje zanimanje, a veliko možnosti za izboljšavo

»V občini Veržej med najbolj obiskane destinacije sodijo Babičev mlin na Muri, čebelarški muzej Tigeli in Rokodelski center,« pravi Ivan Kuhar iz Centra DUO. Trenutno so največji ponudnik Terme Banovci ter Penzion Mavrica, a se z vsakim letom veča tudi ponudba manjših prenočitvenih kapacitet. »Gostje nas obiščejo zaradi bogate ponudbe, tradicije,

Regija se lahko pohvali z dvema edinstvenima destinacijama v Evropi - tropskim vrtom Ocean Orchids in Učno potjo Sonce in planeti.

Foto: Center DUO

prepoznavnosti in kvalitete storitev,« meni Kuhar, a doda, da kljub precejšnjemu zanimanju opaža veliko možnosti za izboljšavo. »Manjka skupna promocija, saj Pomurje kot celota še vedno nima krovne turistične organizacije, povezovanje na mikrolokacijah pa šepa. Po svojih zmožnostih se trudimo opravljati delo TIC, a ta, vsaj zaenkrat, še ni naše osnovno poslanstvo,« še razloži.

Reklama od ust do ust se v Razkrižju obrestuje

V Razkriškem kotu goste navdušuje prazgodovinska naselbina Gradišče na Šafarskem. »V okviru tega projekta je Občina Razkrižje v sodelovanju z domačim Turistično narodopisnim društvom Razkrižje (TNDR) in pod strokovnim nadzorom Pomurskega muzeja Murska Sobota postavila rekonstrukcijo identičnega naselja, kot je bilo pred 5.500 leti, domačini pa za napovedane skupine v živo uprizorijo življenje takratnih prebivalcev,« pojasni Tadeja Ivanušič iz TIC Razkrižje. Gostje radi obiskujejo tudi znameniti Ivanov izvir, biser naravne dediščine, od katerega se ljudje dalje sprehodijo do izvira Ščavnice oziroma Murice v Muro. »Mnogi verjamejo v zdravilno moč te izvirske vode, ki naj bi pripomogla k dobremu vidu, odpravi golšavosti in boljšemu splošnemu počutju,« pravi Ivanušičeva in doda, da za napovedane goste organizirajo prikaz ljudskih verovanj, povezanih z Ivanovim

Foto: TIC Razkrižje

Napovedani gosti si lahko ogledajo tako uprizoritev življenja pred 5.500 leti kot prikaz ljudskih verovanj.

izvirom, ki ga odigrajo v razkriškem dialektu. Ob poti se nahajajo zdravilne energijske točke in redke drevesne sorte, opaziti pa je tudi mesta, kjer so dejavni bobri. »Na ulici muzejev na Šafarskem pa se nahajajo čevljarški in dimnikarski muzej, stara mlatilnica in prikaz kopanja studencev ter žganjekuha na star način,« še pripomni Ivanušičeva. Zanimanje je, kot pravi, ravno takšno, kakršnega obvladujejo, saj se s turizmom ne ukvarjajo profesionalno, temveč ljubiteljsko, na prostovoljni bazi in v okviru TNDR. Vseeno pa občasno natisnejo zgibanke in brošure, ki zajemajo celotno turistično ponudbo Razkriškega

GALEX d. o. o. – Strokovnost in prilagodljivost v sozvočju z naravnim okoljem Pomurja

Podjetje Galex d.o.o. je prepoznavno po kvalitetnih, varnih ter učinkovitih zeliščnih in kozmetičnih izdelkih, prehranskih dopolnilih in medicinskih pripomočkih.

Ponujamo storitev **primarnega in sekundarnega pakiranja zdravil** v skladu z veljavnim certifikatom dobre proizvodne prakse za zdravila (GMP certifikat) ter storitev razvoja, proizvodnje, primarnega in sekundarnega pakiranja čajev, prehranskih dopolnil, kozmetike in medicinskih pripomočkov v skladu z vašimi željami in potrebami. Nudimo tudi **kapsuliranje** praškastih surovin v različne vrste trdnih kapsul (želatinske ali HPMC-veganske). Pomagamo vam pri **razvoju** prehranskih dopolnil v obliki kapsul od idejne faze do končne izdelave. Svojim strankam ponujamo kakovostne storitve v nadzorovanem okolju dobre proizvodne prakse za zdravila, visoko stopnjo prilagodljivosti ter konkurenčne cene. Podjetje Galex je imetnik EU certifikata GMP (**dobre proizvodne prakse za zdravila**) in s tem pod stalnim nadzorom nacionalne agencije za zdravila in medicinske pripomočke, kot tudi drugih tujih agencij za zdravila in poslovnih partnerjev.

kota in se predstavljajo na sejmih in gostovanjih po Sloveniji. »Verjamemo v reklamo od ust do ust, ki se nam obrestuje,« pravi Ivanušičeva, velik obisk pa beležijo tudi na tradicionalnih prireditvah, kot so pohod Pomlad v prleških goricah, prireditev Pozdrav jeseni in predstava Božična noč pri Ivanovem izviru. »Kljub relativni majhnosti območja in umeščenosti v 'Razkriški kot' med reko Muro in slovensko-hrvaško mejo je Občini Razkrižje uspelo postati pomemben dejavnik povezovanja na stičišču dveh sosednjih narodov. Na turističnem področju želimo v okviru projekta Razkriški kot aktivirati še večje število ponudnikov z različnih področij, v sodelovanju z občino Črenšovci pa ponovno zgraditi brod čez reko Muro za kolesarje in pešce. Hkrati bi brod predstavljal tudi povezavo z vinskimi turističnimi cestami na levem in desnem bregu reke Mure ter povezavo z Medžimurskimi vinskimi cestami, primeren pa bi bil tudi za prevoz za potrebe obdelave zemljišč, ki jih imajo prebivalci tako na levem kot na desnem bregu Mure,« povzame Ivanušičeva.

V Murski Soboti stavijo na turistične pakete

V TIC Murska Sobota opažajo, da današnji turisti povprašujejo predvsem po doživetjih - želijo si aktivnosti, v katerih celostno izkusijo pristnost lokalnega okolja, domačo kulinariko in edinstvene turistične

atrakcije mesta. »Prav to so razlogi, da v Murski Soboti poleg čudovitih kulturnih znamenitosti povprašujejo tudi po enogastronomski ponudbi in urbanih doživetjih,« meni direktorica Brigita Perhavec. Največja naložba v razvoj turizma je ureditev brežin in okolice Soboškega jezera, kjer se aprila 2019 odpira piramidni paviljon Expano, ki je leta 2015 predstavljal Slovenijo na svetovni razstavi EXPO 2015. Jeseni 2018 se je ob jezeru odprl tudi sodoben motorični park, za športne navdušence pa omogočajo še rafting po reki Muri, polet s toplozračnim balonom, panoramski polet z bližnjega športnega letališča Rakičan nad pomursko

Današnji turisti si želijo aktivnosti, v katerih celostno izkusijo pristnost lokalnega okolja, domačo kulinariko in edinstvene turistične atrakcije mesta.

Foto: Zavod Dobrovnik

Sredi neokrnjene prleške narave vas pozdravlja in v svoj objem vabi hotel BIOTERME**** – prvi in trenutno še edini hotel v Pomurju, ki se ponaša z evropskim znakom za okolje EKO MARJETICA. Hotel ponuja 68 sob, opremljenih s pohištvo iz naravnega lesa in nudijo vse potrebno udobje bivanja. V okviru hotela je gostom na voljo Termalni park s skupno 600 m² pokritih vodnih površin, ki so na voljo skozi celo leto, in dodatnih 1.400 m² vodnih površin v poletnih mesecih. Prav tako je nepogrešljiv tudi svet savn, ki obiskovalce vabi še posebej v zimskih mesecih.

Novost v ponudbi Bioterme, glamping Sončna dolina Bioterme, je elegantno asimiliran z okoliško naravo. Zajema 22 glamping vil in 11 glamping šotorov. Vse glamping enote so elegantno opremljene z notranjo opremo, ki omogoča kakovostno bivanje. Dodano vrednost zagotavlja možnost koriščenja lesene kadi z geotermalno vodo in wellness objekt z infrardečo in finsko savno, ki se lahko uporabi v obliki individualnega najema. V toplejših mesecih je gostom na voljo še biološki plavalni bazen. Glamping Sončna dolina Bioterme je idealna izbira za preživljanje prostega časa z družino, romantični oddih v dvoje ter sproščanje telesa in duha.

Lokalna enogastronomija je pomemben del pričakovanja vsakega obiskovalca, poudarjajo v TIC Murska Sobota.

ravnico ter kolesarjenje ali pohodništvo. »Gosti se odločajo tudi za vožnjo z brodom ali kočijo, posebej pa velja omeniti kulinarična doživetja v šunkarni Kodila, Gostilni Rajh in v Hranilnici prekmurskih dobrot v središču mesta, kjer obiskovalci okusijo prekmursko kulinariko butičnih lokalnih ponudnikov. Lokalna enogastronomija je vsekakor pomemben del pričakovanja vsakega obiskovalca. Ljubitelji piva se ustavijo na pivskem doživetju v lokalni Pivnici Zvezda ali v baru Bunker, opremljenem v postapokaliptičnem steampunk stilu,« povzame Perhavčeva. Dogodki potekajo čez celo leto, najbolj odmevni so festival

Foto: Center DUO

Soboški dnevi, festival sodobnega plesa Fronta, Festival prekmurske gibanice in šunke in Sočna vilica, jeseni pa Noč čarovnic v dvorcu Rakičan. »Znani smo tudi po sejmi, v zimskih mesecih pa obiskovalce privablja praznično okrašeno mesto z drsališčem, stojnicami rokodelcev, pestrim zabavnim programom ter vabljivo kulinarično ponudbo,« doda. S kakšnimi strategijami privabljajo goste? »Z različnimi turističnimi paketi – Doživi Pomurje, ki bodo objavljeni na naši novi spletni strani Visit Murska Sobota ter se bodo skozi celo leto oglaševali po različnih domačih in tujih medijih. Vsak izlet ali počitnice pripravljamo individualno in povsem prilagojeno povpraševanju ter željam obiskovalcev - za pare, družine z otroki, prijatelje, kot tudi za večje ali manjše organizirane skupine. Turistični paketi vsebujejo pristna doživetja lokalne kulinarike in vin, domačnost tradicionalnih obredov in običajev Pomurja, izkušnja neokrnjene lepote narave, pa tudi nove turistične atrakcije, ki pritegnejo nove obiskovalcev,« pravi Perhavčeva in doda, da Murska Sobota postaja vse bolj obiskana in priljubljena destinacija, v naslednjih letih pa načrtujejo aktivno promocijo tako doma kot v tujini.

Ljutomer si želi postati zelena destinacija

Na občini Ljutomer pravijo, da je turistom najbolj privlačna znamenitost zagotovo Jeruzalem, naselje na vrhu griča sredi Ljutomersko-Ormoških goric,

Razvito za udobje!

www.planika.si facebook.com/PlanikaTrekking

Planika
TREKKING

strnjeno okrog Marijine cerkve iz 17. stoletja. »Sledijo Bioterme Mala Nedelja, okolju prijazen hotel, zgrajen po konceptu eko marjetice, njegova posebnost pa je pitna termalna voda, ki je priporočljiva za ljudi z želodčnimi težavami in visokim pritiskom. V neposredni bližini hotela se nahaja Glamping Sončna dolina Bioterme z vilami in šotori sredi neokrnjene narave,« pravijo na občini Ljutomer. Mesto Ljutomer samo predstavlja osrčje Prlekije, poleg lepo obnovljenih trgov in ohranjene arhitekture ima mesto že stalno razstavo likovnih del Anteja Trstenjaka, lončarsko delavnico Žuman, Enoteko, kjer so na enem mestu zbrana izjemna vina okoliških vinarjev, lepo obnovljeno cerkev sv. Janeza Krstnika, Muzej Ljutomer s tremi stalnimi muzejskimi zbirkami, muzej Ljutomerski kasač in dva mestna parka. »Sicer pa destinacija navdušuje vse ljubitelje narave, krajine, kulturnega bogastva in vinsko-kulinaričnih dobrot, ki zadovoljijo še tako zahtevnega gosta,« pripomnijo. Poleg aktivnega delovanja turistično-informacijskih centrov v mestu Ljutomer in na Jeruzalemu se destinacija predstavlja preko sodobnih spletnih orodij, promocijskih katalogov ipd. »Odlični ambasadorki naše občine so tudi obrtniki, podjetniki, domači pridelovalci s svojimi tipičnimi kulinaričnimi produkti in gostinci, ki ohranjajo pristno prleško kulinariko,« pravijo na občini in dodajo, da sledijo viziji vzpostavitve ponudbe trajnostnega zelenega turizma. Leta

2017 so pridobili bronasti znak Zelene sheme slovenskega turizma in se pridružili elitni skupini destinacij ter ponudnikov v tej shemi. »Želimo si postati znani kot zelena, ekološko ozaveščena destinacija za sprostitvev in aktivni oddih, doživljanje kulture in tradicije, raziskovanje podeželja, za uživanje ob vinih in pristni kulinariki ter za doživljanje edinstvenega prleškega gostoljubja,« zaključijo. **gg**

»Odlični ambasadorki naše občine so obrtniki, podjetniki, domači pridelovalci s svojimi tipičnimi kulinaričnimi produkti in gostinci, ki ohranjajo pristno prleško kulinariko,« pravijo na občini Ljutomer.

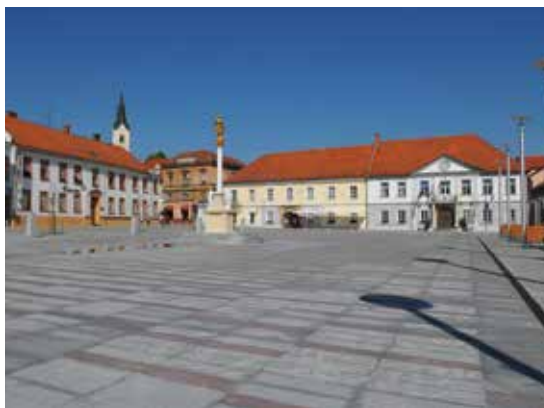

Foto: Občina Ljutomer

**Podjetje Moda Mi&lan d. o. o. in
blagovna znamka Morro SARTORIALE -**

OBLEKA PO VAŠI MERI

Obleke po meri Morro Sartoriale so izpoved posameznikove osebnosti. Možnosti personaliziranja obleke so neskončne, a dejstvo je eno: obleka se bo do popolnosti prilagajala obliki vašega telesa in poudarila vaše prednosti. Posvečajo se detajlom in vsak kraj prilagodijo posamezni stranki za vse priložnosti.

Oblikujejo, krojijo in šivajo jih v slovenskem podjetju Moda Mi&lan, d. o. o. v Gornjih Petrovcih. Njihove prioritete so jasne: dizajn, konstrukcija, vrhunska tkanina, tehnološko dovršena izdelava, ročna izdelava, servis. Več-de-setletne izkušnje ter razvoj in izdelava

za vrhunske modne znamke tako v ženski kot v moški modi potrjujejo moto: »Šteje le najboljše!«. Za vas.

Morro Sartoriale odlikuje brezkompromisna zavezanost kakovosti. Spretno prepletanje tega z inovativnim, modernim pristopom in spogledovanje z evropsko estetiko kroji edinstvene obleke po meri. Z namenom, da dobite najboljše, uporabljajo vrhunske materiale priznanih evropskih proizvajalcev tkanin. Izbirate lahko med več kot 1000 različnimi tkaninami različnih barv in struktur. Rezervirajte si osebni termin, kjer boste deležni prijaznega in strokovnega svetovanja.

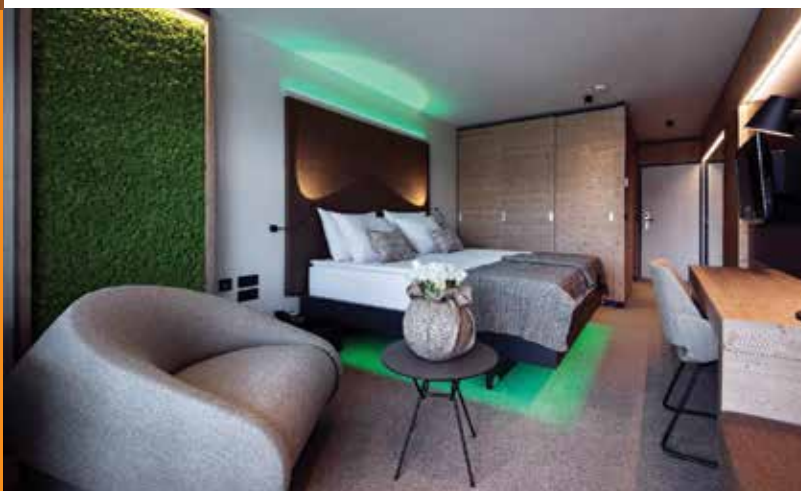
MORRO
SARTORIALE

ATRIUM

V A Š P R O S T O R

ATRIUM – pohištvo, ki vam je pisano na kožo

S pomočjo vrhunskih strokovnjakov, brezhibne organizacije in sodobne tehnologije v družbi Atrium novi interieri oblikujejo pohištvo za poslovne potrebe in dom, ki je v celoti prilagojeno potrebam in željam naročnika.

Aktivna reorganizacija delovnih procesov ter napredna digitalizacija postavljata nove mejnike v 30-letni zgodovini podjetja Atrium novi interieri, d. o. o. iz Ljutomera. Družinsko podjetje, ki je zraslo iz obrtniške delavnice, zadovoljuje širok segment kupcev doma in v tujini. Podjetje izdeluje pohištvo v lastni, moderno opremljeni proizvodnji. Postrežejo z lastnim programom pohištva za poslovne objekte in pisarne, ali pa izdelajo celotno pohištvo za hotele, bolnišnice ali restavracije. Seveda so ob tem ohranili še izdelovanje pohištva za stanovanjske hiše in stanovanja. Pohištvo je popolnoma prilagojeno potrebam in željam naročnika. Zanesljivost dobavnih rokov ter brezhibna storitev dobave in montaže pohištva sta njihov ponos.

Strankam ponujajo celoten projekt, ki ga prevzamejo od izdelane idejne zasnove arhitekta. Takrat se prodajni in tehnični kadri posvetijo notranji razdelitvi in pripravi dela ter pristopijo v projektno načrtovanje za izvedbo posameznega projekta. Poslovanje, ki je že v veliki meri digitalizirano, skupaj z informacijsko platformo, je medsebojno povezano in omogoča mrežno vodenje ter pripravo CNC strojev v NEST sistemu.

V prihodnosti želijo narediti še dodaten korak bližje k industriji 4.0. V poskusnem delovanju je že program za vodenje časov operativnih nalogov. Podjetje deluje po certifikatu za kakovost ISO 9001. Razvoj gre v smeri izboljšanja poslovanja, povečanja produktivnosti in nenehnega stremjenja k nenehni zagotovitvi najvišjega možnega nivoja kakovosti.

Top 50 podjetij pomurske regije, 2017

Rang	Podjetje	Št. zaposlenih.	Čisti prihodki od prodaje	Rast v % 17/16	Delež prodaje na tujih trgih (%)	KAZ32 - Dodana vrednost na zaposlenega (EUR)	Neto čisti dobiček / izguba
1	MOL SLOVENIJA d.o.o.	48	271.762.285	38,7	0,0	174.674	3.314.573
2	CARTHAGO d.o.o.	741	202.997.688	33,2	100,0	32.859	10.280.674
3	POMGRAD d.d.	433	109.160.642	1,3	14,0	36.335	657.949
4	ELRAD INTERNATIONAL d.o.o.	447	84.015.500	12,3	89,3	46.890	5.066.177
5	ARCONT d.d. Gornja Radgona	653	66.123.943	-4,6	99,0	30.430	2.531.757
6	Panvita MIR d.d.	280	58.017.545	9,0	5,2	26.809	319.433
7	AGRINSPE d.o.o.	4	57.258.160	-7,6	96,3	136.166	-935.231
8	GMT d.o.o.	112	56.589.573	5,3	50,1	55.858	4.731.430
9	RADENSKA d.o.o.	226	36.801.698	8,7	19,4	59.267	4.881.936
10	FARMTECH d.o.o.	265	36.698.115	18,3	87,7	35.182	861.666
11	POMURSKE MLEKARNE d.d.	129	35.945.675	7,7	15,0	31.204	16.279
12	PANVITA KMETIJSTVO d.o.o.	62	33.082.734	-0,4	6,1	40.660	203.241
13	AGROCORN d.o.o.	22	30.811.911	21,3	70,2	62.055	240.351
14	PLANIKA TURNIŠČE d.o.o.	213	27.585.162	6,8	97,0	26.165	940.791
15	SAUBERMACHER SLOVENIJA d.o.o.	192	26.810.219	15,8	2,7	45.140	1.392.953
16	MAKOTER d.o.o.	133	22.678.372	6,3	69,8	46.160	742.544
17	GEA VIPOLL d.o.o.	122	21.897.465	19,0	98,7	-8.129	-9.053.859
18	Varis Lendava d.o.o.	219	20.678.652	9,4	99,3	32.823	1.127.163
19	TRANSPAK d.o.o.	108	19.648.332	7,3	94,9	61.020	1.351.097
20	REFLEX Gornja Radgona d.o.o.	309	18.161.278	-38,9	41,4	20.087	-2.742.255
21	VIGROS d.o.o.	64	17.201.760	9,1	0,1	38.670	423.306
22	TKO d.o.o.	202	16.941.866	9,3	97,1	30.513	626.807
23	ROSENBAUER, d.o.o.	98	16.567.180	7,4	57,9	41.845	392.411

Celostna podpora vašemu poslovanju
na slovenskem trgu

Strokovno svetovanje in organizacija pri ustanovitvi podjetja | Davčno in poslovno svetovanje | Priprava dokumentacije in obračun plač za napotene delavce | Priprava razpisnih dokumentacij in poslovnih načrtov | Privabljanje tujih investitorjev v regijo | Računovodske storitve | Organizacije izobraževanj in konferenc

Rang	Podjetje	Št. zaposlenih.	Čisti prihodki od prodaje	Rast v % 17/16	Delež prodaje na tujih trgih (%)	KAZ32 - Dodana vrednost na zaposlenega (EUR)	Neto čisti dobiček / izguba
24	POMGRAD - CP d.d.	101	16.127.010	13,8	0,0	30.766	374.605
25	ROTO d.o.o.	15	15.805.795	7,5	88,8	61.265	68.247
26	Panvita Agromerkur d.o.o.	157	14.607.298	8,0	4,5	25.311	505.633
27	KEMA d.o.o.	85	14.472.884	2,1	37,1	49.189	92.989
28	AVTO RAJH d.o.o.	27	14.448.799	1,9	0,4	47.536	96.934
29	ROTO - PAVLINJEK d.o.o.	142	14.246.802	10,4	0,4	31.101	405.355
30	TONDACH SLOVENIJA d.o.o.	81	13.770.007	-2,5	42,4	44.354	316.256
31	ARCONT IP d.o.o.	127	13.701.598	-1,9	18,1	39.333	866.300
32	AVTO ŠKAFAR d.o.o.	25	13.443.495	5,3	1,6	72.237	679.975
33	VITAPHARM d.o.o.	13	12.650.382	5,7	0,0	32.841	13.419
34	CODEX d.o.o.	27	12.495.025	15,2	83,1	71.942	607.456
35	DAIHEN VARSTROJ d.d.	148	12.232.516	1,9	61,6	21.181	-593.696
36	MS Ključarovci d.o.o.	16	12.179.985	-60,4	64,6	21.820	-1.444.601
37	FERDINAND POSEDI d.o.o.	22	11.752.586	21,8	7,6	44.947	263.420
38	MESO-COOP HANŽEKOVIČ VERŽEJ d.o.o.	3	11.076.189	19,0	55,4	64.987	62.203
39	ŠIFTAR d.o.o.	0	10.735.301	13,9	2,9	-	81.550
40	RADGONSKE GORICE d.o.o.	122	10.516.688	1,1	3,1	41.151	1.399.816
41	ELRAD WS d.o.o.	1	10.479.847	79,1	82,4	710.085	481.860
42	CLEANGRAD d.o.o.	92	10.429.049	4,9	96,8	38.870	711.989
43	VAR d.o.o.	79	10.406.914	18,1	93,8	44.512	821.189
44	MLINOPEK d.d. Murska Sobota	146	9.630.635	2,1	4,0	24.024	3.074
45	AVTOHIŠA KOLMANIČ & DOKL d.o.o.	19	8.858.425	12,5	0,0	40.736	58.750
46	ULTRAMARIN d.o.o.	127	8.667.522	8,8	66,8	22.900	689.625
47	NAFTA STROJNA d.o.o.	106	8.441.137	-43,9	24,6	27.407	305.723
48	ATOMEX TS, d.o.o.	0	8.431.729	221,4	100,0	-	37.604
49	Wolford d.o.o.	259	8.323.358	-16,0	99,8	18.628	588.679
50	PROCONI d.o.o.	81	8.012.290	20,0	78,1	19.534	-618.657

Vir: GVIN, Ajpes, javna objava

Metodologija za razvrščanje: največjih 50 družb po ustvarjenem čistem prihodku od prodaje v 2017, v Pomurski regiji.

Inteligentni plastični izdelki za ves svet

Roto je mednarodno podjetje za proizvodnjo izdelkov iz plastičnih mas s sedežem v Murski Soboti.

Zaposluje več kot 450 zaposlenih v 6 tovarnah, ki se nahajajo v 4 državah. Roto proizvaja več kot 4.000 različnih izdelkov, med katerimi je večina proizvedenih po postopku rotomoldinga, s čemer se uvršča v sam vrh vodilnih proizvajalcev v Evropi. Tradicija družinskega podjetja sega v leto 1948. Razvoj podjetja zagotavlja nenehne inovacije, nove tehnologije in materiale, ki jih ROTO razvija z znanstvenimi inštituti, univerzami in drugimi podjetji.

Proizvodnja izdelkov po meri odjemalcev zagotavlja zadovoljitev najširših potreb različnih industrijskih sektorjev, kot so gradbeništvo, avtomobilska in navtična industrija, akuakultura in logistična podjetja ter izdelki za kmetijske stroje. Dodano vrednost produktnega portfelja predstavlja inovativni dizajn, uporaba naprednih in kakovostnih materialov ter sodobna proizvodnja.

Razvoj podjetništva z veliko podporo občine

Foto: Biserka Sitarč

V zadnjih letih se je število novoustanovljenih podjetij v občini Lendava izredno povečalo prav zaradi podpore, ki jo lahko podjetja dobijo v občini. Ta si prizadeva pridobiti tudi tuje neposredne investicije, s potencialnimi investitorji že potekajo številni pogovori.

Občina Lendava, kjer deluje 757 podjetij, spada med najbolj razvite občine v regiji, po vrednosti investicij na prebivalca zaseda v regiji drugo mesto, oziroma petnajsto v državi.

Lendava velja kot občina z dobrim podpornim okoljem za gospodarstvo, v njej zelo aktivno delujeta Zavod za turizem in razvoj Lendava ter Območna obrtna zbornica Lendava.

Tu je tudi Dvojezična srednja šola Lendava, ki s svojimi programi izobraževanja ponuja kvaliteten kader za potrebe gospodarstva. Najbolj so iskani kadri s področja gradbeništva, strojništva in elektro strok, strojni tehniki, mehatroniki, CNC operaterji, ključavničarji in varilci.

Najvišji razgledni stolp

V občini Lendava so zelo ponosni na razgledni stolp Vinarium Lendava, ki je bil zgrajen leta 2015. Njegovo poslanstvo je širitev turistične ponudbe, razvoj turističnih produktov in nasploh prispevek k razvoju celotne regije s spodbujanjem razvoja

turizma in gospodarstva. V tem času je ta najvišji razgledni stolp v Sloveniji obiskalo čez 300.000 obiskovalcev. Da sodi med najbolj obiskane slovenske turistične objekte, priča tudi priznanje Slovenske turistične organizacije, ki je lendavski Občini zanj leta 2016 podelila priznanje Sejalec, ki ga namenijo najbolj inovativnim in kreativnim turističnim proizvodom v posameznem letu.

Kandidatura za Evropsko prestolnico kulture

V Lendavi je kultura na pomembnem mestu, zato so se odločili za kandidacijo za Evropsko prestolnico kulture (EPK) leta 2025. »Kulturo dojemamo predvsem kot kulturo življenja, sodelovanja in sožitja. S projektom jo želimo približati zlasti mladim. V projektu EPK vidimo priložnost za aktiviranje mladih, spremembo negativnih demografskih trendov, krepitev razvoja kreativnosti, kulture, kulturnega turizma in sodelovanja. Pri tem nam ni ključen cilj oziroma pridobitev naslova Evropske prestolnice kulture, temveč procesi sprememb, ki se dogajajo na tej poti. Sodelovanje domačih in čezmejnih partnerjev pri tem projektu in podpora širšega območja bodo gotovo prinesli koristi za Pomurje in širšega čezmejnega prostora sosednjih držav,« so nam dejali na Občini Lendava.

Letos bosta kulturno dogajanje v občini v ciklu razstav Velikani svetovne likovne

umetnosti na lendavskem gradu popestrili dve pomembni razstavi: Hundertwasser & Hasegawa: Vzhod in zahod, ki bo trajala od 8. 3. 2019 do 1. 9. 2019 in Christo & Jeanne-Claude, ki bo trajala od 6. 9. 2019 do 31. 1. 2020.

Novi objekti za dvig kakovosti bivanja, varnosti in razvoj turizma

V Lendavskih gorica, na lokaciji stare karavle, poteka gradnja nadomestnega, večnamenskega objekta v velikosti 278 kvadratnih metrov, ki bo namenjen potrebam krajevne skupnosti, društev in krajanov. Lokacija večnamenskega objekta omogoča tudi razvoj turistične ponudbe. Ob njem nameravajo v prihodnosti zgraditi štiri objekte za glamping.

V občini so se novembra lani začela gradbena dela za vzpostavitev Centra za zaščito in reševanje Lendava. Z njim se bo izboljšalo stanje na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, lažji pa bodo tudi pogoji dela gasilskih društev, Civilne zaščite, Rdečega križa ter drugih sorodnih organizacij.

Trajnostni turizem je prihodnost vseh nas

Čas je, da priznanja o pomembnosti panoge turizem uporabimo za skupne, inovativne projekte, ki bodo usmerili razvoj v trajnost in doseganje višje dodane vrednosti, ki je cilj vseh nas.

Klavdija Perger, Turistično gostinska zbornica Slovenije, foto: Slovenska turistična organizacija

SRIPT je namenjen krepitvi razvojno-inovacijskih in raziskovalnih odnosov deležnikov s področja turističnega gospodarstva, državnih in drugih negospodarskih institucij, raziskovalne in izobraževalne dejavnosti ter drugih strokovnih in nevladnih organizacij.

Turizem je ena najhitreje rastočih panog v svetovnem merilu. Evropa je turistična destinacija številka ena v svetu, Slovenija pa je s svojo umeščenostjo v srcu Evrope po dolgih letih nerazpoznavnosti mlade države končno prepoznana pri tujih popotnikih kot neodkriti turistični biser. Turizem v Sloveniji v zadnjih šestih letih dosegla rekorde v rasti in ima nadpovprečne indekse rasti. Je naša velika razvojna priložnost, ki v državi prispeva 41 odstotkov celotnega izvoza storitev. Pri tem ima turizem po izvedenih raziskavah tako Svetovne turistične organizacije kot tudi Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo RS multiplikativni učinek na druge dejavnosti v višini 1,8, kar pomeni, da se na zaslužnih 100 evrov v turizmu zasluži dodatnih 80 evrov v drugih dejavnostih.

Turistično gostinska zbornica Slovenije se je skozi desetletja delovanja pokazala kot strokoven, razvojno naravn partner, ki je v družbi prepoznan kot eden izmed ključnih deležnikov. Pri svojih razvojnih prizadevanjih in delovanju sledimo tudi Strategiji pametne specializacije (S4), ki je izvedbeni načrt za prehod v visoko produktivno gospodarstvo (SRS3), preko krepitve inovacijske sposobnosti, spodbujanja

Cilji projekta SRIP TRAJNOSTNI TURIZEM:

- prispevati k trajnostnemu razvoju Slovenije, vključno z zdravjem in družbeno blaginjo,
- povezati turistične ponudnike z namenom oblikovanja skupnih inovativnih in globalno konkurenčnih produktov na področju turizma,
- izboljšati znanja in kompetence zaposlenih na področju turizma,
- doprinesti k boljši valorizaciji primarne turistične ponudbe,
- upoštevati pričakovanja vseh interesnih skupin in njihovih deležnikov,
- delovati v skladu z veljavno zakonodajo in mednarodnimi normami delovanja,
- integrirati se v novo nastala partnerstva SRIP (npr. SRIP hrana, SRIP medicina, SRIP krožno gospodarstvo, SRIP pametna mesta idr.).

transformacije in diverzifikacije industrij v nove dejavnosti ter rasti novih in hitro rastočih podjetij.

Namen SRIPT je postati močan, aktiven in razvojno naravn sogovornik državi za področje turizma in se skladno s tem vključevati v mednarodne verige vrednosti. Poudarek je na razvoju dejavnosti, ki jih narekujejo gostinstvo in turizem, kar nadgrajujemo s krepitvijo razvojno inovacijskih in raziskovalnih odnosov deležnikov s področja turističnega gospodarstva, da bi razvili konkurenčne, okolju in družbi prijazne, tehnološko podprte proizvode v turizmu ter usposobili kakovosten kader na tem področju.

Pet prioriteta za konkurenčnejši nastop na globalnem trgu

Strategija SRIPT temelji na petih prioritetah fokalnih področjih, ki so identificirana v SP4 in s strani turističnega gospodarstva ter bodo pripomogla h konkurenčnejšemu nastopu na globalnem trgu:

- **Informacijsko podprto trženje in mreženje** z oblikovanjem inovativnih, celovitih in trajnostnih turističnih proizvodov in storitev skladno s prihajajočimi potrebami. Tri ključna področja

razvoja so digitalne rešitve v komunikaciji s turisti, digitalizacija turističnih proizvodov in IKT rešitve za optimizacijo poslovanja.

- **Znanje za dvig kakovosti storitev** – delovanje na področjih: storitveno oblikovanje, inovativno upravljanje, procesne inovacije, znamčenje osnovnih in tematskih turističnih proizvodov ob upoštevanju mednarodno uveljavljenih znamk ter usposabljanje. Ključna razvojna področja so interni sistem kakovosti storitev, Turistični inovacijski center in Klinika za turistične storitve, GT akademija, Platforma znanj in kompetenc ter Znak kakovosti turizma.
- **Tehnološke rešitve za trajnostno rabo virov v nastanitvenih zmogljivostih** – v povezavi z aktivnostmi na področju pametnih zgradb. Razvojna področja so trajnostna raba virov, upravljanje z odpadki, tehnološke rešitve za e-mobilnost, tehnološke rešitve in varnost ter tehnološke rešitve v pametnih zgradbah.
- **Zelena shema slovenskega turizma** – sistematični pristop pri povezovanju, usmerjanju in razvoju trajnostnega turizma. Ključni procesi razvoja so upravljanje naravnih vrednot in kulturne dediščine, razvoj inovativne trajnostne ponudbe in pametno upravljanje ter razvoj zelenih in odgovornih turističnih proizvodov.

Zgodovinski dosežek

Konec leta 2017 smo uspeli trajnostni turizem vključiti med razvojna področja, ki izhajajo iz Strategije pametne specializacije S4, kar je zgodovinski dosežek.

Na medresorski ravni bodo področja S4 deležna sistematičnega vlaganja v raziskave, razvoj in inovacije. V prihodnjih letih pričakujemo še povečanje teh sredstev, saj bodo tudi v sektorju storitev uporabili raziskave in razvoj za doseg inovativnih rešitev za širitev in izboljšanje svoje ponudbe ter trajnostno upravljanje infrastrukture.

Z vključitvijo trajnostnega turizma v S4 so podjetja iz panoge postala upravičena do sofinanciranja projektov za raziskave in razvoj, ne glede na velikost njihovega podjetja. Dosegli smo, da imajo naša podjetja priznana vlaganja v raziskave in razvoj v obliki 100 odstotkov davčne olajšave pri doseganju dobička za obdobje 5 let. Panožna podjetja ob podpori strokovnih sodelavcev na projektu že ustanavljajo pri Javni agenciji RS za raziskave in razvoj lastne oddelke za raziskave in razvoj.

Preboj v strateške dokumente na področju razvoja in raziskav nam je torej uspel. Zdaj je čas, da priznavanja o pomembnosti panoge turizem uporabimo za skupne, inovativne projekte, ki bodo usmerili razvoj v trajnost in doseganje višje dodane vrednosti, ki je cilj vseh nas. ^{gg}

V prihodnjih letih pričakujemo povečanje sredstev, namenjenih za raziskave in razvoj v trajnostnem turizmu.

Naša podjetja imajo priznana vlaganja v raziskave in razvoj v obliki 100 % davčne olajšave pri doseganju dobička za obdobje 5 let.

- **Področje raziskav in razvoja** v panogi turizem, gostinstvo in hotelirstvo – identifikacija RR, oblikovanje RR oddelkov v podjetjih, kontinuirano vlaganje v raziskave in razvoj v panogi, povezovanje članov SRIPT v konzorcije in izvajanje skupnih aktivnosti, valorizacija projektnih dosežkov širše v panogi.

Z razvojnimi aktivnostmi želimo vplivati na razvoj novih turističnih produktov z visoko dodano vrednostjo. Pomembna je podpora turističnega gospodarstva, ki ga v 50-odstotnem deležu sofinancira in proaktivno sodeluje. Najpomembnejši partnerji so Hit, Sava Turizem, Terme Olimia, Hoteli Bernardin, Istrabenz turizem, Thermana Laško, Kompas, TA sonček, TA Palma in drugi.

Nova Ljubljanska mediacijska pravila

V zadnjih nekaj letih je večina vodilnih arbitražnih institucij mediaciji namenila pomembnejše mesto v svoji ponudbi alternativnega reševanja sporov, med njimi denimo stockholmska, londonska, pariška, dunajska in milanska arbitraža. Tej skupini se je letos pridružila tudi Stalna arbitraža pri Gospodarski zbornici Slovenije s svojimi novimi mediacijskimi pravili, poimenovanimi Ljubljanska mediacijska pravila, ki so pričela veljati 1. januarja 2019.

Marko Djinović, Stalna arbitraža pri GZS

Nova Ljubljanska mediacijska pravila temeljijo na reševanju gospodarskih sporov po principu »vse na enem mestu«.

»Vse na enem mestu«

Poslovni subjekti medsebojne spore pogosto želijo rešiti najprej sporazumno z mediacijo, če ta ne uspe, pa v arbitražnem postopku, z arbitražno odločbo. Zaradi stroškovne in časovne optimizacije ter ustrezne kakovosti storitev se odločajo za reševanje sporov po principu »vse na enem mestu« (one-stop-shop), pod okriljem izbrane institucije.

Nova Ljubljanska mediacijska pravila (LMP) zato temeljijo na reševanju gospodarskih sporov po principu »vse na enem mestu«. Strankam omogočajo uporabo mediacije kot samostojnega postopka ali v kombinaciji s klasično oz. pospešeno arbitražo v skladu z Arbitražnimi pravili Stalne arbitraže pri GZS (Ljubljanska arbitražna pravila).

Kdaj se LMP uporabijo?

LMP se uporabijo, če se stranke pred ali po nastanku spora dogovorijo, da bodo medsebojne spore skušale sporazumno rešiti s pomočjo nevtralne tretje osebe (mediatorja) pod okriljem Stalne arbitraže pri GZS, ne glede na to, ali stranke za ta postopek uporabijo izraz mediacija, conciliacija, pomirjanje, posredovanje v sporih ali drug podoben izraz.

Če želijo podjetja izkoristiti prednosti mediacije ali kombinacije mediacije z arbitražo, se morajo o tem dogovoriti v pogodbi (npr. v prodajni, distribucijski, gradbeni ali drugi pogodbi o poslovnem sodelovanju). Po nastanku spora se je namreč o tem težje dogovoriti.

V ta namen imajo podjetja na voljo **vzorčne klavzule**, s katerimi se med seboj povežeta dva kompatibilna postopka mediacije in arbitraže:

- najprej mediacija in zatem »klasična« arbitraža, če je to potrebno in
- najprej mediacija in zatem »pospešena« arbitraža, če je to potrebno.

Primer vzorčne kombinirane klavzule za vključitev v pogodbo:

»Vsak spor, nesoglasje ali zahtevke, ki izhaja iz te pogodbe ali je v povezavi s to pogodbo, vključno z njeno kršitvijo, prenehanjem ali veljavnostjo, bodo stranke najprej reševale z mediacijo v skladu z Mediacijskimi pravili Stalne arbitraže pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Če se mediacija konča ali če spor z mediacijo ne bo rešen v roku [60] dni od začetka mediacije

oz. v drugem roku, za katerega sta se stranki pisno dogovorili, bo spor dokončno rešen v arbitražnem postopku v skladu z Arbitražnimi pravili Stalne arbitraže pri Gospodarski zbornici Slovenije z uporabo pravil o pospešenem arbitražnem postopku.«

Če torej stranke v mediaciji ne uspejo sporazumno rešiti spora v 60 dneh, lahko katera koli od njih sproži arbitražni postopek, v katerem arbitražni senat o sporu odloči z dokončno arbitražno odločbo. V »klasičnem« arbitražnem postopku po Ljubljanskih arbitražnih pravilih mora senat izdati končno arbitražno odločbo v roku devetih mesecev, v »pospešenem« pa v roku šestih mesecev po tem, ko mu je bila zadeva predana. To je več kot trikrat hitreje, kakor če bi stranke spor reševale pred sodiščem.

Kako se začne mediacija?

Po LMP se lahko mediacija začne na dva načina, bodisi tako, da stranke skupaj predlagajo začetek mediacije, bodisi da ena stranka drugi – preko Stalne arbitraže – predlaga začetek mediacije.

Kdo imenuje mediatorja?

Stranke svobodno izberejo (nominirajo) osebo, ki naj deluje kot mediator. Morajo pa vsi mediatorji, imenovani na podlagi LMP, zadostiti minimalnim standardom nepristranskosti, neodvisnosti in razpoložljivosti. Zato morajo biti vsi nominirani mediatorji potrjeni s strani Stalne arbitraže pri GZS, s čemer so formalno imenovani.

Učinkovitost

Učinkovitost postopka je posebej poudarjena z obveznostjo mediatorja, da se po predaji zadeve brez odlašanja posvetuje s strankami o časovnici in poteku mediacije. Izraz učinkovitosti so tudi e-komunikacija kot pravilo, neformalnost postopka (ne piše se zapisnik) in možnost, da se dosežena poravnava zapiše v obliki izvršljive arbitražne odločbe.

Zaupnost

Zaupnost mediacije je osnovno pričakovanje strank v gospodarskih sporih, zato je določena kot temeljno pravilo. Od zaupnosti je mogoče odstopiti le (i) če se stranke izrecno sporazumejo drugače, (ii) če razkritje podatkov zahteva veljavno pravo ali (iii) je razkritje potrebno za izpolnitev ali prisilno izvršitev poravnave.

Dopustnost dokazov v drugem postopku

Stranka, ki sodeluje v mediaciji, ima po LMP zagotovilo, da se v morebitnem arbitražnem ali sodnem postopku druga stranka ne sme sklicevati na oz. predložiti kot dokaz ali pričati o (i) med mediacijo izraženih mnenjih in predlogih strank glede možne rešitve spora, (ii) med mediacijo danih izjavah strank ali priznanjih dejstev, (iii) predlogih mediatorja, (iv) pripravljenosti stranke za poravnavo ipd. Brez te varovalke se stranke za mediacijo ne bi odločile.

Koliko stane mediacija?

Tarifa temelji na švicarskem pristopu, po katerem se plačilo za mediatorja določi na osnovi urne postavke, administrativni stroški institucije pa kot delež od plačila mediatorju.

Plačilo za mediatorja je odvisno od višine urne postavke in časa, ki ga je razumno porabil za delo na mediaciji. Višino urne postavke dokončno določi Stalna arbitraža ob imenovanju mediatorja, po posvetu z mediatorjem in strankami. Urna postavka, določena v razponu, omogoča fleksibilnost in ustrežanje plačila okoliščinam primera (zapletenost spora, število strank, mednarodni element ipd.), po drugi strani pa tudi ustrezno predvidljivost za stranke. Plačilo je torej odraz dejansko opravljenega dela in učinkovitosti mediatorja.

Stranke na začetku postopka plačajo vpisno takso, ki je odvisna od vrednosti spora, administrativno-podporne storitve v postopku pa so plačane iz administrativnih stroškov, ki jih Stalni arbitraži po zaključku postopka plača mediator v višini 10 odstotkov od njegovega plačila. gg

Zaupnost mediacije je osnovno pričakovanje strank v gospodarskih sporih, zato je določena kot temeljno pravilo.

5 koristi mediacije po LMP:

1. možnost kombinacije mediacije z arbitražo in pospešeno arbitražo (vse na enem mestu)
2. možnost prilagajanja postopka potrebam strank
3. možnost izbire ustreznega strokovnjaka (mediatorja)
4. popolnoma zaupen postopek
5. hitrejša in cenovno ugodnejša od sodišča

Več informacij:

Stalna arbitraža pri GZS
arbitraza.lj@gzs.si
www.sloarbitration.eu

Foto: Arhiv Celjskega sejma

Številne novosti na letošnjih sejmih

Na vseh treh slovenskih sejmiščih, Celjskem sejmu, Gospodarskem razstavišču in Pomurskem sejmu, pripravljajo številne priložnosti in novosti tako za razstavljalce kot obiskovalce.

Barbara Perko

Na celjskem sejmišču so zadnja leta precej vložili v infrastrukturo in v celoti prenovili kongresni center, modernizirali infrastrukturo sejmskih dvoran in se tako postavili ob bok veliki sejmiščem v tujini.

Pred celjskim sejmiščem je pestro leto, saj se bosta odvila dva izmed bienalnih sejmov. Mednarodni industrijski sejem, ki je največji in najpomembnejši sejem s področja strojegradnje, orodjarstva, varjenja in rezanja v jugovzhodni Evropi, bo letos potekal med 9. in 12. aprilom. Predstavljal se bodo področja Forma tool, varjenje in rezanje, materiali in komponente ter napredne tehnologije. Že maja mu bo sledil sejmski trojček Avto in vzdrževanje, Gospodarska vozila in logistika ter Moto boom. Predstavljene bodo novosti s področja avtoservisne dejavnosti in avtomobilizma, trendi gospodarskih in dostavnih vozil, opreme ter učinkovitih logističnih rešitev. Pravo poslastico pa bodo pripravili tudi za ljubitelje motociklizma.

Konec januarja je potekal strokovni sejem kmetijske in gozdarske mehanizacije Agritech, ki je bil pri nas novost. Mehanizacija je bila razstavljena v šestih pokritih dvoranah, sejem pa je v petih dneh obiskalo kar 20.000 ljudi.

Marca se bo odvil sklop šestih sejmov, ki jih obiskovalci lahko vse obišejo z eno vstopnico. Med 15. in 17. marcem bodo sejmi Flora, Altermed, Kulinart in

Festival kave Slovenija, od 16. do 17. marca pa bosta na vrsti sejma Poroka in Api Slovenija. Altermed je sejem alternativne in komplementarne medicine, naravnih izdelkov in zdrave prehrane. Na sejmu Poroka bodo vse za najlepši dan našli zaljubljeni, na Flori bo predstavljeno vse za vrt, dom in okolico. Na Kulinartu se bo vse vrtelo okoli kulinarčnih užitkov, na Festivalu kave Slovenija pa bo predstavljen celoten postopek pridelave in priprave kave. Ob tem bo

Foto: Arhiv Celjskega sejma

Foto: Arhiv Celjskega sejma

Konec leta sledi še tradicionalno najbolj vroč sejem daleč naokoli, sLOVErotika, na katerem se zvrsti lepo število erotičnih šovov.

Prvič tudi Dnevi medgeneracijskega sodelovanja

Na Gospodarskem razstavišču (GR) se letno zvrsti približno dvajset sejmov. Od 30. januarja do 2. februarja je potekala osrednja turistična sejemska prireditev, jubilejni 30. Alpe-Adria za zeleni aktivni turizem ter kot novost kamping in karavaning. Ponudbo prek 330 turističnih ponudnikov iz 10 držav si je ogledalo kar 20.000 ljudi.

Marca bo potekal največji sejem glede na razstavne površine ter število razstavljalcev in

Gospodarsko razstavišče ima na voljo 20 večnamenskih dvoran, ki sprejmejo od nekaj deset do 2.200 udeležencev.

potekal tudi največji čebelarški dogodek v Evropi – sejem ApiSlovenija.

Že tradicionalno se bo septembra odvil tokrat 52. MOS. Na sejmu se vsako leto predstavlja več kot 800 neposrednih in 1.400 zastopanih razstavljalcev, obišče pa ga več kot 100.000 obiskovalcev. MOS pokriva pet področij, in sicer MOS Dom – vse za gradnjo in obnovo doma, MOS Turizem – kamping in karavaning, destinacije in kulinarika, MOS Tehnika – oprema in orodja za podjetja in domače mojstre, MOS B2B – poslovne storitve in poslovne priložnosti v tujini ter MOS Plus – izdelki široke potrošnje. Sejem spremljajo predavanja, dogodki in delavnice s posameznih področij. Letos bo država partnerica Črna gora.

Foto: Arhiv Gospodarskega razstavišča

Gospodarsko razstavišče

Prizorišče odličnih zgodb. Z vami že 65 let!

Sejem Dom

Mednarodni sejem graditeljstva

5. 3.–10. 3. 2019 | www.sejemdom.si

Dnevi medgeneracijskega sožitja

Prireditev za druženje in izmenjavo znanja, izkušenj in idej med različnimi generacijami

14. 5.–16. 5. 2019 | www.medgeneracijsko-sozitie.si

Narava-zdravje

Sejem ponudbe za zdravo življenje

23. 10.–26. 10. 2019 | www.narava-zdravje.si

Ambient Ljubljana

Pohištveni sejem

6. 11.–10. 11. 2019 | www.pohistveni-sejem.si

Dom plus

Sejem stavbnega pohištva, ogrevalne in hladilne tehnike, montažnih hiš, varovanja ter urejanja okolice

6. 11.–10. 11. 2019 | www.sejemdom.plus

Alpe-Adria

Mednarodni sejem za zeleni in aktivni turizem

29. 1.–1. 2. 2020 | www.alpeadria.si

Foto: Arhiv Gospodarsko razstavišče

obiskovalcev na GR, 58. Dom s področja graditeljstva. Na 20.000 kvadratnih metrih razstavnih površin se bo predstavilo prek 500 podjetij iz več kot 30 držav. Tokrat bosta v ospredju trajnostna gradnja in celovita energetska prenova stavb. Obiskovalci bodo lahko

videli novosti in zadnje trende razstavljalcev s področij gradbeništva in stavbnega pohištva, ogrevalne in hladilne tehnike, notranje opreme, varovanja in urejanja okolice.

Letošnja novost so Dnevi medgeneracijskega sodelovanja, ki bodo potekali od 14. do 16. maja in jih GR organizira skupaj z Zvezo društev upokojencev Slovenije (ZDUS) oz. z Medgeneracijsko koalicijo MeKoS, ki jo sestavljajo ZDUS, Dijaška organizacija Slovenije, Študentska organizacija Slovenije in Mladinski svet Slovenije. Prireditev, ki je namenjena predstavnikom vseh generacij, bo vsebovala bogat kulturni program in izobraževalne vsebine. Glavna tema je trg dela in upokojevanje.

Septembra se bo odvil 2. ART Expo Ljubljana, na katerem se bo med 12. in 16. septembrom predstavilo veliko prodornih, talentiranih slovenskih in tujih umetnikov, galerij, podjetij, organizacij in veleposlaništev. Na največjem tovrstnem dogodku pri nas v petih dneh pričakujejo okoli 10.000 obiskovalcev.

Oktober je čas za 50. Sejem Narava-zdravje z vsebinami s področij zdravega življenjskega sloga. Ekipa sejma pripravlja ob jubileju veliko vsebinskih osvežitvev tem, kot so Prehrana, Zdravje, Gibanje, Naravna kozmetika in wellness ter Zeleno sobivanje. Sejem je obogaten s številnimi delavnicami, svetovanji in predavanji. Letos bo potekal od 23. do 26. oktobra.

CELJSKI SEJEM

CELJSKI SEJEM d.d.

NAJVEČJE IN NAJMODERNEJŠE SEJMIŠČE V SLOVENIJI

www.ce-sejem.si

Z eno vstopnico bodo obiskovalci lahko od 6. do 10. novembra obiskali sejma, ki bosta potekala pod sloganom Vse za dom! Sejem Ambient Ljubljana bo tokrat potekal že tridesetič, spremljal pa ga bo še sejem Dom Plus s ponudbo stavbnega pohištva, ogrevalne, hladilne tehnike in montažnih hiš. Na voljo bodo predavanja, strokovni posveti in brezplačno svetovanje – od arhitekturnega do nasvetov glede prenove.

Čez leto se na GR odvijajo tudi prireditve drugih organizatorjev, kot so na primer Informativa, Arena mladih, smučarski sejem Snežinka in sejem Tečem. V organizaciji zunanega partnerja ICM pa se odvijajo tudi poslovni sejmi.

Na sejmu Naturo o sonaravnem bivanju

Pomurski sejem letos v dveh terminih pripravlja štiri sejme. Prvi vrhunec bo aprila, ko se bosta med 12. in 14. aprilom odvila Mednarodni sejem lovstva in ribištva ter Mednarodni sejem aktivnosti in oddiha v naravi. Glavni poudarki na prvem bodo varovanje narave, sožitje narave in človeka, doživljajski turizem in izobraževanje mladih. Vrhunec strokovnega druženja bo 11. Slovenski lovski dan, namenjen ozaveščanju javnosti o pomenu lova, lovstva in trajnostne rabe naravnih virov.

Sočasno s sejmom lovstva in ribištva bo sejem Naturo ljubiteljem narave in naravnega ponujal zamisli, opremo, izdelke in napotke za potepe in dejavnosti

v neokrnjenem okolju. Predstavljene bodo zelene turistične destinacije, trajnostno usmerjena ponudba ter ideje za aktivne počitnice ali izlete v naravi. Novost bo obogatitev razstavnega programa s predstavitvijo sonaravnega bivanja, v okviru česar bodo na voljo prikazi naravne gradnje, opreme za dom, vrtnarjenja in urejanja okolice. Predstavila se bodo številna regijska in lokalna turistična društva, Planinska zveza Slovenije in vrhunski športniki Športne enote Slovenske vojske. Sočasno bo tudi razstava Avto-moto-klasika, posvečena varovanju tehnične dediščine in starodobnemu transportu.

Med 24. in 29. avgustom bo potekal 57. Mednarodni kmetijsko živilski sejem Agra, na katerem pričakujejo več kot 1.800 razstavljalcev. Letos bodo poudarki na digitalnem in preciznem kmetijstvu, digitalizaciji v agroživilstvu in drugih novih tehnologijah, na mednarodnem gospodarskem sodelovanju, generacijski pomladitvi, hrani iz naše bližine, ekološkem kmetijstvu in krožnem gospodarstvu. Sejem bodo spremljale strokovne razstave avtohtonih pasem domačih živali, vzorčni nasadi tradicionalnih sort kmetijskih rastlin ter številne praktične delavnice.

Letos bodo pripravili tudi šest strokovnih mednarodnih ocenjevanj, mesa in mesnih izdelkov, mleka in mlečnih izdelkov, sadnih sokov, brezalkoholnih pijač in embaliranih vod, vina, medu ter kmetijske mehanizacije in opreme. [gg](#)

V okviru sejma Naturo bodo na voljo prikazi naravne gradnje, opreme za dom, vrtnarjenja in urejanja okolice.

Pomurski sejem za inovativnost in odličnost

POMURSKI SEJEM

Pomurski sejem, d.d.
Cesta na stadion 2
9250 Gornja Radgona
www.pomurski-sejem.si

Tel.: 02/ 5642 116
Fax: 02/ 5642 160
E-mail: info@pomurski-sejem.si

12. - 14. 4. 2019

LOV
Mednarodni
sejem lovstva

RIBOLOV
Mednarodni
sejem ribištva

NATURO
Mednarodni sejem
zelenega turizma
in bivanja

24. - 29. 8. 2019

AGRA
Mednarodni
kmetijsko-živilski sejem

Mednarodna ocenjevanja kakovosti 2019

40. mednarodno ocenjevanje mesa in mesnih izdelkov
15. maj 2019 (sveže meso) 12. junij 2019 (mesni izdelki)

33. mednarodno ocenjevanje mleka in mlečnih izdelkov
4.–7. junij 2019

23. mednarodno ocenjevanje sokov, brezalkoholnih pijač
in embaliranih vod
18. junij 2019

45. odprto državno ocenjevanje vin "Vino Slovenija Gornja
Radgona" in 9. odprto državno ocenjevanje BIO vin
14.–18. julij 2019

17. ocenjevanje medu z mednarodno udeležbo
6. avgust 2019

39. mednarodno ocenjevanje kmetijske
mehanizacije in opreme
22.–23. avgust 2019

Tako se bodo letos delila sredstva

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je predstavilo seznam razpisov, ki so predvideni za objavo v letošnjem letu na petih področjih.

Barbara Perko

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo RS bo tekom letošnjega leta objavilo več razpisov, na katerih bodo na voljo nepovratna sredstva. Nove razpise napovedujejo na področju podjetništva, internacionalizacije, regionalnega razvoja, turizma in lesarstva. Na razpolago bodo tudi povratna sredstva za področje regionalnega razvoja.

Področje podjetništva

Na področju podjetništva bodo objavljeni štirje razpisi. Marca je predvidena objava razpisa, s katerim želijo podpreti do največ 40 inovativnih start-upov v njihovi prvi razvojni fazi. V ta namen je predvidenih 2,16 milijona evrov. Dva milijona evrov bo na voljo tudi za digitalno transformacijo podjetij. Na omenjeni razpis, ki bo predvidoma objavljen marca, se lahko prijavijo vsa podjetja.

Prav tako marca naj bi bil objavljen tudi razpis Eurostars 2019-2023, s katerim želijo slovenska podjetja spodbuditi k tržno orientiranim raziskovalno-razvojnimi projektom in k povezovanju v mednarodne konzorcije. Do sredstev so upravičena vsa podjetja, poseben poudarek pa je namenjen MSP.

Prek razpisa Eureka 2019-2023, ki bo predvidoma objavljen maja, namerava ministrstvo sofinancirati vsaj 10 upravičencev za izvedbo Eureka projektov,

Podrobnejše informacije o razpisih, ki so trenutno še odprti in se nanje še lahko prijavite

Objavljena prva dva vavčerska poziva

Slovenski podjetniški sklad je konec januarja objavil prva dva vavčerska poziva. Gre za program novih spodbud malih vrednosti za MSP, ki jim bo omogočil bistveno poenostavljen dostop do sofinanciranja posameznih storitev, s pomočjo katerih bodo krepila svojo konkurenčnost in kompetence. Vavčer za certifikate kakovosti je namenjen dvigu kakovosti poslovanja ali izdelkov in storitev ter s tem povečanju konkurenčnosti podjetij. Na razpolago je 1,5 milijona evrov.

Vavčer za zaščito intelektualne lastnine je namenjen zaščiti intelektualne lastnine MSP. Namen vavčerja je pomagati MSP pri poslovanju na trgih, kjer vlada močna konkurenca. Vavčerji bodo na voljo za sofinanciranje postopkov pridobitve patentov, zaščite blagovnih znamk in modelov. Na razpolago je 1,5 milijona evrov.

Februarja bo predvidoma objavljen naslednji vavčer za pomoč pri internacionalizaciji.

Na razpolago 4,3 milijona povratnih sredstev

Ministrstvo bo ponudilo ugodna razvojna posojila začetnim podjetniškim projektom na problemskih območjih z veliko brezposelnostjo. Na razpolago bo 4,3 milijona evrov povratnih sredstev. Cilj je dvigniti konkurenčnost omenjenih območij.

Še več povratnih sredstev je na voljo na spletni strani Slovenskega podjetniškega sklada, Javnega sklada RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja in spletni strani SID banke.

ki sodijo na prednostna področja uporabe iz S4. Na razpisu bo na voljo 4 milijone evrov.

Področje internacionalizacije

Za podporo delovanju že delujočih slovenskih poslovnih klubov v tujini pri izvajanju aktivnosti internacionalizacije bo na voljo 350.000 evrov na razpisu Poslovni klubi 2019. Nekaj manj kot 5 milijonov evrov bo na voljo za krepitev prepoznavnosti blagovnih znamk.

Obetajo se tudi sredstva za podporo digitalni transformaciji v podjetjih. V ta namen bo na razpisu, ki naj bi bil objavljen marca, na voljo 10 milijonov evrov.

SPiRiT namerava podpreti 10 partnerstev, sestavljenih iz najmanj treh malih ali srednje velikih podjetij, ki bi sodelovala na področju izvoza na tuje trge. Predvidoma junija naj bi bil objavljen razpis, vreden 2,8 milijona evrov.

V tem sklopu bo razpisanih še nekaj več kot 12,2 milijona sredstev, od tega 2,1 milijona za izboljšanje konkurenčnosti podjetij prek procesnih izboljšav in spodbujanje prehoda v (S)Industrijo 4.0 ter 10,13 milijona evrov za izvedbo podpornih storitev subjektov inovativnega okolja.

Področje regionalnega razvoja

Ministrstvo bo z nepovratnimi sredstvi v višini 8 milijonov evrov podprlo 60 podjetij, ki poslujejo vsaj 1 leto in želijo obnoviti obstoječe turistične in gostinske objekte in pri tem poseči po ukrepih za rabo

obnovljivih virov energije in zmanjšanje porabe energije in snovi. Na voljo bodo tudi sredstva za obnovo trenutno nedelujočih, nefunkcionalnih in degradiranih turističnih objektov s spodbujanjem ukrepov za rabo obnovljivih virov energije. Za dvajset podjetij bo na razpolago 4 milijone evrov.

Predvidoma septembra bo objavljen razpis, s katerim želijo spodbuditi zagon novoustanovljenih podjetij na problematskih območjih (Pokolpje, HRT) z

Še se lahko prijavite

Trenutno je odprtih še osem razpisov za nepovratna in povratna sredstva, na katere se lahko prijavite. Dvanajst milijonov evrov povratnih sredstev je na voljo na razpisu Mikrokrediti 2019. Rok za oddajo vlog so vsak četrtek v mesecu februarju, marcu, aprilu, maju, juniju, 4. in 11. julij, 22. in 29. avgust ter nato vsak četrtek v septembru, oktobru, novembru in decembru z zadnjim rokom 19. decembra 2019. Do 20. februarja so še možne prijave na 5,5 milijona vreden razpis, namenjen MSP, za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu. Na področju internacionalizacije sta še vedno odprta razpisa za sofinanciranje individualnih nastopov podjetij na mednarodnih sejmih in za vzpostavitev ali nadgradnjo elektronskega poslovanja v MSP.

Še vedno sta odprta tudi javna razpisa Dopolnjevanje SME instrumenta - 1. faza in Dopolnjevanje SME instrumenta - faza 2. Rok za oddajo vlog za prvega se izteče 15. maja, rok za drugega pa 29. septembra. Na prvem je na voljo 490 tisoč evrov, na drugem pa 9,3 milijona evrov. Rok za oddajo vlog za prijavo na razpis za spodbude za raziskovalno razvojne projekte (RRI v verigah in mrežah vrednosti TRL6-9) je 24. september 2019.

visoko brezposelnostjo in na obmejnih problematskih območjih. Namen je izboljšati poslovanje, razvojne potenciale in konkurenčnost, za kar bo na voljo 2,5 milijona evrov.

Področje turizma

Na področju turizma se letos obetajo trije razpisi, v primeru, da bo na razpolago zadostna višina sredstev, pa bodo na ministrstvu objavili še četrtega. S prvim od treh načrtovanih razpisov s področja turizma želi ministrstvo spodbuditi tiste, ki opravljajo turistično dejavnost, da bi se številčneje odločali za vpeljavo trajnostnega koncepta poslovanja. Na razpisu za uvajanje okoljskih znakov za turistične nastanitve je na voljo 50.000 evrov.

Deležniki iz vodilnih destinacij se bodo lahko prijavili na razpis za dvig kompetenc in promocijo vodilnih turističnih destinacij, kjer bo razpisanih nekaj manj kot 4 milijone evrov. Še enkrat toliko pa je vreden razpis za spodbujanje MSP-jev na področju turizma v vzhodni kohezijski regiji.

V primeru, da bodo na razpolago sredstva, bo ministrstvo objavilo tudi razpis Integralni turistični produkti 2019, s katerim želijo spodbuditi podjetja k bolj inovativnemu pristopu pri oblikovanju, trženju in promociji produktov in storitev.

Področje lesarstva

Javni študentski sklad želi spodbuditi podjetja k izobraževanju o učinkovitih strategijah trženja in jih usposobiti za digitalizacijo. Cilj razpisa, ki je vreden 600 tisoč evrov, je usposobiti najmanj 1.000 zaposlenih prek različnih programov.

Objavljen bo tudi razpis za spodbujanje uvajanja ali povečanja proizvodnje polproizvodov. Razpisanih bo 10,5 milijona evrov. [gg](#)

Podrobnejše informacije o razpisih, ki bodo predvidoma objavljeni letos

VAŠ PARTNER
NA POTI
DIGITALIZACIJE
POSLOVNIH
PROCESOV

Specialisti za avtomatizacijo in optimizacijo
poslovnih procesov v malih in
srednje velikih podjetjih.

Zakaj InIn?

- **Individualni** pristop
- Podpora **integraciji**
- **Prilagodljivost** rešitve
- **Svetovanje** pri optimizaciji

www.inin.si
inin@inin.si
(02) 534 14 10

Skladi zasebnega kapitala kot partner družin

Junckerjev sklad ponuja priložnosti lastnikom rastočih podjetij.

Bojan Ivanc, Analitika GZS

svetovalec

Profesionalni investitorji nimajo osebne povezanosti do zaposlenih in vodstva, temveč iščejo najboljšo pot do najboljšega rezultata za podjetje kot celoto.

Skladi zasebnega kapitala so tip investitorja, ki ima kapitalsko moč in znanje, da uspešno oplemeniti del ali celotno lastništvo v podjetjih.

Izziv za poslovodstvo: *Sem lastnik podjetja, ki je v zadnjih 15 letih preraslo svoje začetne okvire. Poslujemo dobro ter z vsakim svojim vložkom dosežemo donos na vloženi kapital, ki je nad 15 % oziroma stroški kapitala. Ker sem v letih, se postavlja vprašanje nasledstva, ki so ga prvi načeli kar naši največji poslovni partnerji. Skrbi jih, kdo bo prevzel operativne niti poslovanja ter zakaj ne povečamo vlaganj v avtomatizacijo, kar bi podprli z dolgoročnimi naročili. Osebnost sem pri tem konservativen, saj si ob dobrih delovnih pogojih zaposlenih letno izplačam za okoli 30 % dobička, kar namenim svojim drugim projektom in konjičkom. Moji dve hčerki ne kažeta zanimanja za prevzem te družbe ter sta zelo uspešni na drugih področjih, tudi njiju pa skrbi, kako bo podjetje upravljano po mojem umiku v pokoj. Pri tem je za njuno varnost pomembno, da podjetje ohrani svojo vrednost.*

Velik del vaše družbe je odvisen od vaših sposobnosti, ki pa zaradi vaše starosti pešajo. To postavlja pod vprašaj tudi ključne determinante vrednosti vašega podjetja: rast ter s tem potrebo po večjih vložkih v razvoj kot tudi stike z vašimi pomembnejšimi poslovnimi partnerji. Če boste poskrbeli za prenos moči upravljanja na pravega človeka, še vedno obstaja tveganje, kaj lahko nove lastnice (najverjetneje hčerki ali žena) naredijo, da ohranijo ali celo povečajo vrednost vašega podjetja. V tujini se takšne družbe zatečejo k uvrstitvi delnic na borzo ali pa k prodaji deleža skladom privatnega kapitala. To pomeni, da se lastnik odreče delu ali celoti upravljalvske moči v podjetju za ceno kupnine, ki predstavlja pošteno vrednost podjetja v danem trenutku. Kupnina je seveda višja, če je podjetje večje, ima razpršeno mrežo dobaviteljev in kupcev po več državah, ima malo dolga oziroma zdravo bilanco, dosega rast prostega denarnega toka ter je umeščeno v dejavnosti, kjer so pričakovanja o rasti visoka. Tako je poštena vrednost podjetja običajno različna od vrednosti računovodskega kapitala. Če donos na kapital (ROE) presega tehtane stroške kapitala (med 7 in 14 %, odvisno od dejavnosti), je tržna vrednost običajno višja od knjigovodske.

Zakaj sploh prodati del uspešnega podjetja?

To je ključno vprašanje, na katerega si morate odgovoriti. Ali vaše lastništvo ter sprememba po zakonu o dedovanju še zagotavljata, da bo podjetje ostalo

uspešno? Če ne bo, se bo njegova vrednost najverjetneje nepovratno znižala. Če povabite v lastništvo novega lastnika, ali bo ta v zadostni meri poskrbel, da se bo vrednost podjetja povečevala? Kakšen bo njegov prispevek k temu oziroma kako bosta porazdeljena odgovornost ter pripadajoči delež dobička?

Skladi zasebnega kapitala kot partner

V Evropi je danes nekaj večjih uspešnih podjetij še vedno v delni družinski lasti, vendar so večinski lastniki institucionalni investitorji, ki sledijo načelom maksimizacije vrednosti podjetja. Takšna podjetja so danes večja in uspešnejša tudi zaradi odločitve prvotnih lastnikov, da so del lastništva v preteklosti prepustili profesionalcem. Profesionalni investitorji nimajo osebne povezanosti do zaposlenih in vodstva, temveč iščejo najboljšo pot do najboljšega rezultata za podjetje kot celoto. Sprejemajo tudi odločitve, ki jih družinski lastnik v težkih časih ne bi nikoli. Vendar imajo na drugi strani možnost cenejšega in tudi hitrejšega dostopa do svežega kapitala v primeru dobrih tržnih priložnosti, česar družinski lastnik ne more ponuditi. To povečuje njihovo vrednost naložbe ter prinaša vlagateljem v zasebni sklad (pokojninski skladi, skladi tveganega kapitala, zavarovalnice itd.) visok donos na vložena sredstva. Njihov visok donos pomeni tudi večjo verjetnost za dodatne prilive novih vlagateljev.

Skladi zasebnega kapitala, ki jih bomo končno dobili tudi v Sloveniji na podlagi sredstev iz Junckerjevega sklada (obetamo si dva nova), so tip investitorja, ki ima kapitalsko moč in znanje, da uspešno oplemeniti del ali celotno lastništvo v podjetjih ter tako razbremeni uspešne podjetnice in podjetnike. Ti lahko ta sredstva namenijo drugim projektom ter s tem razpršijo tveganje dela družinskega premoženja. [gg](#)

Analitika
GZS

Kdo, kdaj, kako in kje mora poročati pristojnim

Spremembe na področju nosilnih plastičnih vrečk prinašajo nove obveznosti za širši krog zavezancev.

Antonija Božič Cerar, GZS – Služba za varstvo okolja

Foto: Zare Modic

Zavezanci, ki dajejo na trg manj kot 15 ton embalaže letno, imajo od 1. januarja letos nove obveznosti. Že lani so se morali vpisati v evidenco oseb, ki dajejo embalažo v promet, ter pričeti voditi evidenco o embalaži, ki so jo dali v promet. Na podlagi evidenc morajo o tem tudi poročati ministrstvu za okolje najpozneje do 31. marca 2019.

Poročilo obsega podatke o masi embalaže, dane v promet v preteklem koledarskem letu, ločeno po vrstah embalaže in embalažnem materialu. Vsebovati mora tudi podatke o načinu zagotavljanja ustreznega ravnanja z odpadno embalažo.

Razen v posebej določenih primerih, ki jih v nadaljevanju navajamo, osebam, ki dajejo v promet, v različnih »embalažnih vlogah« manj kot 15 ton letno, ni treba zagotavljati predpisanega ravnanja.

Kdaj je treba zagotoviti predpisano ravnanje z embalažo in kako? – meja 15 t/letno

Če letna količina embalaže, ki jo kot prvi proizvajalec ali distributer v slovenski prostor vnašate z embaliranim blagom, za nadaljnjo prodajo in/ali za lastno uporabo presega 15 ton, lahko zagotavljate predpisano ravnanje na dva načina:

1. z vključitvijo v eno od šestih obstoječih družb za ravnanje z odpadno embalažo,
2. s pridobitvijo potrdila o vpisu v evidenco individualnih sistemov ravnanja z odpadno embalažo, ki jo vodi ministrstvo, kot trenutno 14 podjetij, ki predpisano ravnanje zagotavljajo sama.

Enake obveznosti in možnosti zagotavljanja ravnanja imate, če proizvajate ali prvič v Sloveniji v promet vnašate t. i. servisno embalažo (embalaža, ki se polni ob prodaji, v predpisu opisana kot embalaža, ki ni namenjena embalerjem) in jo dajete v promet sami ali

sami uporabljate, kjer so količine embalaže večje kot 15 ton letno.

Kdaj meja 15 ton letno ne velja?

Ne glede na letno količino embalaže je obvezno treba zagotoviti predpisano ravnanje, če prvi dajete v promet v Sloveniji plastične nosilne vrečke, embalažo iz plastike polimerov iz vinil kloridov ali drugih halogeniranih olefinov oziroma embalažo, v kateri je embalirano nevarno blago.

Katere zahteve veljajo za plastične nosilne vrečke na prodajnih mestih?

Kdor prvi daje v promet plastične nosilne vrečke, mora, praviloma preko družb za ravnanje z odpadno embalažo, zagotoviti predpisano ravnanje. Distributerji, ki potrošnikom ponujajo plastične nosilne vrečke na prodajnem mestu, morajo od 1. januarja zagotoviti, da te vrečke niso več brezplačne. Prodajno mesto ali mesto ponudbe plastičnih nosilnih vrečk morajo opremiti s cenami vrečk v skladu z zakonom, ki ureja varstvo potrošnikov. Distributer na prodajnem mestu lahko brezplačno zamenja odpadno plastično nosilno vrečko, če jo je potrošnik kupil pri njem, za enako novo plastično vrečko. S tem mora potrošnike seznaniti s pisnim obvestilom na prodajnem mestu. Distributer mora tako zbrano odpadno embalažo, ne glede na njeno količino, oddati družbi za ravnanje z odpadno embalažo.

Brezplačno so lahko še vedno na voljo zelo lahke plastične nosilne vrečke za shranjevanje živil, ki niso predpakirana. Distributer mora potrošnike o tem obveščati s pisnim obvestilom povsod, kjer so na voljo. Če distributerji prodajajo zelo lahke plastične nosilne vrečke za živila, ki so predpakirana, ali za neživilske proizvode, morajo o njihovem številu voditi evidenco in o tem tudi poročati ministrstvu.

Ko se subjekt znajde v različnih vlogah, od embalerja, pridobitelja embaliranega blaga, do proizvajalca ali pridobitelja embalaže, je treba upoštevati seštevek embalaže glede na letno mejo 15 ton. Poleg zagotavljanja predpisanega ravnanja mora tak zavezanec plačevati tudi okoljsko dajatev zaradi nastajanja odpadne embalaže. Ne glede na letno količino embalaže je obvezno plačevati okoljsko dajatev za plastične nosilne vrečke ter embalažo iz plastike polimerov iz vinil kloridov ali drugih halogeniranih olefinov, ki gredo prvič v promet v Sloveniji. [gg](http://gg.gov.si)

svetovallec

Poročila o embalaži morajo zavezanci oddati do 31. marca 2019 prek spletne aplikacije <http://okolje.arso.gov.si/embalaza/>.

Meja 15 ton letno ne velja, če prvi dajete v promet plastične nosilne vrečke.

Več vrst distributerjev

Distributer je oseba, ki zaradi dajanja embalaže ali embaliranega blaga v promet na ozemlju RS dobavlja embalažo ali embalirano blago neposrednemu končnemu uporabniku. Za distributerja se štejeta tudi embaler, pridobitelj blaga ali proizvajalec oziroma pridobitelj embalaže, če dobavlja embalažo ali embalirano blago neposredno trgovcu ali končnemu uporabniku in tudi trgovec, ki dobavlja embalažo ali embalirano blago neposredno končnemu uporabniku.

Varstvo okolja

Kreativnosti se lahko naučimo!

Kreativnost je veščina, ki se je lahko naučimo. Eni bolje kot drugi, a kdor se bo učil, bo še vedno boljši od tistih, ki se niso naučili in vadili.

Nastja Mulej

svetovalec

Možgani so bili narejeni za rutino

Zjutraj se morate obleči. Pogledate v omaro. Na voljo imate 11 kosov oblečil. Čeprav ne zveni veliko, to pomeni, da imate na voljo 39.916.800 načinov, kako se obleči, če izbirate med samo 11 kosi. Če bi se vse svoje budno življenje oblečili v vsako od različic samo eno minuto, bi potrebovali 76 let življenja!

Če bi možgani delovali tako, bi bili neuporabni. Možgani so narejeni tako, da delujejo v skladu z vzorci, izkušnjami, rutino. Naš razum vsako vhodno informacijo organizira v rutinski vzorec. Zato se zjutraj oblečete in pomislite: »Tako se po navadi oblečim.«

Kreativnost kot tenis

Kreativno razmišljanje je spretnost, ki jo lahko razvijemo in sploh ni povezano z inteligenco. Odnos med inteligenco in razmišljanjem je podoben odnosu med avtomobilom in voznikom. Konjska moč vozila je njegov potencial, inteligenca pa je potencial človeškega uma. Kako se bo avto obnesel med vožnjo, ni odvisno samo od vozila, ampak predvsem od voznika. Razmišljanje je naša veščina, ki uporablja potencial naše inteligence.

In ker je veščina, se lahko kreativnosti naučimo. Tako kot tenisa ali šivanja! Eni bodo seveda vedno boljši kot drugi, eni bodo postali Serena Williams in Muccia Prada, drugi pa bodo še vedno boljši od tistih, ki se niso naučili in vadili.

Programi za človekove možgane in bolj kakovostno življenje

Sama učim in urim kreativnost že več kot 12 let. Začela sem z metodami, ki jih je razvil dr. Edward de Bono: Šest klobukov razmišljanja, Lateralno razmišljanje, Enostavnost, Moč zaznavanja, program za poučevanje razmišljanja v šolah CoRT.

De Bono, vodilna svetovna avtoriteta za to področje, je začel razvijati 'programe' za človekove možgane že v 60. letih prejšnjega stoletja. Tistih, ki izdelujejo računalniške programe, je preveč, programiranje naših lastnih misli pa je zanemarjeno. A danes nujno potrebno!

Konkretni primeri kreativnosti v praksi

V Kaliforniji je de Bono sodeloval s skupino ekologov, ki so imeli problem s tovarno, ki je svojo odpadno vodo spuščala v reko navzdol toka, kjer so živeli ljudje. Kot provokacijo je predlagal, da mora biti tovarna na dnu

lastnega toka, da prva utрпи škodo od svojega onesnaževanja. Iz tega je prišla uporabna rešitev. Vhodno vodo so morali jemati iz spodnjega dela tako, da so res bili prvi, ki so uporabili svojo umazanijo. To se je že uzakonilo v 13 državah. Nadaljnji primer je de Bonu dal Ron Barbara, direktor zavarovalnice Prudential, ki je njegove tehnike verno uporabljal. Zavarovanje pomeni, da plačuješ polico in ko umreš, ti izplačajo denar. Kot provokacijo je rekel: umreš, preden umreš. Zveni nemogoče, nelogično, a iz tega je prišla uporabna ideja. Če resno zboljš, ti 75 odstotkov premije izplačajo takoj. Zadržijo samo 25 odstotkov. Tako imaš za zdravljenje. Idejo danes uporabljajo skoraj vse zavarovalnice.

Foto: Depositphotos

De Bono se je pogovarjal z letalskimi inženirji in rekel: letalo mora pristajati na hrbtu. Seveda to ni najbolj pameten način. Kako lahko iz tega dobimo kaj uporabnega? Če pristanete obratno obrnjeni, krila vlečejo dol. Iz tega je prišla ideja z običajnim letalom in običajnimi krili ter dvema krilcema, obrnjenima navzdol, ki zagotavljata negativno nagnjenost (negative bias). Če se mora letalo v nevarnosti hitro dvigniti, odpove ti dve krilci in v trenutku dobi dodaten vzgon. Sedemdeset odstotkov vseh nesreč se zgodi pri prepočasnem dvigu navzgor. [gg](#)

1. konferenca o kreativnosti

Na 1. konferenci o kreativnosti, ki bo 25. 4. 2019 na GZS, boste lahko iz prve roke slišali mnoge primere kreativnega razmišljanja v praksi s strani najrazličnejših majhnih in velikih podjetij ter neprofitnih organizacij ter se naučili nekaj novih tehnik generiranja in vrednotenja idej.

Razmišljanje je naša veščina, ki uporablja potencial naše inteligence.

Spremembe, ki jih prinaša Zakon o minimalni plači

Sprememba Zakona o minimalni plači je bila osrednja tema razprav v parlamentu in v gospodarstvu v mesecu decembru 2018. Kaj se spreminja?

Metka Penko Natlačen, Pravna služba GZS

Minimalno plačo določa država z zakonom. Zakon določa minimalno višino izplačila, ki ga mora prejeti vsak delavec, zaposlen za polni delovni čas in ki jo mora zagotavljati delodajalec. Novosti Zakona o minimalni plači (Uradni list RS, št. 13/10, 92/15 in 83/18) so naslednje:

1. sprememba je **povišanje minimalne plače**, tako, da bo le-ta znašala:
 - za plačilo dela, opravljenega od 1. januarja 2019 do 31. decembra 2019, 886,63 evra;
 - za plačilo dela, opravljenega od 1. januarja 2020 do 31. decembra 2020, 940,58 evra,
 - za plačilo dela, opravljenega od 1. januarja 2021 dalje, je določena nova formula za določitev višine minimalne plače.
2. **izločitev vseh dodatkov iz minimalne plače**, vključno z dodatkom za delovno dobo ter delom plače za delovno uspešnost in plačilom za poslovno uspešnost. V letu 2019 izločitev velja za tri dodatke: za nočno delo, za delo v nedeljo, za delo na praznike in dela proste dneve po zakonu.

Zaradi izvzema naštetih delov plače iz vsebine minimalna plača ni več skladna s splošno definicijo plače po Zakonu o delovnih razmerjih. ZDR-1 opredeljuje, da je plača sestavljena iz osnovne plače, dela plače za delovno uspešnost in dodatkov; prav tako je njen sestavni del tudi plačilo za poslovno uspešnost. Izločeni dodatki pa se bodo obračunali v odstotku od osnove, ki jo predstavlja osnovna plača za polni delovni čas, in prišteli nad minimalno plačo. Dejanski učinki zakona o minimalni plači bodo znani v februarju, ko bodo izvedena izplačila za delo v januarju na njegovi podlagi. [gg](#)

Iz minimalne plače so izključeni vsi dodatki, vključno z dodatkom za delovno dobo, delom plače za delovno uspešnost in plačilom za poslovno uspešnost.

Revizijska odločitev o dodatku za delovno dobo v KP kovinske industrije

V začetku leta 2018 je v dveh individualnih sporih zoper delodajalca v kovinski industriji Višje delovno in socialno sodišče v Ljubljani odločilo tako, da je obračun dodatka za delovno dobo pri zadnjem delodajalcu v primeru, ko je ta doba drugačna (krajša) od skupne delovne dobe, nepravilna. V eni od pravno-močnih odločitev je bila vložena revizija, o kateri je bilo 19. 12. 2018 odločeno v sodbi Vrhovnega sodišča VIII Ips 168/2018.

V sodbi je sodišče zavzelo stališče, da je zakon kolektivnemu urejanju prepustil zgolj višino dodatka za delovno dobo, ne pa tudi opredelitve obdobja delovne dobe, za katerega se delavcem obračunava in izplačuje dodatek za delovno dobo.

Revizijsko sodišče je navedlo v obrazložitvi, da zakonski pojem delovna doba iz 129. člena ZDR-1 ne pomeni samoumevno in samodejno vključevanja celotne delovne dobe zaposlenega ne glede na to, pri katerem delodajalcu je dosežena. Prvi odstavek 129. člena ZDR-1 je tudi v povezavi s prehodno določbo 222. člena ZDR-1 potrebno razlagati tako, da sta predmet kolektivnega dogovarjanja lahko tudi dolžina in način upoštevanja delovne dobe in odmerni odstotek, saj oboje ustreza pojmu »višina dodatka« po 129. členu ZDR-1.

Iz tega lahko zaključimo, da so vsi delodajalci v tej dejavnosti, ki so izplačevali dodatek na delovno dobo samo pri zadnjem delodajalcu, ravnali skladno z odločitvijo Vrhovnega sodišča.

Pogrešali smo informiranost, ki jo nudi zbornica

»Koliko bomo članstvo izkoristili, je seveda na nas,« pravijo v podjetju PPS-Pekarne Ptuj, ki je pred kratkim spet postalo član GZS.

Barbara Perko

Kupci čedalje bolj posegajo po manjših izdelkih, ki ne presegajo 400 gramov.

Eden novih članov Gospodarske zbornice Slovenije je podjetje PPS-Pekarne Ptuj. »Bili smo med prvimi člani GZS. Zaradi razmer, ki so doletele našo pekarno, nismo bili člani vrsto let, kar pa smo seveda tudi pogrešali. Zdaj gredo časi že nekaj časa v prid podjetju, zato smo se odločili, da se ponovno včlanimo,« pojasnjujejo v podjetju. »V tem času, ko nismo bili član, smo predvsem pogrešali informiranost, ki nam jo nudi zbornica, udeleževanje seminarjev, predavanj in to po nižji ceni. Seveda pa upamo, da bomo lahko aktivno sodelovali pri različnih projektih. Koliko bomo članstvo izkoristili, je seveda na nas.«

Pekarna s 70-letno tradicijo

»Naša pekarna je praznovala že 70 let, delamo v najstarejšem mestu in pečemo odlične kruhe, zdaj zlate kruhe,« poudarja direktor podjetja Igor Ranfl. S svojimi izdelki so namreč osvojili več zlatih priznanj, ki jih podeljuje GZS – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij. »Zmeraj smo bili in smo ponosni na izdelke, ki jih pripravljamo v našem podjetju. Posebej smo ponosni na Haloški črni kruh, ki je izdelek, ki ga je naš sodelavec pripravil kot diplomski izdelek na Višji šoli za živilstvo in prehrano. Odlikuje ga dolga svežina in odličen okus. V tem hitrem času pa je to kruh, ki se izdeluje počasi in z ljubeznijo,« pravijo o nagrajenem kruhu, ki spada v skupino rženih kruhov.

Pirin kruh s pinjencem in sončnimi semeni so pripravili kot odgovor na povpraševanje po kruhu z dodatkom mlečnih proizvodov. »Uporabili smo pinjenec, ki ima blag okus in malo mlečnih maščob. Maščobe smo seveda nadomestili s sončničnimi semeni, ki dajejo prijeten okus samemu kruhu,« opišejo še enega od izdelkov, ki je prejel zlato priznanje. Ta izdelek so kupcu približali tudi s tem, da ga razrežejo in nato pakirajo.

Nov trend predstavlja velikost

»Naša pekarna je bila zmeraj naravnana tako, da je bila usmerjena h kupcu. Smo zelo prilagodljivi, naša proizvodnja je pol avtomatizirana, tako da se lahko prilagodimo vsem zahtevam oziroma željam,« pravijo. In kaj želijo kupci? Največ prodajo proizvodov iz bele

moke. »Trend pa ni več kruh, temveč kupci posegajo vedno bolj po manjših izdelkih, tako da izdelujemo vedno več kruhov, ki ne presegajo 400 gramov,« čemur so se že uspešno prilagodili. »Tudi naše tradicionalne izdelke, kot so markovski črni, haloški kruh že izdelujemo tudi manjše gramature. Ti kruhi so pa tudi boljši za peko na prodajnih mestih,« naštejejo prednost novega trenda med kupci.

Njihov proizvodni program obsega kruh, pekovo pecivo, posebno pekovo pecivo, poltrajne in trajne pekarske izdelke, polpečeni program, zamrznjeni program, sladice in torte. Vsako leto pripravijo novosti. V letošnjem letu načrtujejo najmanj dva nova pekarska izdelka in enega slaščičarskega. »Na koncu vsakega leta vidimo, da je teh izdelkov več, ampak če nam uspe vsaj pri dveh, je za nas velik uspeh,« pravi direktor. Veliko pozornost bodo posvetili dopeki izdelkov, manjših in privlačnejših oblik ter različnih okusov. »Najpomembneje, da prihaja pustni čas in seveda proizvodnja ptujskih krofov – zlatih,« zaključuje Ranfl. [gg](#)

PPS-Pekarne Ptuj so nosilci ISO 9001:2015 in EKO certifikata.

Članski center
GZS

Za več informacij o članstvu v GZS se obrnite na Članski center GZS. Andrej Brvar, 01 58 98 461 ali andrej.brvar@gzs.si.

Z minimalnimi vložki do maksimalnih prihrankov

Dobre prakse zmanjševanja embalaže kažejo, da lahko varovanje okolja ugodno vpliva tudi na ekonomiko poslovanja.

Nina Šprohar

Manj mešanih odpadkov in več repromateriala

»V Pivovarni Union Laško stalno zmanjšujemo delež nastalih mešanih komunalnih odpadkov. Ločeno zbrani odpadki namreč predstavljajo vir in surovino,« pravi Blaž Medja, njihov pooblaščenec za varstvo okolja. Ravnanje z odpadki je v tovrstnih podjetjih precej zahtevno, ker so vanj vključeni zaposleni v proizvodnih in polnilnih obratih, v logistiki in v upravnem delu družbe, kar pomeni, da sta vrsta in količina nastalih odpadkov zelo različni. Reševanja problematike so se lotili postopoma, najprej so ugotovili, katera vrsta odpadka nastaja pri določenem delu ter v kakšni količini, nato so organizirali delavnice za informiranje zaposlenih, zatem pa popisali opremo. Zadnji korak je predstavljal stik z dobavitelji repromateriala. »Čim večji delež repromateriala, ki ga potrebujemo za polnjenje produktov, mora biti embaliran v vračljivo embalažo, za katero imamo vzpostavljen sistem kroženja,« pravi Medja. »Analiza je pokazala, da smo z minimalnimi stroški, ki so se nanašali predvsem na nakup opreme za ločeno zbiranje odpadkov, zmanjšali količino mešanih komunalnih odpadkov za skoraj polovico. Naš nov cilj je, da do leta 2020 zmanjšamo njihov delež pod tri odstotke,« napove Medja.

Foto: Rok Flašaj

Zaradi pestre izbire posledično raznoliki odpadki

Celovito ravnanje z odpadki je eno izmed pomembnih področij trajnostnega razvoja skupine Petrol. »Raznovrstnost naših dejavnosti in prodajnih mest posledično pomeni tudi raznovrstno paleto odpadkov, ki jih upravljamo. Velik poudarek namenjamo preprečevanju nastajanja odpadkov in pospeševanju učinkovitega ločevanja odpadkov pri izvoru,« dejavnosti povzame direktor korporativnega komuniciranja Aleksander Salkič. Je ta pristop stoodstotno uspešen? »Še vedno nastaja precejšnja količina mešanih komunalnih odpadkov, zato uvajamo naknadno ročno ločevanje. Tako znižujemo količino mešanih komunalnih odpadkov in pridobivamo čistejše frakcije odpadkov,« pojasni Salkič. Cilj je torej z ločevanjem odpadkov, optimiziranjem števila zabojnikov in ustreznim označevanjem na posamezni lokaciji zmanjšati količino mešanih komunalnih odpadkov in preprečiti, da na počivališčih obiskovalci odlagajo smeti. »Poleg stroškovne naravnosti nam je pomembna predvsem končna dispozicija odpadka. Vedno upoštevamo hierarhijo ravnanja z odpadki in želimo, da ima prevzemnik odpadka rešitev, ki je čim bolj trajnostna, saj je lahko odpadek v določenih primerih vir surovin,« trdi Salkič.

Foto: Arhiv Petrol

Foto: Arhiv Petrol

Optimizacija embalaže je v živilski industriji zahtevna

»Od leta 2014 vse obstoječe in načrtovane ukrepe združujemo v naši trajnostni iniciativi Danes za jutri, kjer se med drugim osredotočamo tudi na varovanje okolja. Na številnih področjih že optimiziramo embalažo in zmanjšujemo njeno količino, kar je kompleksen in zahteven postopek, saj morajo biti naša živila in izdelki zaščiteni pred vplivi iz okolja, obenem pa ustrezati vsem predpisom glede vsebine izdelka, embalaže in deklaracije,« problematiko povzamejo v Hoferju. S trajnostno vrečko iz trpežnega stoodstotnega bombaža, ki nosi ime »Manj je v(r)eč«, so že korak bližje oblikovanju trajnostnih nakupovalnih navad. »Vrečka je obstojna veliko dlje od klasične nakupovalne vrečke in izpolnjuje standarde pravične trgovine,« pravijo v Hoferju in dodajo, da pet centov od vsake prodane vrečke namenjajo Ekologom brez meja in projektu Očistimo vode. Prizadevajo si tudi za zmanjšanje embalaže, zato so kupcem ponudili dezodorant v priročni, stisnjeni embalaži, ki porabi 50 odstotkov manj potisnega plina kot ostali dezodoranti. »Majhnost embalaže ima pozitiven učinek tudi na izpust CO₂, saj lahko na eno transportno paleto zložimo skoraj dvakrat toliko pločevink kot pri običajnem dezodorantu,« še dodajo. [gg](#)

Foto: Arhiv Hofer

SKUPAJ V DIGITALNO PODJETNIŠTVO

6. mednarodna konferenca MSP (za mikro, mala in srednja podjetja)

torek 2. april 2019, od 10. do 16.30 ure

Lokacija: Radisson Blu Plaza Hotel,
Bratislavška cesta 8, Ljubljana

Krovni pokrovitelj: Sberbank banka d.d.

Organizator dogodka: GZS Podjetniško trgovska zbornica

**Število mest je omejeno,
zato si pravočasno zagotovite prostor
s prijavnico na dogodek!**

Prijave do petka 29.3. 2019 do 10. ure, več na <https://konferencamp.gzs.si/> ali konfmsp2019@gzs.si

So napake tudi priložnost ali samo problem?

Zakaj se večina ljudi ničesar ne nauči iz napak, nekaterim pa to vseeno uspe.

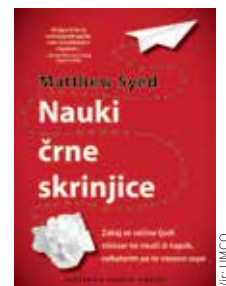
Dr. Samo Rugelj

Napake so del življenja in Slovenci imamo na to temo lep pregovor: »Kdor dela, tudi greši.« A vendar se tudi pri nas, v vse bolj napredujočem kapitalističnem načinu življenja, napake tudi vse bolj problematizira, včasih pa celo demonizira, kot bi bile nekaj, čemur se da povsem izogniti. Knjiga Nauki črne skrinjice Matthewa Syeda, pisatelja in novinarja in nekdanjega vrhunskega igralca namiznega tenisa, ki še kako dobro ve, kako lahko človek doseže velik napredek z majhnimi izboljšavami in učenjem iz neuspehov, se je problematike napak lotila na sistematičen način in predvsem skuša odgovoriti na vprašanje, kako se iz njih lahko poskušamo kaj naučiti. Za osnovo, ki je knjigi dala tudi naslov, jemlje letalsko industrijo. Da bi bilo usodnih napak tam čim manj, je vsako letalo že dolgo opremljeno s skoraj neuničljivo črno skrinjico, ki snema delovanje letala in pogovore v njem. Tako lahko ob vsaki napaki ali strmoglavljenju

letala pregledajo in analizirajo, kaj je šlo narobe pri tem poletu, izsledki pa so potem na voljo vse pilotom na svetu. S to metodo je letalska industrija v zadnjih desetletjih postala zelo varna, zaradi česar so splošni »nauki črne skrinjice« dragoceni za vse, ki si v svojem življenju prizadevajo za odpravljanje napak. Na drugi strani pa Syed predstavi kar nekaj primerov iz medicine in zdravstva, kjer določene klinike nikakor ne zmorejo zmanjšati števila napak pri svojem delu: Syed trdi, da je razlog v tem, ker nimajo vzpostavljene sistema prestrezanja, evalvacije in kasnejšega popravljanja obstoječega sistema delovanja, kar je po njegovem zaprta zanka, ki ne vodi k napredku. Tako denimo pravi: »Za naš namen je zaprta zanka tista, pri kateri neuspeh ne vodi do napredka, ker se informacija o napakah ali slabostih ignorira ali napačno interpretira. Odprta zanka pa vodi do napredka, ker se povratno informacijo uporabi in racionalno ukrepa v skladu z njo.«

Resnične zgodbe o usodnih napakah

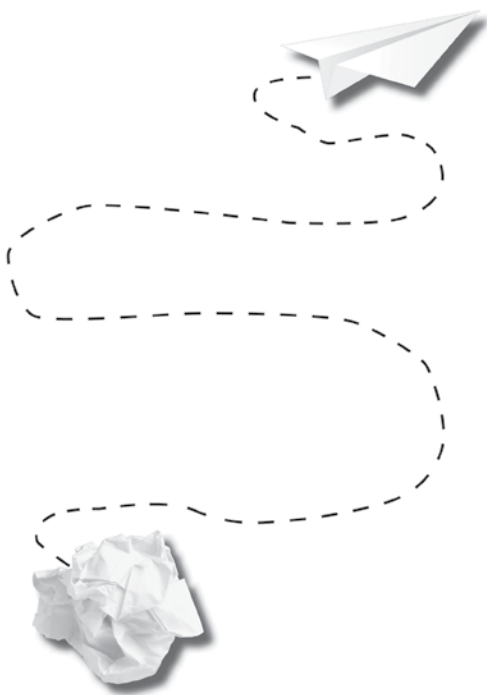
V knjigi Nauki črne skrinjice so predstavljene resnične zgodbe o napakah z različnih področij, od športnih do poslovnih primerov ter od zdravstva, prava, bančništva pa vse do politike. Matthew Syed jih zaokroža v nasvete in dognanja, kako se čim bolje učiti iz napak in na koncu doseči svoj cilj, ob tem pa nam tudi razkrije, kako v življenju ne moremo napredovati, če nismo pripravljeni preučiti lastnih napak, zaradi česar pa ostanemo ujetniki t. i. kognitivne disonance, pri kateri se nočemo soočiti z resnico, čeprav morda leži pred nami. Avtor knjige Nauki črne skrinjice svoje izsledke črpa iz različnih znanstvenih ved, kot so antropologija, psihologija, zgodovina in teorija kompleksnosti. Z njihovo pomočjo razišče skrite, vendar v svoji osnovi pogosto povsem predvidljive vzorce človeških napak ter naše odzive nanje. Če torej spremenimo odziv in si priznamo, da smo naredili nekaj narobe, s tem lahko veliko bolje izkoristimo naše potencialne tako v službi kot tudi v vsakdanjem življenju. gg

VIF: UMCO

»Odprta zanka vodi do napredka, ker se povratno informacijo uporabi in racionalno ukrepa v skladu z njo.«

V življenju ne moremo napredovati, če nismo pripravljeni preučiti lastnih napak, zaradi česar pa ostanemo ujetniki t. i. kognitivne disonance.

Mednarodni kotichek

Z novim letom uvajamo novo rubriko, v kateri predstavljamo aktivnosti in informacije Centra za mednarodno poslovanje (CEMP) na GZS.

GZS
go international
slovenia

Kaj pripravljamo?

05.03.	Seminar	Kako poslovati s Češko in Slovaško	Marko Jare
11.03.	Vhodna delegacija	Obisk bolgarskega predsednika Radeva z gospodarsko delegacijo v Sloveniji	Matej Rogelj
11.03.	Seminar	Kitajska: Predstavitev cantonskega sejma	Marko Jare
13.-16.03	Izhodna delegacija	Srečanje z italijanskimi arhitekti	Mojca Osojnik
14.03.	Seminar	Kako poslovati s Katalonijo - poslovne priložnosti za podjetja	Ines Čigoja
14. - 17.03.	Obisk sejma	Turčija: Poslovni obisk sejma WIN EURASIA Istanbul	Matej Rogelj
15.03.	Srečanje	Praznovanje kitajskega novega leta 2019	Marko Jare
26.-28.03.	Izhodna delegacija	Nemčija: sektorska delegacija lesarji	Vanja Bele
26.03.	Vhodna delegacija	Slovensko-madžarski poslovni forum	Ines Čigoja
marec	Vhodna delegacija	Vstop na francoski trg (izdelki za gradben. ind.)	Mojca Osojnik
marec/april	Izhodna delegacija	Izhodna delegacija krožnega gospodarstva (SRIP)	Mojca Osojnik
04.04.	Seminar	Opravljanje storitev v Švici	Vanja Bele
7.-12.04	Izhodna delegacija	Sektorska delegacija (transport & logistika) v Chennai, Mumbai, New Delhi	Nataša Turk
10.04.	Konferenca	2. nacionalna konferenca o internacionalizaciji	CEMP

Seminar:

Kako poslovati s Češko in Slovaško

Z namenom predstavitve nekaterih osnovnih pogojev za poslovanje in uspešen vstop na trga Češke in Slovaške Gospodarska zbornica Slovenije organizira srečanje z Michalom Kohoutkom, neodvisnim konzultantom in direktorjem svetovalnega podjetja iz Prage.

Uporabne informacije, dober nasvet, začetna pomoč ali pa celo zastopanje preko lokalnega predstavnika lahko pomagajo pri začetku ali širjenju poslovanja na tujih trgih. Predvsem to velja za mala in srednje velika podjetja, katerim je dogodek namenjen.

Več informacij: Marko Jare, T: 01 5898 158, E: marko.jare@gzs.si

Novice s tujih trgov

Francija

V Franciji je s 1. januarjem stopila v veljavo nova bruto minimalna plača (s francosko okrajšavo - SMIC), ki je za 1,52 odstotka višja od lanske. Za 35-urni delavnik tako po novem znaša 1.521,22 evra oz. bruto urna postavka je 10,03 evra. V transportnem sektorju ostaja bruto urna postavka nespremenjena, in sicer 10,06 evra. Za vse druge sektorje je treba upoštevati kolektivne pogodbe. Več informacij: Mojca Osojnik, T: 01 5898 101, E: mojca.osojnik@gzs.si

Združene države Amerike

S 1. februarjem 2019 je stopil v veljavo Sporazum Republike Slovenije z Združenimi državami Amerike o socialni varnosti. Ta bo olajšal koriščenje pravic ljudem, ki so v pokojninskem in invalidskem zavarovanju obeh pogodbenic dopolnili določeno zavarovalno dobo. Sporazum bo zavarovancem zagotovil neprekinjenost zavarovalne dobe v eni pogodbenici v času, ko so

poslani na delo v drugo pogodbenico. Na ta način bo odpravljena obveznost dvojnega plačevanja prispevkov.

Več informacij: Marko Jare, T: 01 5898 159, E: marko.jare@gzs.si

Baltik

Projekt »Rail Baltica« se nanaša na izgradnjo 1.435 kilometrov elektrificirane, dvotirne železnice, ki bo povezovala Estonijo, Latvijo ter Litvo – na severu s Finsko in na jugu s Poljsko. Železniška povezava bo omogočala prevoz potnikov do hitrosti 240 km/h ter tovora do 120 km/h in je del »EU TEN-T North Sea – Baltic Core Network Corridor« (TEN-T koridor Severno morje-Baltik). Vrednost projekta je 6 milijard evrov, večinoma gre za sredstva EU skladov. Gre za do sedaj največji skupni projekt vseh treh baltskih držav. Estonija, Latvija ter Litva so že ustanovile skupno podjetje, ki se bo ukvarjalo s celotno pripravo in realizacijo projekta

Več informacij: Nataša Turk, T: 01 5898 152, E: natasa.turk@gzs.si

Kaj smo izvedli?

Predstavitve poslovnih priložnosti Uzbekistana

10. januarja smo na Gospodarski zbornici Slovenije, v sodelovanju z Ministrstvom za zunanje zadeve RS, nevladno organizacijo Regionalni dialog in podjetjema Kvan svetovanje ter Arhar Engineering Logatec organizirali predstavitev poslovnih priložnosti Uzbekistana. Srečanje je bilo namenjeno predstavitvi pozitivnih sprememb v Uzbekistanu v zadnjem obdobju kot tudi mreženju in izmenjavi izkušenj med vsemi udeleženci.

Več informacij: Ante Milevoj, T: 01 5898 162, E: ante.milevoj@gzs.si

Foto: arhiv CEMP

Izhodna gospodarska delegacija v Srbijo

28. januarja je ob uradnem obisku predsednika republike Boruta Pahorja v Srbiji potekala srbsko-slovenska poslovna konferenca, ki se jo je udeležilo okoli 100 predstavnikov slovenskih podjetij.

Več informacij: Matej Rogelj, T: 01 5898 159, E: matej.rogelj@gzs.si

Foto: arhiv CEMP

Seminar »Napotitev delavcev v Avstrijo«

Na GZS je 17. januarja potekal seminar »Napotitev delavcev v Avstrijo«, ki je bil izveden v sodelovanju z odvetniško pisarno Grilc Vovk Škof ter računovodskim servisom FIRST iz Murske Sobotice. Prisotnih je bilo 30 podjetij. V manjši zasedbi je seminar potekal bolj interaktivno. Podjetja so z odprtimi vprašanji prišla do odgovorov s pomočjo gostov ali pa samih udeležencev.

Več informacij: Ines Čigoja, T: 01 5898 164, E: ines.cigoja@gzs.si

Letni sprejem GZS

29. januarja je na GZS potekal tradicionalni letni sprejem za udeležence izhodnih delegacij GZS in diplomatske ter konzularne predstavnike. Dogodku je prisostvovalo blizu 200 udeležencev, ki so druženje v okviru dogodka izkoristili za ohranjanje in vzpostavljanje poslovnih stikov.

Več informacij: Anže Gospeti, T: 01 5898 473, E: anze.gospeti@gzs.si

Foto: Kraftart

Poslovna povpraševanja

POVPRAŠEVANJA IZ TUJINE 2019

PP 6/ Država povpraševanja: Gana

Poslovni interes: Podjetje iz Gane išče ponudnike rešitev za primerno skladiščenje zelenjave.

Dejavnost: Skladiščenje.

PP 5/ Država povpraševanja: Južna Afrika

Poslovni interes: Podjetje iz Južne Afrike išče podjetja, ki se ukvarjajo z izdelavo oblek za gasilce.

Dejavnost: Proizvodnja delovnih oblačil.

PP 4/ Država povpraševanja: Gruzija

Poslovni interes: Gruzijsko podjetje povprašuje po proizvajalcih opreme (sistemov za krmljenje in pitje, plinskih ogrevalnikov) za rejo perutnine.

Dejavnost: Proizvodnja strojev za živilsko industrijo.

PP 3/ Država povpraševanja: Egipt

Poslovni interes: Egiptovsko podjetje povprašuje po uvozu goveje živine.

Dejavnost: Trgovina s kmetijskimi surovinami in živimi živalmi.

PP 2/ Država povpraševanja: Romunija

Poslovni interes: Proizvajalec pohištva išče partnerja za prevzem podjetja.

Dejavnost: Proizvodnja pohištva.

PP 1/ Država povpraševanja: Rusija

Poslovni interes: Rusko podjetje povprašuje po slovenskih proizvajalcih aluminijastih merilnih skal za uporabo v gradbeni industriji.

Dejavnost: Proizvodnja merilnih instrumentov in naprav.

V primeru vašega interesa po posameznem navedenem povpraševanju to sporočite na elektronski naslov: anze.gospeti@gzs.si. Pripišite številko povpraševanja, ime vašega podjetja in matično številko ter vaš elektronski naslov, na katerega vam bomo poslali kontaktne podatke povpraševalca.

Kontaktne podatke povpraševalcev pošiljamo samo članom GZS.

Spremljajte stališča in komentarje GZS o aktualnih tematikah.

PRORAČUN »PRETEŽAK« ZA 270 MILIJONOV EVROV

Predlog rebalansa proračuna dviguje javno porabo za 1,1 milijarde evrov glede na lani, kar je 270 milijonov evrov več kot dopušča fiskalno pravilo. Ključna težava predstavljenega rebalansa proračuna je v tem, da bo več sredstev v proračunu namenjenih krepitvi domače potrošnje, kar vpliva na višjo gospodarsko rast. Namera državi morda ne bo uspela, ker se stopnja varčevanja slovenskih gospodinjstev še nekoliko povečuje (13,9 % v 2017). Državi je uspelo obdržati razpoloženje potrošnikov na ravni, ki je precej višja od dolgoročnega povprečja. Moramo pa se vprašati, kako dolgo bomo imeli tako visoke davčne prilive na osnovi domače potrošnje, ko se razpoloženje potrošnikov uskladi z (nižjim) dolgoletnim povprečjem.

Predlog rebalansa proračuna pomeni vsebinsko gledano nespoštovanje v ustavi zapisanega fiskalnega pravila. To lahko pomeni zamujeno priložnost za ustvarjanje manevrskega prostora v obdobju, ko lahko pride do poslabšanja gospodarskih razmer. Strukturni saldo se v letu 2019 namreč slabša. Na drugi strani naj bi se javni dolg v BDP še vedno zniževal skladno s planom.

Razmere v mednarodnem okolju so bile v zadnjih štirih mesecih slabše kot v času jesenskih gospodarskih ocen. Napovedan javno-finančni presežek v višini pol odstotka BDP je postavljen pod vprašaj predvsem zaradi upoštevanja bolj optimistične jesenske napovedi Umarja, ki Sloveniji letos napoveduje 3,7-odstotno realno rast BDP in 2,1-odstotno inflacijo. Zaradi teh razlik obstaja utemeljeno tveganje, da je ocena javno-finančnih prihodkov v rebalansu proračuna za 0,6 % previsoka (60 milijonov evrov). To lahko pomeni, da tudi načrtovanega javno-finančnega presežka ne bo mogoče doseči.

Konec januarja objavljena analiza (IHS Markit) je pokazala, da je vrednost evropskega indikatorja blizu 50 (najnižje v zadnjih petih letih in pol), kar pomeni realno stagnacijo tako evropskega industrijskega kot storitvenega sektorja. Avtomobilska veriga, ki je za Slovenijo najpomembnejša, je ta trenutek najbolj zaskrbljena zaradi padca naročil. Pozitivno je to, da se cene ključnih surovin nekoliko znižujejo.

IZPOD PERESA GLAVNEGA EKONOMISTA

Evropska komisija s precej previdno napovedjo

V kontekstu splošnega znižanja napovedi za države EU-28 znižanju ni mogla ubežati niti Slovenija. Slovenski BDP naj bi po oceni Evropske komisije v letošnjem letu zrasel za 3,1 odstotka, kar je za 0,2 odstotni točki manj, kot so to predvideli v lanski jesenski napovedi. Trenutno je to manj od konsenza analitikov (3,4 %), Analitike GZS (3,5 %) ali UMAR (3,7%). Verjetno se bo pritisk na članice EU glede predstavljenih osnutkov proračunov za leti 2019 in 2020 povečal, saj so ti temeljili na bolj optimističnih napovedih, tako glede realne rasti kot inflacije, ki sta dva ključna vhodna podatka za napoved davčnih prilivov ter javnih izdatkov. Velja tudi omeniti nekaj podrobnosti, ki se skrivajo v tehničnih pojasnilih strokovne skupine. Upoštevali so vse podatke in razpoloženje v evropskem gospodarstvu do konca januarja 2019 ter da se ne bodo pojavile kakršnekoli ovire v prosti trgovini med EU-27 in Združenim kraljestvom. Tudi cena sodčka nafte naj bi ostala pri 61 USD za sodček, razmerje med EUR in USD pa pri 1,4. Te predpostavke lahko odkrito ocenimo kot zelo optimistične, saj verjetnosti za Brexit brez dogovora pri Analitiki GZS pripisujemo 50-odstotno verjetnost.

Nova razmišljanja o prihodnosti evropske industrije

Med Francijo in Nemčijo poteka v zadnjem času izmenjava mnenj o novi industrijski politiki v Evropi, ki bo zaščitila domačo industrijo pred kitajskimi tekmeci, vendar je to lahko v nasprotju s stališčem Evropske komisije pri vprašanih tržne koncentracije, kar je to pokazal nedavni primer pobude o združitvi Siemens in Alstoma. Nemški minister Altmeier je pošteno priznal, da so Nemci izgubili nekatere konkurenčne prednosti pri elektroniki, telekomunikaciji, računalnikih, optiki in solarni energiji. Vse velike internetne platforme so neevropske, umetna inteligenca pa se hitreje širi v ZDA in na Kitajskem. Električna mobilnost prinaša pomemben del dodane vrednosti proizvajalcem učinkovitih baterij, kjer pa je Evropa v zaostanku. Tako so se pojavila razmišljanja o posebnem proračunu za strateške raziskave in investicije v območju evra, ki bi bil »težak« nekaj odstotkov BDP ter bi se lahko financiral z izdajo evro obveznic. Za preudarne Nemce, ki se izogibajo predlogov o skupni socialni politiki v EU-28 in skupni depozitni shemi, bi tak predlog lahko bil sprejemljiv, saj bi koristil predvsem industriji največjih članic EU.

Izvozni vlak se je decembra znatno upočasnil

Podatki o blagovni menjavi Slovenije za mesec december so bili pričakovano šibki. Izvoz je bil medletno višji le še za 2 %, uvoz pa za 6 %. V prihodnjih mesecih pričakujemo, da bo rast izvoza znašala med 3 in 4 %. Ocenjujemo, da bi lahko bil izvoz avtomobilske verige v kakšnem mesecu celo medletno negativen, saj so bili januarski podatki na evropskem nivoju v tem sektorju najslabši v zadnjih šestih letih.

Foto: Kraftart

ZLATA PRIZNANJA ZA ODLIČNE PEKOVSKÉ IZDELKE

Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij (ZKŽP) je že devetnajstič podelila zlata priznanja za odlično kakovost kruha, pekovskega in finega pekovskega peciva, keksov, testenin in svežih slaščic. Podjetja so prijavila 178 pekovskih izdelkov. Odlično kakovost je neodvisna komisija, sestavljena iz različnih strokovnjakov s pekarskega področja, potrdila kar 156 izdelkom. Med temi je zlato priznanje za potrjeno odlično kakovost prejelo 92 vrst kruhov, 25 vrst pekovskega peciva, 21 vrst finega pekovskega peciva, 10 vrst testenin, 6 vrst slaščic in dve vrsti piškotkov. Komisija je ocenjevala zunanji videz izdelkov, lastnosti skorje in sredice ter vonj in okus. Končna ocena je bila odvisna od doseženega števila točk, ki je temeljil na ponderiranih lastnostih posameznega prijavljenega vzorca.

Ocenjevalna komisija je pri letošnjem ocenjevanju ugotavljala, da se v proizvodnji uporablja zelo raznolika paleta surovin, da je veliko izdelkov brez dodanih aditivov, da prevladujejo sveži hlebci z dolgo fermentacijo in podaljšano svežino, da je generalno znižana vsebnost soli v izdelkih, da je relativno velik delež izdelkov iz polnozrnatih mok in da se je nabor izdelkov razširil na brezglutenske izdelke in izdelke brez kvasa.

Komisija bo nagrajene izdelke še dvakrat v tekočem letu naključno preverila tudi na trgovskih policah in proizvajalce opozorila na morebitne napake. Odlični pekovski izdelki bodo razstavljeni na sejmu AGRA v Gornji Radgoni od 24. do 29. avgusta 2019 in ponujeni na pokušino na Festivalu odličnih pekovskih izdelkov 25. maja 2019 v Ljubljani na Pogačarjevem trgu.

RAZSTAVA PRIHODNOST BIVANJA IN KONFERENCA REDEFINICIJA DOMA

11. februarja 2019 je svoja vrata odprla razstava dosežkov slovenske industrije pametnih stavb in doma ter gozdno-lesne verige poimenovana Prihodnost bivanja oziroma Future Living. Gre za drugo v nizu razstav, ki bodo v naslednjih letih namenjene predstavitvam dosežkov slovenske industrije na vseh devetih področjih Strategije pametne specializacije S4, ki je temelj strateško razvojnih inovacijskih partnerstev (SRIP). Prva v vrsti razstav – Prihodnost mobilnosti oziroma Future Mobility – je pokrivala področje mobilnosti. Organizirana je bila v sodelovanju s SRIP ACS+, tokrat pa GZS organizira razstavo v sodelovanju s SRIP PSIDL (Pametne stavbe in dom z lesno verigo).

Ob otvoritvi razstave je na GZS potekala konferenca z naslovom Redefinicija doma. Na konferenci so priznani strokovnjaki iz tujine in Slovenije spregovorili o prihodnosti bivanja in gradenj, integraciji pametnih domov v pametna mesta in skupnosti, redefiniciji doma in vlogi človeka v takšnem okolju. V plenarnem delu so predavanja podali dr. Miimu Airaksinen (generalna direktorica Finskega združenje gradbenih inženirjev – RIL), dr. Andrej Tibaut (predsednik združenja siBIM) in Friderik Knez (Zavod za gradbeništvo in predsednik strokovnega sveta SRIP PSIDL). Več o razstavi v prihodnji številki Glasa gospodarstva.

MEDNARODNI FORUM Z DELAVNICO O RAZŠIRJENI ODGOVORNOSTI PROIZVAJALCEV

V okviru projekta MOVECO smo 22. januarja 2019 v sodelovanju z Ministrstvom za okolje in prostor RS (MOP) pripravili mednarodni forum na temo sprememb pri izvajanju razširjene odgovornosti proizvajalcev (ROP) v Sloveniji. Prizadevanja MOP pri preoblikovanju zakonodaje na tem področju so usmerjena v oblikovanje ene družbe, ki zagotavlja izvajanje razširjene odgovornosti v imenu proizvajalcev na posamezni vrsti toka odpadkov. Primernost te odločitve, glede na velikost odpadnih snovnih tokov v Sloveniji, učinkovitost delovanja sistemov ter izkušnje z delovanjem obstoječih sistemov, se je potrdila še ob predstavitvi novega sistema za ravnanje z odpadno embalažo v Nemčiji, kjer so zaradi delovanja konkurenčnih družb zagotavljanja ROP izoblikovali t.i. "clearinghouse" za nadzor nad njihovim delovanjem. Nemški sistem je izredno kompleksen in zahteven tako z vidika stroškov, pravil in navodil pri njegovem izvajanju, potrebne tehnične podpore kot tudi kadrov in se ne more prezrcaliti v slovenski prostor.

V popoldanskem času smo izvedli še delavnico, kjer so se udeleženci izkazali s svojimi ročnimi spretnostmi pri razstavljanju zavržene električne in elektronske opreme. Kaj smo spoznali? Ne glede na vrsto izdelka je električna in elektronska oprema zelo kompleksna, sestavljena iz velikega števila delov in materialov. Za razstavljanje smo porabili veliko časa. Popravilo in priprava izdelkov za ponovno uporabo terja znanje in rutino. Poslovne priložnosti se bodo na tem področju izoblikovale šele, ko bo zasnova teh izdelkov bolj modularna, materiali sestavnih delov pa označeni.

Foto: Kraftart

Koledar dogodkov GZS

DOGODKI GZS

22. februar Ljubljana	GDPR za podjetja kovinske industrije Zanimiv, praktičen in aktualen seminar za podjetja v kovinski industriji o vplivih GDPR na poslovanje. Našli boste odgovore, kaj je treba urediti v vaših poslovnih procesih v kadrovske pravni službi in kaj v prodajnem oddelku.
26. februar Velenje	Brezplačno svetovanje Kako osvojiti avstrijski in nemški trg Prvo svetovanje obsega individualni informativni pogovor o nujnih predpriprava - interni pogoji, razmere na ciljnem trgu itd.
26. februar Velenje	Kako postati (še bolj) uspešen podjetnik Delavnica je namenjena predvsem prevzemnikom družinske dejavnosti, ker kako naj »mladi« razumejo bistvo podjetništva, če večina staršev odgovornosti in svojega znanja ne prenese pravočasno?
5. marec Selca	Proizvodne merilne tehnologije 4.0 Sekcija uporabnikov sistemov stalnih izboljšav v sodelovanju s SRIP Tovarne prihodnosti najavlja izmenjalnico dobrih praks, ki je namenjena strokovnjakom iz proizvodnih podjetij, ki delujejo na področjih kakovosti, razvoja in vodenja proizvodnje, podjetij proizvajalcev merilne opreme in laboratorijev.
5. marec Ljubljana	Seminar Kako poslovati s Češko in Slovaško Z namenom predstavitve nekaterih osnovnih pogojev za poslovanje in uspešen vstop na omenjena trga, Gospodarska zbornica Slovenije organizira srečanje z Michalom Kohoutkom, neodvisnim konzultantom in direktorjem svetovalnega podjetja iz Prage.
6. marec Nova Gorica	Brezplačno usposabljanje mentorjev pri delodajalcih Vabimo na brezplačno usposabljanje mentorjev dijakom oz. študentom za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom oz. praktičnega izobraževanja.
7. marec Ljubljana	51. Podelitev Nagrad GZS za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke Rdeča nit podelitve bo »Ustvarjamo prihodnost.
7. marec Velenje	Enostavni nasveti, kako zasnovati ali izboljšati email kampanje Savinjsko-šaleška gospodarska zbornica organizira brezplačno delavnico, kjer boste dobili pregled nad tem, kaj je email marketing, in potrebno znanje za zasnovano ali izboljšanje vaših email kampanj.
13. marec Kranj	Kako postati (še bolj) uspešen podjetnik Delavnica je namenjena predvsem prevzemnikom družinske dejavnosti, ker kako naj »mladi« razumejo bistvo podjetništva, če večina staršev odgovornosti in svojega znanja ne prenese pravočasno?
21. marec Portorož	Okrogla miza »Meritve v industriji 4.0« Ali se poslanstvo meroslovja za segment industrijskih merjenj, ki je v zagotavljanju kakovostnih meritev in primerljivosti merilnih rezultatov procesnih veličin, v dobi vsesplošne digitalne preobrazbe temu primerno spreminja in prilagaja? In, če je odgovor DA, kako evolucijsko ali disruptivno?

Izobraževanje GZS

IZOBRAŽEVANJA NA GZS

24. april: 1. konferenca o kreativnosti

Na 1. konferenci o kreativnosti boste lahko iz prve roke slišali mnoge primere kreativnega razmišljanja v praksi s strani najrazličnejših majhnih in velikih podjetij ter neprofitnih organizacij ter se naučili nekaj novih tehnik generiranja in vrednotenja idej.

Imetniki certifikata Excellent SME Slovenija dosegajo izjemne rezultate:

- imajo 19 % višje prihodke na zaposlenega od povprečja te velikosti podjetij,
- ustvarijo 3,7 krat višji dobiček na zaposlenega,
- ustvarijo za 13,4 % višjo dodano vrednost na zaposlenega.

excellent-sme.gzs.si

Certifikat Excellent SME ima v Sloveniji preko 900 podjetij.

Prejemniki certifikata Excellent SME Slovenija po 1. decembru 2018

AGRO MOBIL d.o.o.	KIP KOP d.o.o.	SALCO pohištvo d.o.o.
ALKATRON d.o.o., Novo mesto	KLIMA-SOL d.o.o.	SAMSON
ALMA, d.o.o.	KLIMATIZACIJA ŠTRUBELJ d.o.o.	proizvodnja, trgovina in storitve, d.o.o.
ALTEL PCB d.o.o.	KOMUNALA METLIKA javno podjetje d.o.o.	SATLER OKNA IN VRATA d.o.o.
ALUTECH d.o.o.	KO-TRANS d.o.o.	SCHLAMBERGER P&J d.o.o.
ARS PHARMAE, d.o.o.	KOVINAR - GRADNJE ST, d.o.o.	SENICA AA d.o.o.
AVBREHT, ZAJC IN PARTNERJI o.p., d.o.o.	KREATIVNI NAJEMI, d.o.o.	SERVOKOM GLUHODEDOV, čiščenje in servis, d.o.o.
BELTA d.o.o.	LARTING d.o.o.	SIAPRO d.o.o.
Cadis d.o.o.	LAVACO, d.o.o.	SKRIVNOSTNI NAKUP d.o.o.
CORES, d.o.o., Kranj	LESTOR d.o.o. Kamnik	SLOWASH d.o.o.
DRAKSLER MATEJ S.P.	LIVARNA GORICA d.o.o.	SPL d.d.
ELBO - MA d.o.o.	LUTMAN CO. d.o.o. Miren	STANOVANJSKO PODJETJE KONJICE d.o.o.
Elmeh d.o.o.	MANTEA d.o.o.	STIROLAB d.o.o.
FOBMARK d.o.o.	MEDOL d.o.o.	STORKOM ŠTORE, d.o.o.
Förch d.o.o.	METALOPREMA d.o.o.	TEHNOCOM d.o.o.
FORTIS GROUP d.o.o.	MPGE d.o.o.	TEVEL, TEVE Varnost Elektronika, d.o.o.
GAŠPER TRANSPORT d.o.o.	MTC FONTANA, d.o.o.	TRANSCAR Novo mesto d.o.o.
Gostol-Gopan d.o.o.	OKUSI, gostinstvo in turizem, d.o.o.	TRINET, d.o.o., Ljubljana
GRIFFING d.o.o.	PINNA, d.o.o.	VITANEST d.o.o.
INTER - ADAKS, d.o.o.	PROFARM KOŠENINA d.o.o.	WILO ADRIATIC d.o.o.
INTER DISKONT d.o.o.	RCM d.o.o.	ZIMAT d.o.o.
INTER MINERAL d.o.o.	RIKO EKOS d.o.o.	ŽURNAL d.o.o. Ljubljana
INTERCOM CELJE trgovska družba d.o.o.	RIRO, d.o.o.	
KARNION d.o.o.	ROBS d.o.o.	
KIK TEXTILIEN UND NON-FOOD d.o.o.	S.R.P. d.o.o.	

Najboljši ga že imajo. Pridobite ga tudi vi!

DARS SVETUJE:
V ZIMSKIH RAZMERAH
RAČUNAJMO Z DALJŠIM
ČASOM POTOVANJA,
ZATO SE NA POT ODPRAVIMO

VSAJ 10 MINUT PREJ

KOT OBIČAJNO.

Preden se v zimskih razmerah odpravite na pot, očistite stekla
in v celoti odstranite sneg z vozila ter se pozanimajte o razmerah na cestah.

 1970

promet.si

DARS